

Talousarvio
niukka
veteraaneille
sivu 2

Ritaripuisto
Askaisiin
sivu 28

Kirjasatoa
sivut 38–42

Häkäpönttö-
auto
muistoksi
lapsille
sivu 37

Virkistä
muistiasi
sivu 49

Sotahistoriaa:
sivut 14–18

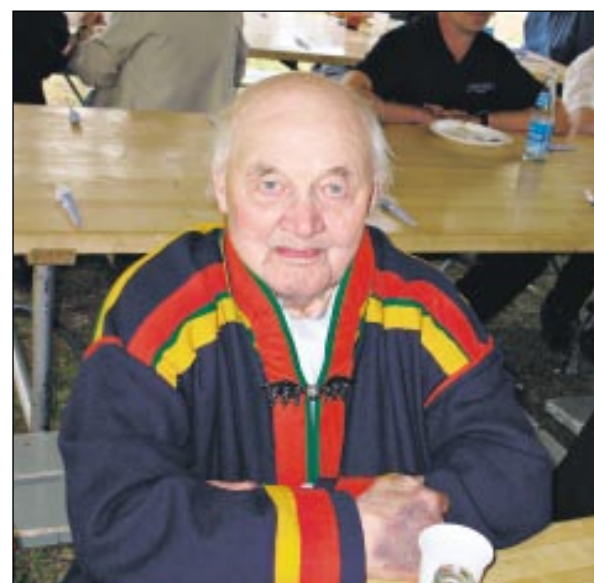
Heikki Talvela vaalii veteraaniperinnettä

Sotiemme veteraanit ovat luoneet pohjan perinteen säilyttämiselle. Heikki Talvela esittelee alunperin kotimuseoon talletettuja esineitä, joille löytyi paikka puolustusvoimien tiloista Tuusulassa. Tammenlehvän Perinneliiton vaalimisyötä esitellään sivuilla 10–11.

Alpo Himanka valmistelemassa näyttelyä Oulun Suurmessuille veteraanien esittelyteltan edustalla (sivu 23).

Vuotsolainen Matias Peltovuoma nautti Sodankylässä rosvopaistijuhlusta (sivu 29).

Helsingissä 13. syyskuuta 2006

Kuntoutukselle uutta sisältöä

Kesäkuun alussa Mikkelissä pidetyn liittokokouksen jatkotoimet ovat keskeinen kohde liiton ”sisäisessä” työkentelyssä kesäkauden jälkeen. Liiton ja piirien perinteisillä neuvottelupäivillä Hämeenlinnassa 20.–21. syyskuuta on esillä sotaveteraanipiirien ja -yhdistysten mallisääntöjen uudistaminen liittokokouksen päätösten hengessä. Oma mielenkiintonsa on varmaan myös keskustelulla, joka käydään vuonna 1957 perustetun järjestömmme 50-vuotisjuhlavuoden ohjelmasta.

Vuosi 2007 on 90 vuotta sitten itsenäiseksi julistautuneen Suomen juhlavuosi. Neljän veteraanijärjestömmme yhteistyöelin, Suomen veteraaniliiton valtuuskunta VEVA, on jo alkutalvesta 2006 esittänyt toiveensa juhlavuoden 2007 valtion talousarvion suhteen. Budjettikäsittelyn ajankohtaisuuden vuoksi on aihetta palauttaa mieleen VEVAN esityksen eräät erityispiirteet.

VEVA esitti sekä rintamalisän tasokorotusta että ylimääräisen rintamalisän enimmäismäärän korotusta siten, että veteraanin kokonaiseläke kohoaisi noin 1000 euroon kuukaudessa. Tasokorotusta VEVA piti mahdollisena, mikäli juhlavuoden 2007 rintamalisään käytettävät kokonaisvarat säilytetään vuoden 2006 tasolla ja veteraanien poistuman kautta vapautuvat varat osoitetaan tasokorotuksen toteutukseen.

Sotainvalidien toiveet esimerkiksi laitoshoidon laajentamisesta ja eräiden haitta-asterajojen lieventämisestä olivat VEVAN esityksessä tärkeällä sijalla. Esityksen ykkösasiaksi nostettiin kui-

tenkin veteraanien kotona selviytymisen edistäminen kuntoutuksen sisältöä kehittämällä, mikä sekin edellyttäisi määrärahojen säilyttämistä vuoden 2006 tasolla.

Esityksen mukaan veteraanikuntoutus tulisi niveltää osaksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusuunnitelmaa. Veteraani tulisi kutsua vuosittaiseen terveydentilan tarkastukseen ja kuntoutustarpeen arviointiin. Hänelle tehtäisiin kuntoutussuunnitelma, jossa määritellään kuntoutuksen muoto ja ajoitus sekä erityisesti avokuntoutuksessa sen sisältö, jaksotus ja jälkiseuranta. Lisäämällä fysioterapeuttien ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden palveluja parannetaan kuntoutuksen vaikuttavuutta. Erityisesti kotikuntoutuksen sisältöä tulisi monipuolistaa veteraanin palvelutarpeet kokonaisvaltaisesti kattavaksi.

Sosiaali- ja terveysministeri Tuula Haatainen kosketteli puheessaan Rintamaveteraaniliiton valtuuston 40-vuotisjuhlassa viime keväänä veteraanikuntoutuksen kysymyksiä mielenkiintoisella ja VEVAN näkemyksiä myötäilevällä tavalla. Hänen mukaansa perinteinen laituskuntoutus ei enää sovellu kaikkein iäkkäimmille ja toimintakyvyltään heikentyneille veteraaneille. ”Siksi on tärkeää saada nopeasti käyttöön lähellä kotia, jopa kotiympäristössä toteutettava kuntoutusmalli”, hän tähdensi.

Aarno Strömmer

Sotiemme veteraanien yhteiskeräys käynnistyy

Kolmen veteraanijärjestön ja Kaatuneitten Omaisten Liiton varainkeräys saa odotetun ja merkittävän vahvistuksen Sotainvalidien Veljesliiton ja sen kenttäverkoston tullessa ensi vuonna mukaan kaikkien sotiemme veteraanien järjestöjen yhteiseen varainhankintaan. Vaikka sotainvalidiosastoille jää mahdollisuus syksyllä 2007 suorittaa omaa paikallista syyskeräystä on valtaosa osastoista mukana yhteisessä varainhankinnassa.

Itsenäisen Suomen 90-vuotisjuhla-vuosi ensi vuonna vahvistaa sekin veteraanien yhteisen varainhankinnan onnistumisen edellytyksiä. Keräysten toimeenpanoon on saatavissa maanpuolustusjärjestöistä ja muista veteraanityön omakseen tuntevista yhteisöistä avulialta tukijoita ja toimijoita.

Keräyspiireissä ja paikallisella tasolla on tehty hyvää työtä ja sen myötä saavutettu hyviä tuloksia. Keräyspiirien keräämät varat ovat jääneet alueille käytettäväksi keräyslupan mukaisesti. Näin on tarkoitus jatkaa myös ensi vuonna.

Parhaillaan käynnistettävä oppilaiden päivätyökeräys antaa myös koulujen oppilaille mahdollisuuden osoittaa arvostusta sotiemme veteraaneja kohtaan luovuttamalla päivätyönsä keräykselle. Päivätyökeräyksessä erityiset odotukset kohdistuvat itsenäisyyden juhlavuoteen.

Sotiemme veteraanien, heidän puolisojensa ja leskiensä sekä sotalleskien hyväksi suoritettavan varainhankinnan tarpeellisuutta ei ole kiistetty.

Keski-ikältään 85-vuotiaiden veteraanien toimeentulo on usein niukka. Suuret sairaskulut ja lisääntyvä kotiaavun tarve edellyttävät resursseja täsmätukeen. Myös piirien ja yhdistysten järjestämä virkistystoiminta vaativat taloudellisia resursseja. Niitä järjestöillä ei juuri lainkaan ole ilman keräyksiä.

Keräyksen johto yhdessä piirien keräysvastaavien sekä Sotainvalidien Veljesliiton piirien edustajien kanssa jalkautui elokuussa kentälle. Tämän vuoden keräyksen kokemusten lisäksi keskusteltiin loppuvuoden hankkeista ja otettiin yhteistä tuntumaa ensi vuoden varainhankintaan. Tapaamisista jäi myönteinen vaikutelma.

Keräyksen tämän vuoden hankintatavoite kaksi miljoonaa euroa ylitetään reilusti. Ensi vuodelle asetettu neljän miljoonan euron tavoite on hyvin realistinen.

Markku Seppä

Valtion talousarvioesitys niukka veteraaneille

Rintamaveteraaneille ja sotainvalideille esitettujen etujen kokonaissumma talousarviossa on 428,3 miljoonaa euroa. Ohessa keskeisimmät talousarvion osat, jotka saattavat eduskunnan käsittelyssä tarkentua tai muuttua.

Valtioneuvoston veteraanipoliittisissa linjauksissa 2004–2007 valtio on sitoutunut panostamaan veteraanien kotona selviytymisen tukemiseen.

Vuoden 2004 suunnitelmassa oli vähentää kuntoutusmäärärahoja vuoden 2007 alusta 5 miljoonaa euroa. Nyt olevassa esityksessä vähennys on kuitenkin 4 miljoonaa euroa. Kuntoutusmääräraha vuodel-

le 2007 on noin 38,5 miljoonaa euroa. Talousarvioesityksessä kuntoutettavien määrän arvioidaan olevan 45 000 veteraania. Rintamaveteraanien säännönmukaisella kuntoutuksella tarkoitetaan sitä, että halukkaat pääsevät kuntoutukseen vuosittain. Avokuntoutuksen osuutta lisäämällä tämä on mahdollista.

Rintamalisän arviomääräraha on 73,8 milj. euroa. Rintamalisän saajien määrä on esityksessä arvioitu olevan 78 100 ja ylimääräistä rintamalisää maksetaan arviolta 38 100 veteraaneille.

Rintama-avustukseen eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille

rintamasotilaille on talousarvioesityksessä varattu 110 000 euroa. Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa 1939–1945 sotiin osallistuneille ulkomalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille. Rintama-avustusta voidaan myöntää myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille. Heitä arvioidaan vuonna 2007 olevan 240. Avustuksen määrä on 455 euroa vuodessa saajaa kohden.

Sotainvalidien intervallihoidon haitta-asteen aleneminen 25 %:sta 20 prosenttiin toteutetaan vuoden 2007 alusta aikaisemman 2008 sijasta. Hoitojaksoit voivat olla viikon pituisia ja niitä voi olla enintään 10 vuodessa. Kustannukset ovat noin 2 miljoonaa euroa.

Sotainvalidien puolisojen kuntoutustoimintaan on 276 milj. euroa. Määrärahaan on esitetty 0,2 milj.euron korotus, jotta kuntoutuksen saavien määrä voidaan pitää ennallaan. Määrärahaa saa käyttää sotainvalidien puolisojen ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä sotalleskien kuntoutustoimintamenojen

maksamiseen. Kuntoutettavien määrän arvioidaan vuonna 2007 olevan 1 630, josta sotalleskien osuus on 160.

Lisäksi talousarvioesityksessä on muutamia muita pieniä parannuksia, jotka vaikuttavat tietysti yleisellä tasolla myös veteraaneihin. Näitä ovat mm. eläkkeensaajan asumistuen enimmäismäärän korotus ja eläkkeensaajan erityishoitotuen korotus.

Anni Grundström

Kuvasatoa Mikkelin liittopäiviltä

Kuvat: Heimo Marttinen

Liittopäivien pitopaikan, Mikkelin jäähallin pääsisäänkäynti banderolleineen

Liittöjuhlan kutsuvieraita (vas.), Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtaja Veli-Matti Huittinen ja liiton hallituksen puheenjohtaja Juhani Nuorala, Sotaveteraaniliiton kunniapuheenjohtaja Gunnar Laatio, kansanedustaja, Mikkelin kaupungin valtuuston puheenjohtaja prikaatikenraali Olli Nepponen, rouva Irma Raatikainen, Itäisen Maanpuolustusalueen komentaja kenraaliluutnantti Ari Puheloinen, rouva Maija Toivonen, Mikkelin Sotilasläänin komentaja eversti Hannu Toivonen, Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja Aarno Lampi ja liiton puheenjohtaja Aarno Strömmer sekä Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtaja Eino Siuruainen.

Liittopäivien talkoolaisten kiitostilaisuus pidettiin elokuussa Mikkelissä. Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Kalevi Raatikainen yhdessä varapuheenjohtaja Tauno Kauhasen kanssa suoritti muistamisen. Kuvassa vas. Juhani Manninen, Matti Pulkkinen, Mika Barck, Arsi Vartiainen ja Pirjo Lehtinen.

Yksi useista palvelupisteistä Mikaelissa.

Suomen marsalkka C.G. Mannerheimin patsas Mikkelin Hallitustorilla.

Sodanajan ylipäällikköämme liittopäivillä loistavasti imitoi Mikkelin kaupungin teatterin näyttelijä Timo Närhinsalo.

Piispat Arseni, Huotari ja kappalainen Ilkka Paukkala.

Liittokokouksen puheenjohtajat Tapani Hankaniemi ja Juhani Manninen valmistautumassa tehtäviinsä.

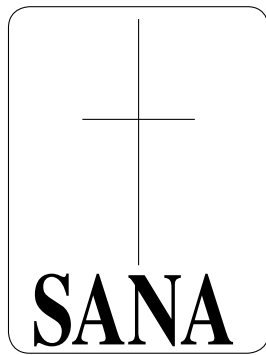
HUOLEHTIKAAMME TOINEN TOISISTAMME!

Lapsi katseli mummin kanssa ukin sodan aikana saamia kunniamerkkejä. ”Mikä tämä on, mistä ukki on tämän saanut”, kysyi lapsi ja osoitti sormellaan tammenlehvällä varustettua vapaudenristiä. ”Ukki sai sen erityisestä urheudesta tilanteesta, joka pelasti monen sotilaan hengen”. ”Onko ukki sankari?” ”Kyllä, jokainen, joka puolusti maatamme sotien aikana, on sankari.”

Haluankin tässä esittää kunnioittavat kiitokset Teille sotiemme veteraanit siitä, että saamme elää vapaassa Isänmaassa. Suomea ei koskaan miehitetty. Säästyimme niiltä kärsimyksiltä, jotka miehittäjä olisi aiheuttanut. Olemme ylpeitä Teistä jokaisesta.

Veteraaneja on vajaat 90 000, joista sotainvalideja on n.15 000. Joka kuukausi lähes 800 veteraania poistuu keskuudestamme. On arvioitu, että 2020 jäljellä on n. 3 000 veteraania. Toteutukoon jokaisen veteraanin kohdalla Kalervo Hämäläisen kirjoittamat sanat: ”*Hoi-vatkaa, kohta poissa on veljet, muistakaa, heille kallis ol’ maa, kertokaa lastenlapsille lauluin, himmetä ei muistot koskaan saa.*”

Sotaveteraaniliiton Naisjärjestössä on n. 34 000 jäsentä. Vastuu ja toinen toisistamme huolehtiminen on nyt tärkeää. Keski-ikä naisillakin on yli 80 vuotta. Leskistä kaksi kolmasosaa on naisia ja he asuvat pääsääntöisesti yksin. Tavallaan leskikin on uhri. Sotaveteraaniliitto on kiinnittänyt tähän asiaan huomiota ja järjestänyt Naisjärjestön kanssa kolmena perättäisenä kesänä kuusi kuntoutus- ja virkistyskursseja pienituloisille veteraanien leskille ja omaishoitajina toimiville puolisoille, joilla ei ole muuten kuntoutusoikeutta. Palautteet kurssilaisilta ovat olleet kiittäviä.

Jokainen meistä voi miettiä, mitä voisimme tehdä vanhenevien ja huonokuntoisten veteraaniveljien ja -sisarten hyväksi. Jokaisen kohdalla olosuhteita voi parantaa. Pienikin huomio ilahduttaa. Meillä on miltei maailman paras terveydenhoitojärjestelmä, mutta vanhusten määrän lisääntyessä se ei aina takaa hyvää hoitoa ja yksinäisyyttä se ei poista. Olisikohan nyt korkea aika perustaa jokaiseen kuntaan ikäihmisten neuvola? Se voisi toimia samalla periaatteella kuin äitiys- ja lastenneuvolat. Olisi joku ihan vanhuksia varten, joka kuuntelisi ja jolle voisi kertoa huolensa. Monet vanhukset tulisivat jo näin autetuiksi ja vähentäisivät painetta normaaleilta vastaanotoilta.

Vapaaehtoisia avustajia tarvitaan. Nuorisosta voitaisiin saada apujoukkoja veteraanityöhön. Yhdessäolo veteraanin kanssa vaikkapa ulkoilun merkeissä voisi olla antoisaa.

Ikääntymisen myötä hengelliset asiat tulevat yhä tärkeämmiksi. Useimmat meistä ovat menettäneet läheisiään. Tiedämme, mitä suru on. Suurin turva on ollut Jumala. Itseäni ja kanssasisaria ja -veljiäni on lohduttanut Psalmin 31:16:n sanat: *Sinun kädessäsi ovat elämäni päivät.* Elämä on lahja ja sen pituutta emme voi itse määrätä. Voimme turvallisesti mielin jättäytyä Jumalan varaan ja elää jäljellä olevat vuodet toisiamme tukien, elää niin, ettemme pahoita kenenkään mieltä, otamme toiset huomioon, emme etuile emmekä ylpeile saavutuksillamme, vaan koetamme ilahduttaa kanssaihmissiämme. Elää niin, että itsellämmekin on hyvä olla.

HELVI VIERIOMIES

Kuolleita

Ilkka Seppälä 1922–2006

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin pitkäaikainen puheenjohtaja ja piirin kunniapuheenjohtaja Ilkka Seppälä siirtyi ajasta ikuisuuteen 24. kesäkuuta Kuhmoisten Pihlajakoskella ollessaan sukunsa kantamailla juhannuksen vietossa. Hän oli syntynyt Luumäellä 30. maaliskuuta 1922.

Hän muutti Kuhmoisiin 1928 ja aloitti koulunkäyntinsä Kuhmoisissa ja jatkoi sitä Jyväskylän lyseossa, jossa hän kirjoitti ylioppilaaksi ennen jatkosodan alkua 1941.

Kuten useimmat luokkatoverinsa hän kuului Jyväskylän Suojeluskuntaan vuosina 1938–1940 ja palveli jo talvisodan aikana Tykistön Koulutuskeskus 4:ssä.

Jatkosotaan hän osallistui Karjalan Kannaksella KTR 10:n riveissä ja RUK kurssi 53:n jälkeen nuorempana upseerina samassa rykmentissä. Maasotakoulun kurssi 26:n hän kävi sodan aikana 1942–43. Tällöin palvelus jatkui KTR 18:sta Rukajärvellä. Ilkka Seppälä osallistui vielä Lapin sotaan KTR 1:n joukoissa.

Sotien jälkeen hän palveli lukuisissa eri tehtävissä ja joukko-osastoissa. Reserviin hän siirtyi 1977 Karjalan Tykistörykmentin komentajan tehtävästä.

Toimintansa sotaveteraanien hyväksi hän aloitti liittymällä Lappeenrannan Sotaveteraaneihin 1973. Hänet valittiin Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi 1984 ja puheenjohtajakausi

päättyi vasta 2005, jolloin hänet kutsuttiin piirin kunniapuheenjohtajaksi.

Puheenjohtajakautenaan hän toi voimakkaasti esille veteraanien asioita lukuisissa kirjoituksissaan. Samoin hän oli hyvä puheiden pitäjä eri tilaisuuksissa. Laajasta elämän kokemuksestaan johtuen hän osasi tuoda kuhunkin tilaisuuteen juuri sellaiset asiat esille, että ne sattuivat kuulijakuntaan mieleen jäädä.

Merkittävää työtä hän teki myöskin virolaisten aseveljien perinteen tallentamisessa kuuluen JR 200:n muistomerkkitoimikuntaan sen puheenjohtajana.

Sotaveteraaniliiton toimintaan hän osallistui toimien sekä liiton hallituksessa, että valtuustossa. Samoin hän kuului Kymen- sekä Etelä-Suomen läänien veteraaniasian neuvottelukuntaan niiden perustamisesta alkaen useiden vuosien ajan.

Hänelle myönnettiin useita kunniamerkkejä mm SL K, VR 2 ra mk, VR 4 tlk, VR 4 mk, SVR R1, sekä Sotaveteraaniliiton Kultainen Ansioristi

Ilkka Seppälä oli alaistensa kunnioittama esimies sekä ystävällinen ja auttava työtoveri. Hänen kanssaan oli hyvä työskennellä ja saada sitä elämäntähtäystä, jota hän pystyi antamaan saatuaan itse elää pitkän ja monivaiheisen elämän sekä sodan että rauhan aikana.

Jussi Seppälä/Vilho Malinen

Kuuterselän taistelun muistomerkki paljastettiin

Kuuterselän taistelun muistomerkkihanke aloitettiin vuonna 2004. Muistomerkki paljastettiin 18. elokuuta Kuuterselän kylässä. Neljä paikalle kutsuttuista sotiemme veteraaneista oli Kuuterselän taisteluihin osallistuneita. Juhlissa oli myös Venäjän paikallishallinnon edustajia sekä Kuuterselän entisiä ja nykyisiä asukkaita.

Ohjelman aloitti Panssarisoittokunta kapellimestari **Raine Ampujan** johdolla. Muistomerkkiyhdistyksen puheenjohtaja **Alpo Kuusisto** kertoi

Kuuterselän vaiheista ja sodan tapahtumista 1944. Vasta 1990-luvun alussa rajojen aueksessa kyläläiset pääsivät tekemään kotiseutumatkoihin. Hän kiitti venäläisiä viranomaisia, Viipurikeskusta, puolustusvoimia, Kanneljärvi- ja Kannaksen Osuusliikkeen säätiötä sekä lukuisia yksityisiä lahjoittajia. Muistomerkkin suunnittelija **Reino Harju** sai ansaitseman kiitokset.

Kenraalimajuri **Sami Sihvo** totesi kesäkuun 1944 taistelusta vain veteraanien tietävän millaista se oli. Tapitot olivat

raskaat molemmiin puolin, yli 600 suomalaista miestä menehtyi. Nämä neljä päivää viivytystä autoivat osaltaan suomalaiset Tali—Ihantalan torjuntavoittoon.

Muistomerkkin paljastivat **Olli Mustonen** ja **Juhani Harju**. Entinen kuuterseläläinen **Kalevi Launiainen** kertoi kylästään toivoen että muistomerkki säilyisi tuleville polville muistona ja muistutuksena. **Sinikka Penttala** lausui Juho Kurjen runon siitä miten veteraanit pelastivat meille vapauden. Seppäleen kävivät laskemas-

sa muistomerkkiyhdistyksen edustajat, Kanneljärvi-säätiö, Panssarikillan Etelä-Karjalan osasto sekä Etelä-Karjalan Lot-taperinneyhdistys. Kukkia las-kivat Kuuterselän taisteluissa omaisiaan menettäneet sekä Kuuterselän entiset ja nykyiset asukkaat.

Muistomerkkiin ei vielä ole saatu kerättyä tarpeeksi varoja. Keräys jatkuu ja yhdistys toivoo vielä suorituksia tililleen Tarvasjoen Osuuspankkiin 546107-211171.

Anne Puntila

Kuuterselän muistomerkki.

Onnittelemme

Antti Malmberg 85 vuotta

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtaja, metsäneuvos Antti Malmberg täyttää 85 vuotta Raisiossa 26. lokakuuta.

Malmbergin elämäntehtävä on ollut metsien hoitoon liittyvät asiat. Metsäopintojen jälkeen, joihin liittyi opintomatkoja Eurooppaan, hänen työpaikakseen tuli Lounais-Suomen piirimetsälautakunta, josta hän jäi päämetsänhoitajana eläkkeelle 1985. Metsäneuvoksen arvonimen hän sai 1982.

Antti Malmbergin harrastuksista tärkeimpiä on ollut hänen toimintansa sotaveteraanien hyväksi. Hän on rehti maanpuolustaja ja itse myös sotaveteraani ja sotainvalidi. Hänen sotatientsä alkoi asevelvollisena kesällä 1941 ja kesti jatkosodan loppuun asti. Hän taisteli JR 7:n riveissä joukkueenjohtajana. Sotilasarvoltaan hän on yliluutnantti. Hänelle on myönnetty useita kunnia- ja ansio-merkkejä, mm. 3. luokan Va-

paudenristi 1994 ja Sotilasansiomitali 2001 sekä uusimpana Suomen Sotaveteraaniliiton kulta-ansioristi ensimmäisten saajien joukossa 2004.

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana Antti Malmberg oli 1986 lähtien 16 vuotta. Lähes yhtä pitkän ajan hän toimi Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsenenä ja liiton II varapuheenjohtajana 1999–2000. Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana hän loi vakautta piirin toimintaan ja yhteishenkeä veteraanien keskuuteen. Ansioistaan hänet on kutsuttu piirin kunniapuheenjohtajaksi.

Antti Malmbergin harrastuksiin on kuulunut myös erämies- ja riistanhoitotoiminta. Varsinais-Suomen Riistanhoitopiirin puheenjohtajana hän toimi 20 vuotta. Hän oli pitkään myös Raision kaupungin valtuuston jäsen ja sitä kautta Varsinais-Suomen Seutukaavaliiton valtuutettuna, toimien

siellä valtuuston puheenjohtajana 22 vuotta.

Merkkipäivänä Antti Malmbergilla ei ole vastaanottoa. Ne, jotka haluavat onnitella häntä, voivat tehdä sen Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin pankkitilin kautta 571070-416912 ja osallistua näin veteraanien kuntoutukseen.

Me veteraanit onnittelemme Anttia ja kiitämme yhteistyöstä.

Eeri Hyrkkö

Matti Lukkari 70 vuotta

Ansioitunut upseeri, pitkäaikainen Suomen-poikien perinneyhdistyksen puheenjohtaja, Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen kunniajäsen eversti evp Matti Lukkari täyttää 70 vuotta 3. lokakuuta.

Vuonna 1992 Suomen Kadettikoulun johtaja Lukkari vastaanotti kurssille 10 virolaista nuorukaista saamaan suomalaista upseerikoulutusta. Näistä miehistä tuli vasta vapautuneen Viron ensimmäiset nykyaikaisen koulutuksen saaneet upseerit, jotka nyt ovat Viron puolustusvoimissa korkeissa johtotehtävissä. Kosketus nuoriin virolaisiin vaikutti niin, että eläkkeelle siirtyessä keväällä 1993 tuli Lukkarista Viron hallituksen sotillaalinen neuvonantaja.

Virossa hän tutustui Suomen-poikiin, jatkosodassa osallistuneisiin virolaisiin vapaaehtoihin. Heidän rykmenttinsä JR 200:n kiltta Suomessa valitsi Lukkarin 1994 puheenjohtajakseen. Hän muutti killan Suomen-poikien perinneyhdistykseksi ja aktivoi sen toiminnan. Jäsenmäärä sekä taloudelliset mahdollisuudet kasvoivat. Alkoi pysyvä

ja hedelmällinen yhteistyö perinneyhdistyksen ja 1992 perustettun Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen välillä.

Vuonna 1994 Tallinnassa järjestetystä Suomen-poikien yleismaailmallisesta koontumisesta vuoden 2000 Paiden veljesjuhlaan oli Matti meitä neuvomassa ja tukea hankkimassa. Yhdistyksemme aikaansaannokset ovat samanaikaisesti Matin työn tuloksia. Vuonna 1995 Matti teki tärkeän aloitteen Suomen-poikien sankari- ja veteraanihautausmaan rakentamisesta Tallinnan Metsakalmistulle. Niin syntyi ikui- nen muistomerkki Suomen yhteiskunnan rahoittamana ja Suomen-poikien rakentamana. Monet Matin esitelmät Suomen-poijista ja Viron historian vaiheista kautta Suomen tekivät sen mahdolliseksi. Siihen auttoi myös hänen kirjoittamansa kirja *Viron vapautuminen*. Hänen työnsä tuloksena on myös Malmilla graniittinen muistomerkki, johon on kaiverrettu kaikkien Suomessa kaatuneitten Suomen-poikien nimet.

Kuluneina vuosina on Matti tullut tunnetuksi sotahisto-

riallisten teosten kirjoittajana ja muistojen tallentajana, jotka ovat saaneet hyvän vastaanoton. Siihen riviin kuuluvat: *Asekätkentä*, *Vastuunkantaja*, *Puolustusvoimain komentaja* ja *Iisalo Kärkeen*. Lisää odotetaan!

Virossa hän on tunnetuimpia suomalaisia. Ansiokkaasta työstä Viron ja Suomen-poikien hyväksi on Viron Tasavallan presidentti myöntänyt Matti Lukkarille Kotkaristin Ritari-ristin. Kautta vuosien on Suomen-poikien kunnioitus Mattia kohtaan syventynyt. He tervehdivät Matti Lukkaria lämpimästi ja kiitollisina.

Raul Kuutma

Juhani Saari 60 vuotta

Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteeri, varatuomari Juhani Saari täyttää 60 vuotta 6. lokakuuta.

Hän on syntynyt Helsingissä. Juhani Saari on toiminut Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteerinä vuodesta 1987, Sotainvalidien Veljesliiton Tukija perinnesäätiön asiamiehenä sekä monissa neuvottelukunnissa ja toimikunnissa.

Suomen Sotaveteraaniliitto ja Sotaveteraani -lehti onnittelevat ja toivottavat vireitä vu-

sia työssä sotiemme veteraanien hyväksi.

Suomen-poikien keräyksen tilitys

Suomen-poikien Perinneyhdistyksen toteuttama rahankeräys muistomerkkien ja hautausmaan hoitoon tuotti 21 363,40 euroa. Kulut olivat 776,83 euroa (3,6 %). Keräyksen puhdas tuotto oli 20 586,57 euroa.

Varat luovutetaan Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistykselle joulukuussa. Yhdistys käyttää varat Suomen poikien muistomerkkien ja hautausmaan hoitoon ja kunnossapitoon.

Suomen-poikien perinneyhdistys kiittää lahjoittajia osallistumisesta keräykseen.

Sotaveteraanikalenteri 2007 on ilmestynyt

Vuoden 2007 Sotaveteraanikalenteri on ilmestynyt 28. kerran. Kalenteri sisältää päiväyriin ja muiden perinteisten kalenteritietojen sekä järjestön yhteystietojen ohella asiantuntijoiden kirjoituksia.

Artikkeleissa kerrotaan tulevan 50-vuotisjuhla-vuoden alla järjestön kehitysvaiheista 1957–2007 ja liiton sekä sen piirien ja yhdistysten toiminnasta ja yhteistyöstä. Rintamaveteraanien tunnuksista, erityisuuksista ja kuntoutuksesta sekä omaishoitopalveluista kotona selviytymisen tukena löytyvät päivitetty tiedot. Oma lukunsa on kunniamerkeistä kantasääntöineen ja asuohjeineen.

Järjestö- ja yhteystietoja on liiton, jäsenpiirien, naisjärjestön sekä Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiön luottamus- ja toimihenkilöistä. Kalenterissa on myös luettelo valtakunnallisista tapahtumista.

Kalenterin hinta on kuten viime vuonna 5 euroa, nahkakantisena 10 euroa.

Kalenteri on ostettavissa tai tilattavissa myyntitoimistosta, Korkeavuorenkatu 41 A7, 00130 Helsinki, puh. (09) 6126 2014, sähköposti helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi sekä sotaveteraanipiirien toimistoista ja useilta sotaveteraaniyhdistyksiltä.

Kirkkopäivä Salossa

Sotiemme veteraanien läntisen Suomen kirkkopäivää vietettiin Salossa 16.8.

Salohalli oli viimeistä sijaa myöten täynnä juhluvieraista, joita oli kokoontunut hengelliseen juhlaan lähes 2 600 henkeä.

Kirkkopäiväperinne on jo yli 50 vuotta vanha. Viime aikoina kirkkopäivä on järjestetty arkipäivänä, jolloin on ollut mahdollisuus saada puolustusvoimilta apua järjestelytehtävissä. Salossa vietetyn kirkkopäivän tunnus oli ”**Aikamme on Jumalan kädessä**”.

Kirkkopäivän kokonaisvastuu oli valtakunnallisilla veteraaniliitoilla, mutta järjestelyvastuu, ohjelmaa lukuun ottamatta, oli Salon Seudun Sotaveteraaneilla ja sen tukijastoilla.

Päätoimikunnan puheenjohtajana oli Salon Seudun Sotaveteraanien kunniapuheenjohtaja, rovasti **Kauko Sainio** ja järjestelytoimikunnan puheenjohtajana ja käytännön toimista vastaavana yhdistyksen puheenjohtaja **Voitto Laine**. Talkoolaisia oli noin 200 kannattajajäsentä ja 100 varusmiestä.

Ruotsinkielisen messun suorittivat kirkkoherra **Bror Borgar**, kanttorina **Björn-Olof Mårtenson** Salon kirkossa ja ortodoksisen liturgian isä **Petri Rasilainen** Salon ortodoksisessa rukoushuoneessa.

Kaikki muu ohjelma ja tapahtumat suoritettiin Salohallissa, joka oli tilaisuutta varten muutettu kirkoksi. Näky-

vimpänä symbolina oli salin etuosaan pystytetty arkkitehti **Lauri Hollménin** suunnittelema alttari, alttaritauluineen ja risteineen.

Jumalanpalveluksessa liturgina toimi Salo-Uskelan seurakunnan kirkkoherra **Jouko Pukari**, kanttoreina **Martti Räisänen** ja **Kaisa Suutela-Kuisma** sekä tekstien lukijoina **Eila Hägerth** ja **Aarne Sinivaara**.

Saarnan piti Turun arkkihiippakunnan piispa **Kari Mäkinen**. Piispa korosti puheessaan päivän tunnuksen ”Aikamme on Jumalan kädessä” viitaten, kuinka Jumalan silmä näkee meidät jokaisen ja meidän kaikki päivämme niin menneet kuin tulevatkin.

Diskanttikuoro ja Salon Seudun Veteraanilaulajat lauloivat yhdessä ”Sinun lahjaasi on tämä maa, tämä taivas ja kaikkeus sen.. siitä kiittää nyt laulaen saa”.

Ehtoollisesta muodostui vaikuttava tapahtuma, kun 20 pappia jakoi yli 2 000 kirkkovieraalle Herran pyhän aterian.

Salohallin tiloissa nautittiin myös ruumiin ravintoa. Soraääniä ei kuulunut, vaikka ruokailutapahtuma pitkittyikin yli ennakoidun ajan.

Päiväjuhlan juontajana toimi rehtori **Ossi Helin**. Rovasti Kauko Sainio lähetti seppelepartion sankarivainajien muistomerille, laivaston soittokunnan soittaessa **Timo Kotilaisen** johtaessa Narvan marssia.

Nuorisokuoro Diskantti esiintyi kuten myös Salon Seu-

Kirkkopäivän yleisöä Salohallissa. Saarnaamassa piispa Kari Mäkinen.

dun Veteraanilaulajat, joka esitti Yrjö Jylhän runon ”Laulu Kuujärvestä” rovasti Kauko Sainion lausussa runo-osuuden.

Helena Vahala oli ohjannut Salon lukion tyttöjen voimisteluryhmän liikuntaesityksen ”Kiutaköngäs”, jonka nuorimpana esiintyjänä oli 10-vuotias **Niilo Rantala**, joka yksinlaulullaan lumosi suuren yleisönsä.

Kenttäpiispa **Hannu Niskanen** kiinnitti juhlapuheessaan huomion siihen, että teemme kaikki elämässämme pyhiinvaellusmatkaa, jonka päämäärä on taivas.

Useissa puheenvuoroissa korostettiin veteraanien suuren työn merkitystä maamme vapauden puolustamisessa ja annettiin kiitos veteraaneille. Kaupunginjohtaja **Matti Rasila** ilmaisi tervehdyksessään tyy-

tyväisyytensä, että kirkkopäivän viettopaikaksi oli valittu Salon kaupunki.

Päätöspuheessaan rovasti **Jaakko Granlund** esitti veteraanien hengellisen toimikunnan kiitokset kiinnittäen huomion siihen, että kirkkopäivä merkitsee veteraaneille hyvin paljon.

Uskon, että Kirkkopäivä täytti tehtävänsä hengellisenä ja sosiaalisena tapahtumana. Juhlan järjestelyvastuussa olijat saivat kuulla kiitosmainintoja. Ne kertonevat omalta osaltaan, että väki oli lähtenyt avoimin mielin omaan juhlaansa, saamaan hengen ravintoa elämän arkipäiviin, tapaamaan ystäviä ja tuttavuuksia. Elämän ehtoon lähestyessä annetaan arvoa yhä harveneville tilaisuuksille olla toisten kanssa yhdessä Jumalan

puhuteltavina.

Turun Rintamanaisten puheenjohtaja **Inkeri Kivisaari** antoi perintöä lastenlapsille: ”Rakkaus isänmaahan ja usko isien Jumalaan, se on sama perintö edelleenkin.”

Arvoisat sotiemme veteraanit, Suomen kunniakansalaiset, kiitokset teille mukanaolostanne. Teitte juhlastamme suurta pahtuman.

Teksti: Reino Läärä
Kuva: Teija Ala-Rakkola

Veteraanit Helge Alhonen ja Matti Virtanen Pälkäneeltä juttusilla upseerikokelas Juha Hännisen kanssa. Hänninen komensi kirkkopäivillä apuna ollutta varusmiesjoukkuetta.

Sotiemme veteraanien Pirkanmaan kirkkopäivää vietettiin ensi kertaa Nokialla 10. elokuuta. Pirkan-

maan kirkkopäivä on järjestetty 12 kertaa. Näistä kaksi on ollut Tampereella Pirkkahallissa vietettyjä alueellisia kirkkopäi-

Veteraanien kirkkopäivä Nokialla

viä. Järjestelyvuorossa ollut Sotainvalidien Veljesliiton Pirkka-Hämeen piiri vastasi järjestelyistä hyvin ja arvokkaasti. Juhlapaikkana oli Nokian Ammattioppilaitoksen Palloilusal. Sotaveteraanisaret tarjoilivat juhlaa lounaan läheisillä kouluilla.

Kirkkopäivä alkoi sanajumalanpalveluksella. Se toimitettiin ”vanhan kaavan” mukaan ja vanhoja messusävelmiä käyttäen. Jumalanpalveluksen aloitti Nokian Mieskuoro, jota johti musiikin lehtori **Elina Koivula**. Liturgina toimi Nokian kirkkoherra **Antti Sipola**. Epistolaa luki **Maija Peräinen**. Musiikista huolehti Panssari-

soittokunta johtajanaan musiikkimajuri **Raine Ampuja**. Esiveisaajana toimi järjestelytoimikunnan puheenjohtaja ja päivän juontaja, Sotainvalidien Veljesliiton Pirkka-Hämeen piirin veljespappi, rovasti **Esa Eerola**.

Saarnassaan Turun piispa **Kari Mäkinen** toi esille edellisen sunnuntain Jeesuksen vertauksen kahdesta rakentajasta, kalliolle rakentamisesta ja hiekalle rakentamisesta.

Yhteisen uskontunnustuksen jälkeen piispa lähetti seppelepartion Nokian sankarihaudalle. Seppelepartioon kuuluivat **Maija Viitanen**, **Jussi Peräinen** **Armas Järvensivu**.

Jumalanpalveluksen yhteisessä esirukouksessa rukouksen Isänmaan puolesta puki sanoiksi Nokian Mieskuoro laulamalla Taneli Kuusiston ”Suomalaisen rukouksen”. Jumalanpalvelus päättyi liturgin Panssarisoittokunnan säestyksellä laulamaan ”Siunauksen” ja yhteiseen virteeseen.

Tervehdyspuheen piti Sotainvalidien Veljesliiton Nokian osaston puheenjohtaja **Risto Pajukanta**. Nokian kaupungin tervehdyksen esitti kulttuuritoimenjohtaja **Kaisa Kirkko-Jaakkola**. Teatteriohjaaja **Sina Kujansuu** esitti lausuntaa ja **Mertsi Palmroth** lauloi **Timo Pälän** johdolla Nokian kuulun

Emerituspiispa Matti Sihvonen toimitti sotiemme veteraanien pohjoisen Suomen kirkkopäivien saarnan.

"Muistoissa mies harmajapäälä palaa menneeseen, jo vierähtää kyynel poskipäille, hän muistaa niin monen miehen parhaimman uhrin antaneen pro patria. Yhdessä nuoret miehet, isänmaan toivot kutsuun empimättä vastasivat, yhdessä vastuun kantoivat, yhdessä vaikka tulimyrsky löi raivoten yli kotimaan tulussa syli, katoamassa uurastus ja toivo."

Näin lausui Paltamon lausujat sotiemme Kajaanissa veteraanien pohjoisen Suomen kirkkopäivän ohjelmassa 23. elokuuta Suomussalmen kirkkoherran **Risto Kormilaisen** juhlaan seipitettyä juhlarunoa.

"Tiedämme, että itsenäisyytemme alku oli raskas. Kevään 1918 jälkeen alkoi työ kansan eheyttämiseksi, jossa monet hävinneen osapuolen vaatimukset toteutettiin. Kun sitten syttyi talvisota, kansa kävi puolustamaan maataan yksimielisesti. Koettiin talvisodan henki

ja ihme. Talvi-, jatko- sekä Lapin sodassa te veteraanit turvasitte maamme itsenäisyyden ja vapauden. Te voititte maallamme rauhan, joka on kestänyt yli kuusi vuosikymmentä. Sodassa muotoutuneen asevelihengen tuella maamme jälleenrakennettiin," kenttäpiispa **Hannu Niskanen** sanoi kirkkopäivän juhlapuheessaan.

Kaveria ei jätetä, ei elävänä eikä kuolleena

"Teille veteraanit, on tuttua se aika, jolloin joka hetki oltiin silmäkkäin kuoleman kanssa. Ei silloin ajateltu vain omaa henkeä. Kaverin kaatuminen tai haavoittuminen oli raskas isku. Kaikissa tilanteissa oli kuitenkin periaatteena, että kaveria ei jätetä, ei elävänä eikä kuolleena. Rukous toisten puolesta antoi rauhaa myös omaan sydämeen," sanoi piispa **Matti Sihvonen** päivän saarnassaan.

Etsikkoajat

Kirkkopäiväviikon aiheena käsiteltiin etsikkoaikaa: "Etsi-

1 400 veteraania kirkkopäivillä Kajaanissa

kää herraa, kun hänet vielä löytää, huutakaa häntä avuksi, kun hän on lähellä." Tällainen aika meillä nyt on, hyvät veteraanit, Jumalan sana ei meiltä puutu. Herra on lähellä. Hän kuulee huutomme. Saamme tinkiä häneltä armahdusta itsellemme, maallemme ja kansallemme. Kristus on kärsinyt, ja kuollut meidän syntisten puolesta. Velkamme on maksettu ja syntimme sovitettu. Siksi uskallamme, siksi saamme ja sen tähden meidän tulee rukoilla eikä väsyä", päätti piispa Sihvonen saarnansa.

Seppelipartio sankarihaudalle

"Tehdessämme tänään kunni-aa sankarivainajille, haluamme

muistaa heitä erityisellä hartaudella. He ovat niitä, jotka Raamatun sanojen mukaan "ovat antaneet henkensä ystävänsä edestä" ja näin osoittaneet todeksi omalta osaltaan tuon sanan alkuosankin: "Sen suurempaa rakkautta ei ole" Kunniantehtävän, seppelleen viennin, toteuttivat **Aune-Lea Huotari** ja **Pekka Eskonpekka**. Saatesanat lausui rovasti **Aarne Kyllönen**.

Tervehdyksessään kaupunginjohtaja **Erkki Vähämaa** lausui ilonsa siitä, että juhlahohjelman kansikuvaksi oli valittu hänen suunnitteleman-
sa Kajaanin veteraanipatsas. Kenraalimajuri **Pertti Puonti** toi Pohjoisen maanpuolustusalueen tervehdysten.

Juhlan musiikkipuolesta

huolehtivat Kajaanin Mieslaulat **Harri Komulaisen** johdolla, Kainuun Sotilassoittokunta Tikkakoskelta lainatun musiikkikapteeni **Tomi Väisäsen** johdolla ja Keskuskoulun musiikkiluokkien kuoro **Pekka Rytkösen** johdolla.

Päätteeksi vielä Kormilaisen runoa:

Tämän tietää hän ja hiljaa huokaa, toivon, toivon, siksi jaksan. Ei kaukana isänmaa ylhäällä, pian matka ohi on. On turva Herran armo, voima loputon. Siunaus Herran peittämätön on.

Kuvat ja teksti: Antti Manner

Juhlayleisöä kirkkopäivillä Kajaanissa.

Hempan pumpun solistina.

Juhlapuheessaan Nokian entinen kaupunginjohtaja **Antti Punkari** palautti mieliin sodan tuskien vuodet, jolloin tuhannet jäivät kantamaan pysyviä ruumiillisia vammoja ja jokainen veteraani henkisiä arpia, sen ajan, jolloin nuoruuden ihanteet, oman elämän suunnitelmat ja unelmat jäivät sodan tuomien velvollisuuksien jalkoihin. Suomen valinta torjua talvisodan alla aluevaatimukset ja ryhtyä puolustamaan itsenäisyyttään oli ainut realistinen vaihtoehto. Sodissamme saavutettiin se, mitä Sillanpää sanoo marssilaulussaan: "Mitä lieneekin aarteita Suomessa, toki kallehin on vapaus". Sotiemme veteraanit tarvitsevat nyt erityisen huolenpidon. Ai-

neellinen hyvinvointi on vain osa hyvää elämää. Tarvitaan sisäistä rauhaa, turvallisuutta, lähelle tulemistä.

Päätössanoissaan rovasti Esa Eerola toivotti hyvää matkaa muistaen, että Herran armo pysyy iankaikkisesta iankaikkiseen ja päätti juhlan Herran siunaukseen.

Veteraaniväki jäi kiitollisena muistamaan kirkkopäivää Nokialla ja kaikkia sen järjestäjiä. Oli saatu olla sanan kuulossa, arvokkaiden esitysten, hyvien asioiden ja toivon näköalojen äärellä ja toinen toistaan tapaamassa. Varmasti kokoonnutaan ensi vuonnakin.

Timo Kökkö

terveyttä & energiaa

Kaustisen kansanlääkinnästä

TERVETULOA VIRKISTÄYTYMÄÄN

Hyvän olon paketti

5 vrk 293 €/hlö

- Hotellimajoitus 2 hh • Puolihoitoruokailut
- Jäsenkorjaushoito 20 min x 1
- Puolihieronta 30 min x 1 • Yrttikylpy x 1
- Manipulatiiviset oheishoito

Piristystä syksyyn ja kolotukseen

TERVEYS KYLÄ

Kansanlääkintäkeskus

Rajantie 24, 69600 Kaustinen, puh (06) 865 0200

www.kansanlaakintakeskus.com

Kuntoutusmäärärahojen käyttö vuonna 2005

Valtiokonttori julkaisee tilastot edellisen vuoden käytöstä rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahoista saatuaan tilitykset kunnilta. Nämä tilastot antavat tarkan kuvan määrärahojen käytöstä kunnittain. Tarkat luvut löytyvät kunnittain Suomen Sotaveteraaniliiton internet-sivuilta osoitteesta www.sotaveteraaniliitto.fi

Valttiokonttori ohjaa valtion talousarviossa hyväksytyn veteraanikuntoutusmäärärahan vuosittain kunnille siellä asuvien veteraanien lukumäärän mukaisesti. Sotainvalidit, joiden sotilasvammalain mukainen haitta-aste on vähintään 10 prosenttia, eivät voi saada rintamaveteraaneille tarkoitettua kuntoutusta.

Kuntoutuksen määräraha oli 45 546 360 euroa ja lisämääräraha (vuonna 2004 palautuneet määrärahat) 290 704 euroa. Kuntoutusmääräraha oli yhteensä 45 837 065 euroa vuonna 2005.

Kunnilta palautui määrärahaa takaisin 1 537 482 euroa. Useimmiten palautus oli muutamasta eurosta muutama sataan euroon, mutta joissakin kunnissa palautettu määräraha on melkoinen kuntaan tulleisiin määrärahoihin nähden.

Esimerkiksi Hangossa näyttää edelleen olevan vaikeuksia käyttää kuntoutusmäärärahat kokonaisuudessaan. Vuonna 2005 palautui käyttämättä jääneitä varoja 33 759 euroa, joka on lähes 40 prosenttia hankolaisten rintamaveteraanien kuntoutukseen tarkoitetuista määrärahoista.

Kaksikielisillä seuduilla näyttää myös olevan ongelmia kuntoutusmäärärahojen käytössä ja palautukset ovat suh-

teellisen suuria. Inkoo 21 297, Ekenäs 56 785, Pargas 34 127, Porvoo 53 103 Kimito, Dragsfjärd ja Västansfjärd terveyskeskusyhtymä yhteensä 41 188 euroa, ja Ahvenanmaa useine kuntineen palautti yhteensä 125 857 euroa.

Yksittäisistä kaupungeista suurin palauttaja oli euromääräisesti Oulu, josta palautui 121 467. Yli 20 000 euroa palautui Heinolasta, Iitistä, Joutsesta, Keminmaalta, Keravalta, Mäntsälästä ja Rovaniemen maalaiskunnasta.

Mistä nämä palautukset sitten johtuvat? Edelleen on varmasti tarkennettavaa tiedonkulussa. Jos veteraani on estynyt menemästä kuntoutukseen, hänen tulee ilmoittaa siitä oman kunnan kuntoutukselta vastaavalle henkilölle. Näin hänen tilalleen saadaan uusi jonossa oleva veteraani ja kuntoutuspaikka tulee käytettyä. Kuntien tulee tietysti huolehtia siitä, että varalla on lähtijöitä. Tarkasteltaessa määrärahatilastoja näyttää siltä, että usean kunnan palautukset ovatkin näitä yhden kuntoutusjakson hintoja.

Kasvava on myös niiden veteraanien joukko, joka ei jaksaisi kuntoutukseen lähteä, vaan he tarvitsevat erilaisia avokuntoutuksen muotoja. Jos kunnassa ei ole niitä tarjolla, on kuntoutusmäärärahojen käy-

tössä vaikeuksia. Kuntoutukseen oikeutettujen rintamaveteraanien määrä oli vuoden 2006 alussa 92 193, joten ei kuntoutukseen menijöistäkään pitäisi olla vielä pulaa. Nyt kuitenkin muutamat kunnat ilmoittavat että ei ole riittävästi hakijoita. Syynä on usein silloin se, että kylpylätasoiseen kuntoutuslaitokseen ei ikääntynyt veteraani uskalla enää yksin lähteä. Hän pelkää pärjäämättömyytään isossa laitoksessa. Jos avokuntoutus ja sen eri muodot eivät kuulu alueelliseen kuntoutusjärjestelmään, saattaa hakijoiden määrä pienentyä tämän vuoksi. Osa veteraaneista kokee olevansa niin hyväkuntoisia, että heillä ei ole kuntoutuksen tarvetta. Veteraani voi toimia myös omaishoitajana, jolloin kuntoutukseen lähteminen on vaikeutunut. Syitä kuntoutukseen hakemattomuuteen voi olla useita, mutta tärkein-

tä on selvittää nämä syyt aina paikallisesti.

Esille on tullut myös lääkärin todistuksen saamisen vaikeus kuntoutusta varten. Lääkäripula ja pitkät jonotusajat terveyskeskukseen ei kiireellisissä tapauksissa aiheuttavat sen, että veteraanit jättävät kuntoutushakemuksensa tekemättä. Mikäli hakijalla on kiinteä hoitosuhde oman kunnan terveyskeskukseen, ei käyntiä lääkärinvastaanotolla tarvita. Avokuntoutukseen hakeutuvalla veteraanilla tulee olla lääkärin antama hoitomääräys, jossa yksilöidään tarvittavat hoito- ja kuntoutustoimenpiteet sekä näiden kannalta olennaiset veteraanin terveydentilaa koskevat tiedot.

Valtiokonttorin ohjeistuksessa edellytetään, että kuntoutusmäärärahoista noin puolet suunnattaisiin avokuntoutukseen. Kuntoutuksen tulisi kui-

tenkin aina perustua veteraanin kuntoutustarpeeseen, eli hänet ohjattaisiin sellaiseen kuntoutukseen, jossa hänen toimintakykyisyytensä otetaan huomioon ja toimenpiteet vahvistavat hänen selviytymistään arkipäivässä.

On lisättävä yhteistyötä, jolla saadaan kuntoutuksen piiriin ne veteraanit, jotka tuntevat hakumenettelyn monimutkaiseksi tai jotka eivät sairautensa tai muun esteen vuoksi jaksaisi itse hakemusta vireille laittaa. Kuntoutuksen sisällön suunnittelussa on huolehdittava fyysisesti heikommassa kunnossa olevan veteraanin tarpeista, jotta tämä ryhmä ei jäisi kuntoutuksen ulkopuolelle. Usein jo toisten ihmisten kohtaaminen arkipäivässä antaa uusia voimia yksinäiseen arkipäivään.

Anni Grundström

Tykistörikaati valalla Ähtärissä

Sotilasvala nousee kristillisestä perinteestä

Sotilasvala nousee vahvasti kristillisestä perinteestä, rakauden kaksoiskäskystä rakastaa Herraa Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistä niin kuin itseä, muistutti sotilaspastori **Timo Waris** tykkimiehiksi ylennettyjä alokkaita ja tilaisuuden osanottajia Niinisalon Tykistörikaatin valatilaisuudessa Ähtärissä 25. elokuuta.

Uskon, että perinteisellä sotilasvalakäytännöllä on maanpuolustustahtoa kohottava vaikutus. Valan kautta nuoret sotilaat liittyvät samaan joukkoon valansa viime sodissa lunastaneiden sotaveteraanien kanssa. Sankarihaudoissa lepäävät sankarit joutuivat lunastamaan sotilasvalansa kalleimmalla uhrauksella. Heitä emme voi emmekä saa unohtaa, puhui Tykistörikaatin komentaja eversti **Esko Hartikainen**.

Lähes 700 alokasta vannoi Ähtärin urheilukentällä sotilasvalan ja vajaa parikymmentä alokasta antoi sotilasvakuutuksen sankarihaudalla seppeleenlaskujuhlahallisuuksien yhteydessä. Sankarihaudoilla koettiin lisäksi vaikuttava juhlahetki, kun peruskoululaiset laskivat sinivalkoiset kukkaset 260:n sankarivainajan haudalle. Valatilaisuus ja omaisten päivä

Valakaavan esilukijana toimi Ähtärin sotaveteraanien varapuheenjohtaja Osmo Talasmo tukena sotilaspastori Timo Waris.

kokosi Ähtäriin noin 4 000 ihmistä, varusmiesten omaisia ja muuta yleisöä.

Tykistörikaatin valajuhlapäivän ohimarssin ottivat vastaan komentaja, eversti Esko Hartikainen, Ähtärin kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Heikki Kuoppamäki**, Ähtärin sotaveteraanien puheenjohtaja

Erkki Rantala ja varapuheenjohtaja **Osmo Talasmo**, sekä kotirintaman edustajana paikallisen Kotirintamanaiset ry:n puheenjohtaja **Aira Vasikkaniemi**. Valakaavan esilukijana toimi Osmo Talasmo.

Teksti ja kuva:
Heikki Ahopelto

I H M I S E N H Y V Ä K S I

Palvelumme veteraaneille:
 Laitos- ja avokuntoutus
 Laitoshoidon kuntien
 maksusitoumuksilla

TAUKOKANGAS
www.taukokangas.fi

Vaasan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajana aloitti 1.9.2006 **Tuula Harjunpää**.

Hänellä on monipuolinen kokemus Silja Linen Vaasan yksikön toimistonhoitajana ja hän on Vaasan Lottaperinneyhdistyksen puheenjohtaja ja Suomen Lottaperinneyhdistyksen hallituksen jäsen.

Lausumme Tuulan tervetulleeksi työyhteisöömme.

Satakunnan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajana aloitti 1.9.2006 **Arma Lintula**. Koulutukseltaan hän on merkonomi ja jäänyt eläkkeelle Porin Suomalaisen klubin myyntipäällikön tehtävistä elokuun lopussa.

Lausumme Arman tervetulleeksi työyhteisöömme.

Nordea Pankki Suomi Oyj

Lainaa asuntoasi vastaan

Hae meiltä laina, jonka vakuutena on talosi tai asunto-osakkeesi. AsuntoJoustolla voit vapauttaa varallisuuttasi, kun haluat sijoittaa eläkepäiviesi varalle tai hankkia vaikkapa kesämökin. Jos tarvitset esimerkiksi 30 000 euron lainan, siirrämme sinulle rahat erilliselle tilille. Mikä parasta, saat kyseiselle tilille yhtä suurta talletuskorkoa kuin lainasta maksamasi korko.

Asumisasioissa tarvitset hyvää neuvontaa. Meillä on erilaisia tuotteita, joista löydämme juuri sinun elämäntilanteeseesi sopivan ratkaisun.

Soita ja varaa aika keskusteluun ma–pe 8–20 (pvm/mpm):

0200 3000

Teemme sen mahdolliseksi

Nordea

YIT

SANDVIK

Tammenlehväketju veteraaniperinteen vaalijana

Suomalaisen veteraaniperinteen jatkuvuuden säilyttämiseksi Sotainvalidien Veljesliitto, Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraaniliitto ja Rintamanaisten

liitto perustivat huhtikuussa 2003 Tammenlehvän Perinneliiton. Liiton asiamiehenä 2005 alusta toiminut **Pertti Suominen** ilmaisee kiitollisuutensa siitä, että veteraaniliitot ja mo-

net veteraanit henkilökohtaisesti ovat luoneet vahvan pohjan perinteen säilyttämiselle. Veteraanit liittoineen ovat perustaneet perinnetiloja, julkaisseet ja kirjoittaneet kirjoja

sekä olleet aloitteellisia muistomerkkien aikaansaamisessa sekä puhdetöiden ja erilaisen esineistön säilyttämisessä. Tästä perinneliiton (TaPe:n) oli hyvä alkaa perinteen kartoitustyön koordinoijana ja sen työryhmien tarttua kenttätöhtäviin.

Aineellisessa piilee henkinen arvoperinne

Perinteen kartoittaminen kohdentuu nyt paljolti aineelliseen perinteeseen, kuten museoihin, muistomerkkeihin, muistolaatuihin ja mitä moninaisimpaan esineistöön. Viime kädessä nämä ovat vain välineitä, joilla veteraanipolven henkistä arvoperinnettä siirretään nuorille ja tuleville polville, Suominen tähdentää. Perinneliitossa toivotaan nuorekin polven tunnistavan omakseen yhteisöllisyyden, vastuun kantamisen, lähimmäisen huomioon ottamisen ja tulevaisuudenuskon perinteet myös vaikeina aikoina.

Erityisen ilahtunut Suominen on perinnetilakyselyn runsaslukuisista vastauksista. Suureksi osaksi nämä ovat veteraaniiyhdistysten ja kuntien perustamia pieniä toimivia tiloja. Merkittävimpänä haasteena on turvata perinteen säilyminen niissä perinnetiloissa ja paikallisissa museoissa, joilla ei ole tiedossa jatkajaa. Lähtökohtana on vastuun kantamisen tulevaisuudesta paikallisella tasolla. Edessä on valtavan aineistomäärän inventointi, josta varmastikin löytyy arvokasta esineistöä vietäväksi tiloihin, joilla on turvattu ylläpitäjä ja joissa väkeä käy runsaas-

ti. Maakuntamuseot voisivat olla sopivia arvioimaan arvokkaimman esineistön merkitystä. – Mikä olisi kouluopetuksessa tärkeämpää, kuin veteraanimuseoiden saaminen koulujen historian opetuksen erääksi välineeksi. Ajatus ta voisi soveltaa erinomaisesti myös museoviraston ja opetusministeriön hankkeeseen, jossa pyritään lisäämään nuorison kiinnostusta museokäynteihin, Suominen toteaa.

Yhteistyöllä tuloksia

Tammenlehvän Perinneliitto on läheisessä yhteistyössä perustajaliittojensa ja tukiyhteisöjensä kanssa. Helsingin Suomalainen Klubi muun muassa on yhteistyökumppanina liiton alkaessa koota muistomerkkietiedostoa. Oulun maakunta-arkiston kanssa on vireillä yhteinen hanke kotiseutuarkistojen kartoittamiseksi. Lisää yhteistyökumppaneita haetaan.

Suomen Lions-liitto ja monet Lions-yhdistykset ovat huolehtineet hautamuistomerkkien säilyttämisestä. Reserviläisjärjestöt ja Suomen Kotiseutuliitto ovat perinneasiassa hyvin laaja-alaisia organisaatioita, luovutettujen alueiden muistomerkkejä ajatellen ehkä Karjalan liitto.

Perinneliitto on selostanut tammenlehvätyötä mm. opetusministeriölle, opetushallitukselle, museovirastolle ja kansallisarkistolle ja kansalliskirjastolle. Liiton rooli tammenlehväketjussa on toimia perinteen tunnetuksi tekijänä ja yhteistyötahojen hankkijana, Suominen luettelee.

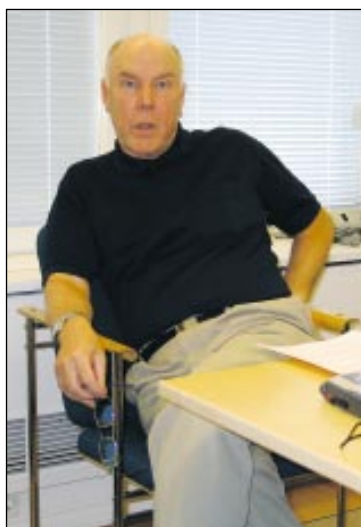

Sodanaikaisen korsun tunnelmaan pääsee tutustumaan sotamuseossa keskellä Helsinkiä. Kuvassa vasemmalla Tammenlehvän Perinneliiton asiamies Pertti Suominen ja liiton museotyöryhmän tutkija Harri Huusko.

Museot ja kokoelmat tammenlehväketjuun

Tammenlehvän Perinneliiton museotyöryhmän tehtävänä on kartoittaa Suomen sotiin 1939–1945 ja niiden veteraaneihin liittyvä museoissa ja vastaavissa tiloissa oleva perinneaineisto. Työryhmä tekee Perinneliitolle ehdotuksia perinneaineiston tärkeystä ja elävänä pitämisestä. Työryhmän puheenjohtajana toimii **Jaakko Valve**. Asiantuntijajäseniä työryhmässä on lisäksi kolme.

Määrittely- ja kartoitustyön helpottamiseksi museot ja vastaavat tilat jaettiin neljään ryhmään: yleiset museot, sotahis-

Museotyöryhmän puheenjohtaja Jaakko Valve

torialliset museot, pysyvät ja vaihtuvat näyttelyt sekä muut perinnetilat, kertoo Jaakko Valve. Yleisiin museoisiin luetaan Kansallismuseo, maakuntamuseot ja kotiseutumuseot. Sotahistoriallisia ovat Sotamuseo, sotahistorialliset erikoismuseot ja muut sotahistorialliset museot. Muihin perinnetiloihin luetaan joukko-osastojen ja veteraaniiyhdistysten perustamat sekä kotimuseot ja muut kokoelmat, Valve mainitsee.

- Kartoitustyötä varten keräsimme tietoja tiloista keruulomakkeen avulla 20 kysymyksellä. Vastauksia saimme

yhteensä 280. Lomakkeiden läpikäynti ja työstäminen aloitettiin alkukesällä. Aineistoa tullaan edelleen täydentämään, jolloin kartoituksen piiriin saadaan lisää tiloja. Perinneliitolle tulemme tekemään esityksen erityisen arvokkaiksi katsottavista museoista. Vastanneista 180 museota on luetteloinut esineistönsä. Nämä läpikäytyään työryhmä voi poimia niistä olennaisimmat tammenlehväketjulle veteraanien perinteen vaalimiseksi. Myöhemmin tiedot tulevat Internetiin Tammenlehvän perinnesivuille, Valve selvittää.

Tarkoituksena on sisällyttää TaPe:n verkkosivulla kaikki museot saman Tammenlehväketju-linkin puitteisiin. Vuoden loppuun mennessä on tarkoitus tehdä Perinneliitolle esitys museoista, näyttelyistä ja vastaavista tähän ketjuun. Kun perustyö on tehty, sitä on Jaakko Valveen mukaan myöhemmin helppo täydentää.

Tukijat profiloitumaan mieleisilleen saroille

Valtakunnallisesti rahoitusta tarvitsevia tärkeitä säilyttämiskohteita ovat Pertti Suomen mukaan mm. sodan aikana monistetut rintamalehdet Helsingin yliopiston kirjastossa sekä monissa arkistoissa vanhoille nauhoille otetut veteraanihaastattelut. Nämä tulisi pelastaa digitalisoimalla. Perusrahoituksen Tammenlehvän Perinneliitto toivoo edelleenkin saavansa valtion budjetista. Työryhmille on saatu avustusta Jenny ja Antti Wihurin rahastosta sekä Suomen kulttuuri-rahastosta. Näitä varoja käytetään myös Oulun maakunta-arkiston kotiseutuarkistojen kartoittamiseen ja veteraaniperinteen arvotutkimukseen.

Liiton asiamies näkisi mie-

lellään kuntien ja opetustoimen vahvaa mukanaoloa kotiseutu-, paikallis- ja perinнемuseoiden tukemisessa. Hän toivoo Perinneliiton pitkällä tähtäimellä yltävän siihen, ettei veteraanien tarvitsisi olla huolissaan perinteidensä hukkumisesta. Talkootyöllä on tässäkin oma paikkansa – Sota-arkistossa esimerkiksi sotahistorian harrastajat ja ystävät lajittelevat vapaaehtoistyönä käsittelemätöntä aineistoa.

Yritysten ja yhteisöjen edustajilta Suominen toivoo että nämä tulevana tukijoina kertoisivat mihin he tukitoiminnassaan haluavat omistautua, minkä osa-alueen tukijoiksi tahdotaan profiloitua. Näin Tammenlehvän Perinneliitto toimii yritysten ja yhteisöjen omikseen kokemien perinnettöyden osa-alueiden edistäjänä.

Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtajana toimii Oulun läänin maaherra **Eino Siuruainen**.

Hallituksessa on mm. julkishallinnollisia ja kirkollisia vaikuttajia sekä edustajat puolustusvoimista ja maanpuolustusjärjestöistä. Veteraanijärjestöjen edustajana perinneliitossa on **Aarno Lampi**. Liiton viime vuonna kahdeksi vuodeksi kutsuman neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii eduskunnan puhemies **Paavo Lipponen**.

Yhteystiedot Tammenlehvän Perinneliittoon:

Sähköposti: www.tammenlehva.fi, puh. (09) 260 9990

Teksti ja kuvat:
Markku Rämö

Veteraanien ja veteraaniiyhdistysten perinnetilat ja -kokoelmat voivat palvella käytännönläheisellä tavalla sotiemme historian tunnetuksi tekemistä sekä muisteluiden tukena sodan kokeneelle polvelle. Sotaveteraaniliiton I varapuheenjohtaja Heikki Talvela esittelee 600 esineen kokoelmaansa Tuusulassa kuntoutuksessa olleille lotille 24. elokuuta. Kotitalalleen talteen ottamilleen esineille hän sai uudet tilat Tuusulasta Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskuksen perinnetilaksi kunnostetusta huoneesta vuonna 2000.

Sotiemme muistomerkkejä vaalitaan

Muistomerkkityöryhmän puheenjohtaja Olli Ollila

Muistomerkkityöryhmälle riittää puheenjohtajansa **Olli Ollilan** mukaan työmaata enemmän kuin osattiin odottaa. Yhdeksi tehtäväksi hän toteaa työhön mukaan otettavien muistomerkkien rajaamisen.

Alun perin rajausta koskee sotiemme 1939–45 liittyviä muistomerkkejä. Työryhmän jäsenistössä on edustettuna kirkkohallituksen, Sotavainajien vaalimisyhdistyksen, Suomen Lions-liiton ja Helsingin Suomalaisen Klubin asiantunteva panos. Suomessa on arviolta toista tuhatta viime sotiemme liittyvää muistomerkkiä. Eräänä huolta herättävänä kysymyksenä Ollila pitää sitä, mitä tapahtuu mm. purettavien koulujen Pro Patria-tauluille. Mistä löydetään tauluille arvoisensa paikka?

Työryhmä on koonnut tähän asti saamistaan tiedoista täydennettäväksi tarkoitetun sivuston, joka myöhemmin laitetaan Internetiin Wikipedia-periaatteella. Sivustojen pe-

rusrakenne on jo valmiina, eivät vielä suuren yleisön käytettävissä.

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksellä on tiedot rajan takana olevista kenttähautausmaista ja suomalaisten sotavankimuistomerkeistä.

Sisäasiainministeriöltä löytyvät tiedot venäläisten sotavankien Suomessa olevista noin 70 muistomerkistä. Kirkkohallituksella on kattavat tiedostot sankarihautausmaista ja niillä olevista vuosien 1939–1945 muistomerkeistä.

Sankarihautausmaita muistomerkkeineen hoitavien pitäjähdistysten antamat tiedot täydentävät näitä kuten myös Karjalan Liiton tiedot. Matkailuneuvos Antero Tuomiston aikanaan keräämiä muistomerkkitiedostoja on suunniteltu eräänlaiseksi työn perustaksi.

Perustiedoston tultua siirrettyksi Internetiin, tullaan tarkentavia tietoja kysymään mm. kunnilta, seurakunnilta, maanpuolustusjärjestöiltä ja kansalaisjärjestöiltä.

Olennaisinta Olli Ollilan ja työryhmän mielestä on aikanaan löytää ja määrittää muistomerkkeistä vastuunottavat tahot.

– Kun aika on jättänyt veteraaneistamme, he ja heidän sankaritekonsa elävät eri puolilla Suomea heidän kunniaakseen pystytettyjen muistomerkkien välityksellä.

Tallennetyöryhmän puheenjohtaja Matti Jääsärö.

Perinneliiton tallennetyöryhmän kartoitustyö kevätkaudella paljasti sotiemme 1939–45 liittyvän tal-

Tallenteiden runsaus yllätti

lenteiden runsauden. Ryhmän puheenjohtaja **Matti Jääsärö** toteaa Kansallisarkiston kansanrunousarkistossa olevan veteraanien erittäin runsaan muisteluperinteen tulleen itselleen kartoituksen suurimpana yllätyksenä. Niistä on tehty erilaisia kokoelmia, mm. 1973 korsukilpailun tuloksesta julkaistiin myöhemmin kirja *Korsuelämää 1939–44* sekä teos *Rintamaelämää. Valokuvia sieltä jostakin 1939–44*. Korsukeräyksestä kertyi aineistoa 12 000 sivua. ”Eläköön mies” keruun 1993 aineistona kansanrunousarkistoon saatiin muistelui-

den ohella runsaasti valokuvia, mm. Antti Hämäläisen 9 500 kuvaa käsittävä kokoelma. Toisen suuren 2000–2001 keräyksen ”Sota-aika muistoissamme” yhteydessä kertyi 4 200 sivua. Rukajärven muistelmia on kertynyt yhteensä 11 000 sivua. Rintamanaishaastattelujen tuloksena 1994 julkaistiin teos *Naisten marssi. Rintamanaiset kertovat*.

Helsingin yliopiston kansalliskokoelma käsittää mm. Fennica -tietokannan sotavuosilta 1939–44, sotilaslehtikokoelmat sekä tieteellisten seurojen ja sotahistoriallisen tutkimus-

laitoksen aineistot sekä runsaan pienpainatekokoelman.

Jääsärö kiittelee hyvää luettelointia kirjastoissa. Eri alarkeistojen oli lueteltu kymmenen. Sotainvalidien Veljesliitolla on myös erinomaisen hyvin luetteloidut piirien ja yhdistysten arkistot.

Tallenteiden luettelointi vaatii kuitenkin vielä runsaasti työtä – ehkä useamman vuoden. Tässä tarkoituksessa tallennetyöryhmä käynnistää mm. erilaisia hankkeita syksyn kuluessa. Kun tiedot on luetteloitu, on vuorossa aikanaan niiden tiedostoiksi kokoaminen ja

linkittäminen Internetiin. Tallenteiden runsaudesta johtuen pohdittavaksi jää mitä voidaan rajata pois ja mitä säilytetään.

– Kun tiedot on valmiiksi luetteloitu, tehtäväksemme jää niiden tiedostoksi kokoaminen Internetiin.

Tallennetyöryhmän kymmenen asiantuntijajäsentä edustavat hyvin monipuolista ja korkeatasoista asiantuntemusta.

Tallenteiden runsaudesta johtuen työryhmän on osaltaan pohdittava mitä on tärkeitä sisällyttää Internetiin ja mitä voi rajata pois.

A.Berglund Oy
Tammisaari

SCANCLIMBER®

MP-Nostot Oy
Tampere

Kaukajärvi-
OSUUSKUNTA
ISA Juvankatu 10
PL 7, 33711 Tampere
Puh. (03) 2890 111

Tampereen
Sähköpalvelu Oy

Konepaja Laikko Oy
Tampere

NP Engineering
Teollisuuden suunnittelu
Tampere

www.pispalanwoima.fi
Tampere

Uimonen Oy
Tampere

Toholammin
Osuuspakki
Ullavantie 1 , 69300 Toholampi
Puh. (06) 881 9200

PT-Works Oy
Toijala
puh. 040 - 730 7342

Marconwest Oy
Turku

Turun Vapaavarasto Oy

Putkityö Mänkärä Oy
Turku

J.Laakso Oy
Tuusula

MAARAKENNUS
Oyj

Moreenitie 2, 90830 Oulu
Puh. 020 7910 500

Wood Moon
Polvijärvi

ML-Control Oy
Pori

BCM-Rakenne Oy
Porvoo

Sandströmin
Nosto ja Kuljetus Oy
Porvoo

MJT-Asennus
Porvoo

 KONTIO HIRSITALOT JA -HUVILA
- Parasta Pohjoisen Puuta!
Talotehdas:
Kontiotuote Oy
PL 64, 93101 PUDASJÄRVI, PUH. 020770 7400
www.kontio.fi

Puuppolan Puu Oy
Puuppola

Pyhännän Vesi Oy
Pyhäntä

Liikenteenharjoittaja
Pasi Ranta
Rauma

Muoviura Oy
Riihimäki
www.muoviura.fi

Roin Tili- ja
Veropalvelut Ky
Rovaniemi

 SALLAN
OSUUSPANKKI

Nurmilaukas Ky
Savitaipale

Savotek Oy
Savonlinna

Toivalan Konepaja Oy
Siilinjärvi

KoneNeliö Oy
Siilinjärvi

Kuljetus Nupponen Oy
Sipoo

Kuljetusliike
Jari Romu
Somero

Konehuolto
P.Orenius Oy
Suolahti

Evox Rifa Oy
Suomussalmi

Sotaveteraaniliiton myymälä palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014. Myymälä on avoinna ma–pe klo 8.30–16.00

Sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

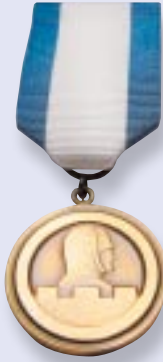
2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille.
6 euroa.

1

Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille.
Hinta 12 euroa.

5 Isännänviiri

Kotipihalle tai mökille. Sini-
valkoisen viirin pituus neljä
tai viisi metriä.

Hinnat 50 ja 62 euroa.

29

Kävelykeppi

Jääpiikillä ja ranne-
lenkillä varustettu
kävelykeppi. Kahvaosa
pyökkiä, varsi kestä-
vää raminia. Sotave-
teraanien käsityönä
valmistama. Tilatessasi
ilmoita pituutesi.

Hinta 50 euroa

23 Liiton virallinen hautakivimerkki

Halkaisija 60 mm.
Myös urnamerkinä.
Hinta 8.50 euroa

20 Tammenlehvä- hautakivimerkki

Korkeus 90 mm
Hinta 12 euroa.

41 Jumala omi linnamme-cd

Sota-ajan virsiä vuoden 1938
virsikirjan sanoin. Helsingin
Sotaveteraanikuoro.
Johtajat Arvo Kuikka
ja Reijo Pajamo.
Tapio Tiitu (urut),
Kaartin seitsikko
ja Lassi Ikäheimo
(trumpetti).

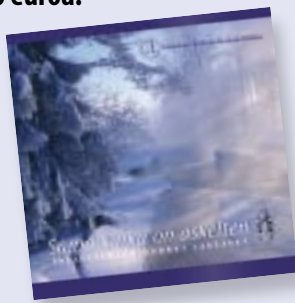
Hinta 15 euroa

43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraanikuoron ja
Haminassa sotaveteraanien konsertissa
taltioituista äänitteistä on koottu 38 laulua
sisältävä tupla-CD.

Hinta 20 euroa.

Liiton tunnuksin varustetut solmiot

15A Tummansininen,
raidalliseen kuosiin
kudottu malli.

16B Tummansininen
solmio, jossa tunnuksen
ylä- ja alapuolella punai-
nen, sininen ja harmaa
vinoraita.

17C Hopeanharmaa,
kuten malli A.

Hinta 12 euroa

Erä silkki-solmioita hinta 20 euroa.

19

Säänkestävä kassi

Tummansininen,
kotimaista
laatua.
Varustettu
kolmella
taskulla ja
kahdella
vetoketjulla.

Mitat:
15x35x30 cm.

**Hinta
12 euroa**

35 Sotaveteraanikalenteri

Vuoden 2007
kalenterit muovi-
tai nahkakantisena.

Hinta 5 ja 10 euroa.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
Korkeavuorenkatu 41 A 7,
00130 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Täytä ja postita oheinen tilauskuponki
tai tilaa puhelimitse

Leijonanosa ruotsalaisella kölillä

Rautamalmireitti – Saksan sotateollisuuden selkäranka

Toinen maailmansota alkoi 1. syyskuuta 1939 Saksan hyökkäyksellä Puolaan. Vähän myöhemmin tuohon hyökkäykseen yhtyi Berliinin sopimuskumppani Neuvostoliitto, joka syksyn kuluessa tulisi varmistamaan myös asemansa Baltiassa pakottamalla Viron, Latvian ja Liettuan suostumaan neuvostotukikohtien sijoittamiseen alueilleen. Saksalle sodan julistaneiden Englannin ja Ranskan mahdollisuudet puuttua Puolan ja Itämeren alueen tapahtumiin olivat vähäiset. Laivastoon lukuun ottamatta huonosti varustautuneet britit katsoivat taloussaarron ainoaksi tehokkaaksi keinoksi nopeasti vaikeuttaa Saksan sotaponnisteluja. Jatkossa olisi erittäin tärkeää estää ruotsalaisen rautamalmin vienti Saksaan. Ehkäpä britit muistivat myös ensimmäisen maailmansodan jälkeen esitetyt väitteet, joiden mukaan ruotsalainen malmi oli pitkittänyt sotaa jopa vuoden – pari.

Kolmessa vuodessa varustautuvan Saksan oma rautamalmin tuotanto oli nostettu kahdeksasta miljoonasta tonnista 15 miljoonaan tonniin vuonna 1938. Myös ulkomaista malmia ostettiin lähinnä Ranskasta, Ruotsista ja aikaisemmin myös Espanjasta, jossa riehuvaa sisällissotaa oli kuitenkin lähes keskeyttänyt toimitukset.

Vuonna 1938 Ruotsista rahdattiin kaikkiaan kymmenen miljoonaa tonnia rautamalmia kolmanteen valtakuntaan. Ruotsin toimitusten tärkeyttä korosti sen louheen korkea rautapitoisuus. Kun keskieuropalaisen malmin rautapitoisuus vaihteli 30–40 prosentin välillä, ruotsalaismalmissa rautaa oli 60–70 prosenttia. Energia- ynnä muut säästöt käsitellessä erittäin korkealuokkaita ruotsalaista malmia olivat merkittäviä.

Sodan siirto pohjoiseen?

Heti sodan sytyttyä tarmokas ja idearikas **Winston Churchill** – tuolloin vielä ensimmäinen merilordi, meriministeri – ehdotti voimakkaan kahden tai kolmen taistelulaivan johtaman laivasto-osaston lähettämistä Itämerelle katkaisemaan Ruotsin malmin kuljetukset Saksaan. Tarkemman harkinnan jälkeen Catherineksi nimetty

operaatio siirrettiin tulevaisuuteen ja unohdettiin sinne. Tämän jälkeen alkoivat keskustelut operaatio Lumps'sta eli puolueettoman Norjan aluevesien miinoittamisesta malmikuljetusten estämiseksi Narvikista.

Neuvostoliiton 30.11.1939 aloittama talvisota tarjosi Englannille ja Ranskalle oivan tilaisuuden Suomen auttamisen nimissä ottaa haltuunsa Pohjois-Ruotsin kaivokset sekä katkaista malmikuljetukset Narvikista ja Luulajasta. Olihan Kansainliitto, samalla kun se

Tanskan ja hyökkäsi samanaikaisesti Norjaan. Edellisenä päivänä Lontoo oli lopultakin päättänyt aloittaa Norjan rannikkoreittien miinoitukset. Jatkossa brittien miinat tulisivat työllistämään saksalaisia miinanraivaajia sodan loppuun saakka. Monivaiheiset taistelut Narvikissa päättyivät kesäkuussa 1940 liittoutuneiden vetäytymiseen. Jäljelle jäi tuhotu malmisatama sekä hävitetyt rautatiet ja ratapihat. Tuhon täydellisyydestä kertoo se, että vasta seuraavan vuoden lopulla

Mutkikasta rautakauppaa

Sotapuolten välissä tasapainoileva Tukholma kävi taitavasti neuvotteluja sekä Lontoon että Berliinin kanssa. Brittien kanssa sovittiin salaisesti, ettei Saksaan myytävän rautamalmin määrää nostettaisi vuoden 1938 tasosta. Niinpä vuosina 1939–1943 vientikiintiö pysyi aikaisemmin mainitussa kymmenessä miljoonassa tonnissa, joka oli noin 80 prosenttia Ruotsin kokonaistuotannosta.

Lännen sotaretken jälkeen saksalaiset ottivat kesällä 1940 Luxemburgin ja Ranskan kaivosten yhteensä 14 miljoonan rautamalmitonnin vuosituotannon käyttöönsä. Lisäyksestä huolimatta Berliini esitti Ruotsille – kuitenkin turhaan – malmikiintiön nostamista. Raudan tarve kasvoi jatkuvasti, sillä sodan pitkittyessä Saksan taloutta ryhdyttiin **Albert Speerin** johdolla toden teolla valjastamaan totaaliseen sotaan. Jos varusteluindeksi perustasona pidetään helmikuun 1942 tuotantoa ja merkitään sitä luvulla 100, niin saman vuoden heinäkuussa indeksi oli jo 153. Vuotta myöhemmin oltiin jo luvussa 229 ja huipputuotanto saavutettiin huolimatta jatkuvista suurpommituksista heinäkuussa 1944, jolloin varusteluindeksi kohosi lukuun 322.

Jatkossa Saksan sotilaallisten tappioiden myötä Tukholma aloitti Berliinille annettujen myönnytysten vähittäisen alasajon. Elokuussa 1943 lopetettiin saksalaisten kauttakulkuliikenne. Seuraavana vuonna rautamalmikiintiö pudotettiin seitsemään ja puoleen miljoonaan tonniin. Saksa maksoi tuontinsa pääasiassa kivihiilellä, mutta myös kemikalioilla, polttoaineilla ja teollisuustuotteilla.

Ruotsalaisella kölillä

Saksalaisten Skagerakin sulku oli jakanut Ruotsin kauppalavaston kahtia. Pääsääntöisesti liittoutuneet työllistivät länteen ja saksalaiset itään jääneet alukset. Rautamalmikuljetuksissa ruotsalaisalukset olivat ratkaisevassa asemassa. Vuonna 1941 niillä kuljetettiin lähes puolet malmista. Saksalaiset rahtasivat omillaan kolmasosan. Viimeinen viidennes jakaantui hollantilaisten, tanskalaisten ja suomalaisten alus-

ten kesken. Seuraavina vuosina ruotsalaisten osuus malmikuljetuksista kasvoi jopa runsaaseen kahteen kolmasosaan. Palatessaan malmialukset toivat useimmiten kivihiiltä. Vastuu paluulastin saamisesta oli saksalaisilla, jos ruotsalaisalus joutui palaamaan tyhjänä, saksalaiset maksoivat tyhjänäkin paluun.

Pääosa pohjoisesta malmista lastattiin Luulajassa, jonka satama oli kuitenkin osan talvea kiinni jäiden takia. Tälöin malmia rahdattiin rautateitse eteläisempiin satamiin – Gävleen ja Oxelösundiin sekä Mälaren-järvellä olevaan Västeråsiin, josta oli yhteys merelle Södertäljen merikanavan kautta. Saksalaiset maksoivat mukisematta ylimääräiset rautatierahdit. Ruotsin rannikolla kauppalaivat kulkivat pitkin aluevesiä saattueina. Noissa laivaston varmistamisissa saatueissa lasketaan esimerkiksi vuonna 1942 purjehtineen kaikkiaan 10 000 alusta.

Saksan Itämeren rannikolla malmin purkusatamina olivat lähinnä Rostock, Stettin ja Danzig. Pohjanmerellä määränään oli ennen kaikkea Hollannin Rotterdam, josta malmi kuljetettiin edelleen joki- ja kanavareittejä myöten suoraan Ruhrin jättiläismäiselle teollisuusalueelle. Muita purkaussatamia olivat Hampuri, Bremen ja Emden.

Tappioiden vuosi

Kolmantena sotavuonna englantilaiset tehostivat hyökkäyksiään malmikuljetuksia vastaan. Vuodesta 1942 alkaen ruotsalaiset merenkulkijat kutsuivat matkaa Rotterdamiin ”kuolemanreitiksi”. Kaikkiaan tuona vuonna upotettiin 17 ruotsalaista malmialusta, joista brittien osalle tuli 12. Lisäksi parikymmentä alusta kärsi merkittäviä vaurioita. Surmansa sai kaikkiaan 106 miehistön jäsentä.

Myös Itämerellä tuli tappioita. Kesän 1942 ja syksyn kuluessa kolmisenkymmentä neuvostosukellusvenettä tunkeutui Itämerelle kolmena ryhmänä. Venäläiset katsoivat käytännössä kaikki pinta-alukset hyökkäyskohteiksi. He upottivat viisi ruotsalaista laivaa, joista neljä Ruotsin omilla aluevesillä. Eniten keskustelua Ruotsissa on herättänyt s/s Bengt Sturen

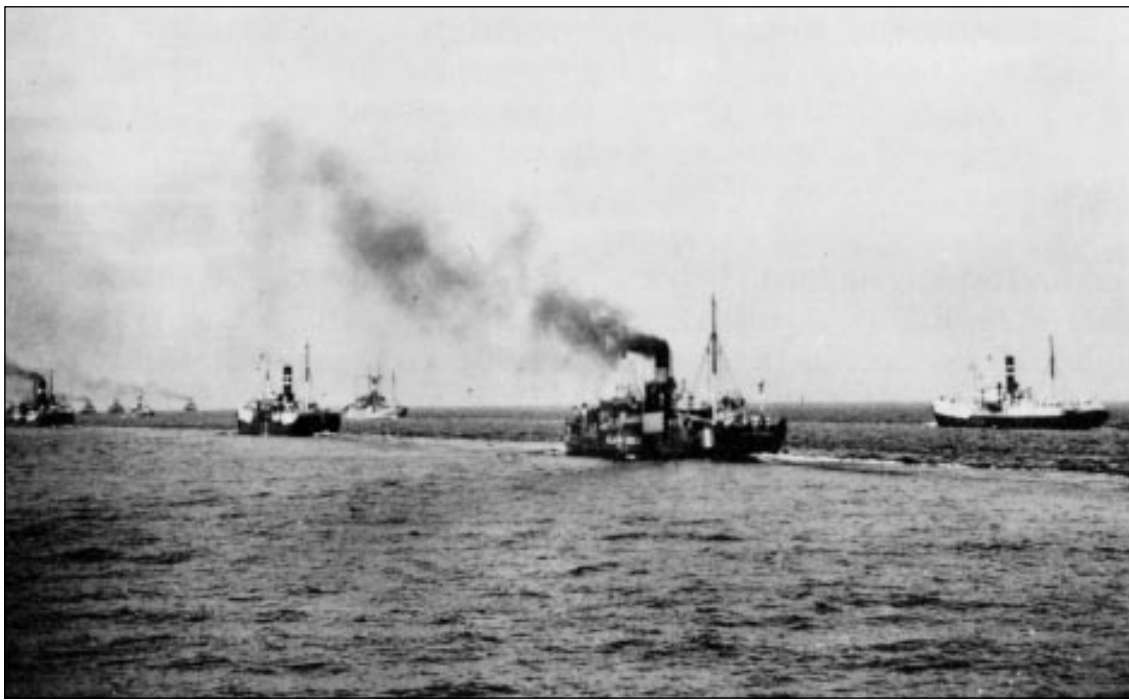

Malmikuljetusten tärkein määräsatama oli Rotterdam, josta on lyhyet joki- ja kanavayhteydet Ruhrin alueelle. Vuodesta 1942 alkaen matka Rotterdamiin tunnettiin ”kuolemanreitinä”, jolla viimeisinä sotavuosina maksettiin miehistöille merialueittain porrastettua sotariskilisää kolmesataa prosenttia.

erotti Neuvostoliiton jäsenyydestään, kehottanut kaikkia jäsenvaltioita auttamaan Suomea. Luonnollisesti niin Oslon, Tukholmassa kuin Helsingissäkin käsiteltiin auttajien päämielenkiinnon kohteena olevan Saksan malmireitin katkaisemisen. Talvisota päättyi Moskovan rauhaan 13.3.1940. Sen paremmin lupaa Norjan ja Ruotsin läpikulkuun kuin virallista avunpyyntöäkään ei ollut liittoutuneille tullut.

Saksa miehitti 9.4.1940

uudelleen rakennettu malmisatama voitiin ottaa käyttöön. Niinpä vuonna 1941 ruotsalaisesta rautamalmista rahdattiin Ruotsin omista satamista 92 prosenttia ja vain kahdeksan prosenttia Narvikista. Seuraavina kahtena vuotena jättömän Narvikin sataman kautta kuljetettiin puolet Ruotsin Saksalle myymästä malmista. Vuonna 1944 enää vain vajaa neljännes malmista rahdattiin Narvikista.

Ruotsin itärannikolla kauppalait kulkivat pitkin aluevesiä laivaston varmistamissa saattueissa. Vuosina 1943 ja 1944 Suomenlahden sulkenut sukellusveneverkko esti tehokkaasti neuvostoveneiden tunkeutumisen Itämerelle. Kuva: Krigsmalmens offer.

Englantilaisten pommikoneiden hyökkäys malmisaattuetta vastaan Rotterdamin "kuolemanreitillä". Ruotsalaisalukset olivat vuoden 1943 alkupuolella luopuneet Narvikin reitin käyttämisestä. Sen sijaan kuljetukset Rotterdamiin jatkuivat aina kesän 1944 loppuun saakka. Kuva: Krigsmalmens offer.

kuuden miehistön jäsenen kohdalo. Sukellusvene oli poiminut heidät mukaansa. Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen saadun varmistamattoman tiedon mukaan NKVD olisi teloittanut heidät. Vuosina 1943 ja 1944 Suomenlahden sukellusveneverkko esti venäläisveneiden pääsyn Itämerelle.

"Kuolemanreitillä"

Kielin kanavan kautta tulleet malmialukset jatkoivat matkaa kohden Rotterdamia Saksan laivaston varmistamissa saattueissa. Laivat muodostivat jonoja, joiden edessä kulki miinanraivaajat. Aluksiin sidottiin vajjeri, jonka toisessa päässä leijui ladon kokoinen eväillä varustettu harmaa sul-

kupallo matalahyökkäysten estämiseksi. Myös värikäs merkipoiju - joka nousi pintaan laivan upotessa - kiinnitettiin jokaiseen alukseen.

Pohjanmerellä hyökkäsivät brittien pommi- ja torpedokoneet, jotka samalla tulittivat myös konekivääreillä alapuolellaan höyryäviä aluksia. Öisin väylille kylvettiin miinoja. Samat koneet pystyivät hyökkäämään hidasta saattuetta vastaan useampaan kertaan. Etäisyydet brittien tukikohtiin olivat lyhyet. Merellä saattueita vaanivat lisäksi sukellusveneet. Hollannin rannikon tuntumassa saattueen kimppuun kävivät myös torpedoveneet.

Kesän 1944 kääntyessä syksyyn Saksan romahdus oli sel-

västi nähtävissä. Ruotsi lopetti elokuussa vakuutusten myöntämisen Saksan liikenteen laivoille ja sulki pian tämän jälkeen satamansa saksalaisilta aluksilta. Ruotsalaiset arvioivat malmilaivojensa palaavan kotimaahan syyskuun alkupuolella. Yksi viimeisistä oli s/s Rosafred, joka lähti 6.9.1944 paluumatkalle hiililastissa Emdenistä. Aluksen 57. matka päättyi neljän brittitorpedon osumaan Pohjanmerellä. Laiva painui pohjaan "kuin kivi" saksalaisten onnistuessa kuitenkin pelastamaan sen miehistön. Kaikkiaan toisen maailmansodan aikana 203 ruotsalaista merenkulkijaa sai surmansa malmireiteillä. Aluksia upposi kuutisenkymmentä. Lähdete-

oksissa esiintyy luku 66, johon kuitenkin sisältyy puolisen tusinaa suuria vaurioita kärsineitä, mutta pinnalla pysyneitä, malmialuksia.

Ruotsin hallitus oli syksyllä 1939 asettanut tärkeimmäksi tavoitteekseen maan pysytämisen sodan ulkopuolella. Ilman taitavasti hoidettua malmikauppaa tavoite olisi voinut jäädä saavuttamatta. Oheistuloksena bruttokansantulo nousi sodan aikana parikymmentä prosenttia. Saksalaiset olivat maksaneet kaiken täsmällisesti - "till punkt och pricka" - olipa sitten kysymys rautamalmista, kuulalaakereista, metsäteollisuustuotteista tai rahdeista.

Antti Hannula

Kirjallisuutta

Carlgren, Wilhelm M.: Svensk utrikespolitik 1939-1945. Stockholm 1973.
 Heikkinen, Helge: Vaarallisilla vesillä. Porvoo 1960.
 Lundberg, Lennart: Krigsmalmens offer. Värnamo 1993.
 Roskill, Stephen W.: The Navy at War 1939-1945. Chatham, Kent 1998.
 Ulfving, Lars: Sjökriget Sverige-Sovjetunionen. Luku teoksessa Vindkantring (Red. Bo Hugemark). Stockholm 1992.
 Ziemke, Earl F.: Saksalaisten sota-toimet pohjolassa 1940-1945. Porvoo 1963.

KONECRANES

Lifting Businesses™

Esse Elektro Kraft Ab

Esse

Laadukasta kuntoutusta Karjalohjalla!

Päiväkumpu sijaitsee läntisellä Uudellamaalla, kauniin lehtomaiseman ympäröimänä.

Huom. Toimintakykyluokkaan III kuuluvan rintamaveteraanin kuntoutus on 10 vuorokauden mittainen. Aviopuoliso voi osallistua kuntoutukseen samanaikaisesti veteraanin kanssa enintään 7 vuorokauden ajaksi ilman että kuntoutus veteraanin osalta lyhenee. Kysy lisää omasta kotikunnastasi.

Kuntoutusvaraukset:
puh. 030608 4288

KYLPYLÄ HOTELLI
Päiväkumpu
 Karjalohjan kuntoutumiskeskus

Karjalohja • puh 030 608 40 • www.paivakumpu.com

Sotaa Äänisellä

Suomalaiset joukot valtasivat hyökkäyksen päätteeksi vuoden 1941 loppuun mennessä puolustuksen kannalta edullisen tasan Seesjärven Suurlahdesta Karjalan Maase-län, Krivin, Vansjärven, Hiisjärven, Voljärvien ja Poventsan (Stalinin) kanavaa seuraillen Äänisjärvelle ja edelleen sen länsirantaa seuraillen Sungunniemelle, Syvärin niskalle ja Aunuksen kannaksen halki Laatokalle ja Karjalan kannak-selle, kuten strateginen suunnitelma edellytti. Tälle tasalle joukot ryhmittyivät talvisäissä puolustukseen.

Äänisen maantiedettä sotilaalliselta kannalta

Ääninen on Euroopan toiseksi suurin järvi Laatokan jälkeen. Sen pituus on noin 250 km ja suurinleveys eteläosassaan noin 90 km. Kapeimmillaan järvi on Sungunniemen kohdalla va-jaat 20 km. Tällä alueella suomaalaiset miehittivät muutamia

saaria aivan järven itärannan tuntumassa, mm. Meg -saaren, Hietasaaren ja Ivantov -saaren. Äänisen suurin saari Limosaa-ri on kooltaan 25 x 8 km, ja kirkoistaan kuulu Kisin saari jää osittain sen ja Sungunniemen eteläpään väliin. Alueella Sungunniemi ja Äänisen länsiranta oli asukkaita noin 40 000 hen-

keä – naisia, lapsia ja vanhuksia nuorten ollessa sotapalveluk-sessa. Erään lähteen mukaan koko miehitetyssä Itä-Karja-lassa asui ehkä 80 000 henkeä alkuperäisväestöä.

Maastollisesti Ääninen ja-kautui kahteen erilaiseen osaan. Pohjoisosa Limosaa-resta Karhumäkeen ja Povent-san kanavan suulle muistutti maarintaman olosuhteita, jos-sa vesistön leveys vaihteli muu-tamasta kilometristä 20 km:iin. Alue oli pääosin korkea ja rantaviiva hyvin rikkonainen. Ääninen Limosaaresta Syvä-rin niskalle oli merellistä, ran-nikko avointa ja soveliasta jopa merisotatoimille. Tiestö Ääni-sen länsirannikolla oli harvaa

ja huonokuntoista. Syvärinnis-kan, Äänislinnan ja Karhumä-en välillä oli yksi maantie sekä Muurmannin eli Kirovin rata. Talvisin ja kelirikkoaikoina lii-kenne oli erittäin työlästä ni-menomaan Äänisniemellä (Sungunniemellä) ja Limosaa-reen pitkien etäisyyksien takia ja vaati varastojen kokoamista pahimmiksi ajoiksi. Samasta syystä johtaminen muodostui vaikeaksi.

Äänisen länsirannan puo-lustettava alue oli laaja, liki 300 km, joten puolustuksen järjes-telyt ottivat oman aikansa. Se perustui tykistön ryhmittämi-seen rannikolle.

Puolustusta rakennetaan

Laatokalta siirrettiin rannikko-tykistöä Ääniselle lokakuussa 1941 koska Laatokalla ei odo-tettu neuvostojoukkojen sota-toimia. Sieltä siirrettiin patte-riston esikunta ja viisi patteria sekä pieni moottoriveneosasto Ääniselle. Johtoportaan oli Karjalan Armeijan esikunta, joka kuitenkin alisti rannikon-puolustusjoukot kenraalima-juri **Hägglundin** VII AKE:lle nimellä Rannikkopatteristo Ä. Sen ensi sijaisena tehtävänä oli neuvostojoukkojen mahdollis-ten hyökkäysten torjunta Kul-musniemen ja Ruoppaojan vä-lisellä lohkolle eli käytännössä suojata Äänislinaa. Patteris-ton tykkikalusto oli pääasiassa jo vanhaa kalustoa aina 1800-luvulta. Mukana oli tosin myös modernimpaa kalustoa, mutta varsin vähän. Operatiivisesti jaoksittain ryhmitetty tykistö oli alistettu lähimmälle yhty-män komentajalle, mutta pat-teriston komentaja oli vastuusa patteristonsa taisteluvalmiu-desta. Vanha tykkikalusto sopi varsin huonosti liikkuvan maa-lin tulittamiseen.

Patteristo Ä aloitti toimin-tansa jo lokakuun alkupuolel-le 1941. Äänisen rannikko oli tuolloin Kontupohjaan saak-ka Karjalan Armeijan valtaa-ma. Kun oli olemassa se mah-dollisuus, että neuvostojoukot saattaisivat keventää tukalasa tilanteessa alueella olleiden joukkojensa asemaa hyökkää-mällä Äänisen yli suomalaisten sivustaan, rannikon puolustuk-seen oli ryhmitetty myös eräitä pitkälle ampuvia kenttätykistö-patteristoja.

Hyökkäyksen lähestyessä Karhumäkeä puolustettavan rantaviivan pituus kasvoi, ei-

vätkä Rannikkopatteristo Ä:n patterit enää riittäneet alueen puolustamiseen. Lokakuun lo-pulla 1941 Päämaja antoi käs-kyn Äänisen Rannikkoprikaa-tin perustamisesta. Käs-kyn mukaan prikaatin tykistön oli muodostettava yhtenäinen ja peittävä torjuntavyöhyke alu-eelleen. Liikkuvaksi reserviksi muodostettiin erityinen jalka-väkijoukko, Rannikkopataljoo-na, ja prikaatin laivasto-osas-toon kerättiin kunnossa ollei-ta erilaisia aluksia rannoilta ja myös vesistä, jonne neuvos-toliittolaiset olivat aluksiään upottaneet.

Prikaatin tykistölliset osat muodostivat kaksi linnakkeis-toa. I Linnakkeisto oli aikai-sempi Rannikkopatteristo Ä ja II Linnakkeisto muilta rinta-milta irrotetut patterit. Vastuu rannikonpuolustuksesta Li-mosaaren eteläpuolella oli pri-kaatilla, mutta siitä pohjoiseen Ryhmä Oinosella, joka oli mie-hittänyt Sungunniemen. Ryh-mälle alistettiin II Linnakkeis-to sekä Rannikkopataljoona, koska esimerkiksi torjuntayk-siköiden perustaminen oli vie-lä kesken. Rintaman pituudesta johtui, että rannikkotykistön ryhmitys muodostui nauha-maiseksi ja koostui erillisistä puolustuskeskuksista ja tuki-kohdista, joiden välialueet py-rittiin valvomaan partioinnilla ja tähytyksellä.

Asemasodan aikana Ääni-selle rakennettiin patterien ket-ju etelästä Vosnesenjasta Sun-gunniemelle ja aina Karhumä-keen asti, painopiste eteläisellä osalla. Taistelutoiminta Ääni-sellä oli alusta alkaen vilkasta, ja harvan puolustuksen sekä talvien pimeydessä neuvosto-partiot ja -partisaanit vieraili-vat usein varsinkin alueen poh-joisella osalla. Ne selvittivät varsin tarkasti suomalaisten puolustusjärjestelyt paikallisen väestön avulla; se oli useinkin neuvostomielistä.

Neuvostoliittolaiset Äänisen takana

Puna-armeijalla oli Äänisen itärantaa valvomassa ja puolus-tamassa pääasiassa NKVD:n (NL:n SisM:n eli Valpon) jouk-koja, sissi- ja partisaaniosastoja sekä pieni laivasto-osasto. Si-ihen kuului muutama pieneh-kö tykkivene sekä muita aluk-sia. Kiusallisiksi muodostuivat neuvostoliittolaisten käyttämät kiito- eli moottorireet, jotka te-

Kartta: WSOY Jatkosodan historia osa 6.

kivät nopeita partioidentuonti- ja tuli-iskuja länsirannalle. Tällaisen kiitorean nopeus saattoi nousta jopa 80 kilometriin tunnissa, joten niiden tuhoaminen tykistötulella oli jopa mahdollista. Pimeinä aikoina Äänisen lakeutta valvottiin tehokkaila valonheittimillä, jotka osoitautuivat parhaiksi kiitorekien "torjuntavälineiksi". Neuvostojoukkojen vahvimmat tukikohdat olivat Vodlajoen suulla Salskissa sekä pohjoisempana Puutoisissa.

Taisteluita Äänisellä

Äänisen kapeimmalla kohdalla Sungunniemellä Tulvojan ja itärannan Tsohmudsan välissä lähempänä itärantaa oli pieni Meg-saari. Sen asema oli puolustuksen kannalta tärkeä, sillä kapean salmen yli neuvostojoukoilla oli mahdollisuus iskeä suomalaisten sivustaan tai jo oikeastaan selustaan. Siksi tuo muuten merkityksetön saari oli pidettävä. Saaren miehitys-osasto vaihdettiin noin kuukausittain.

Tulvojan satamaan oli jäänyt kymmeniä Äänisen kauppa-aluksia jäiden keskelle. Ne jäivät suomalaisten haltuun täynnä Karjalasta ja muualta talvisodan rauhan jälkeen sekä puna-armeijan vetäytyessä Suomesta ja Karjalasta kerättyä ja myös ryöstettyä tavaraa. Ne oli ollut tarkoitettu kuljettaa salmen yli. Neuvostoliittolaiset pyrkivät tuhoamaan tuon "laivaston", jottei sen tavaroista olisi suomalaisille hyötyä tulevana talvena. Jo vuosien 1941/1942 vaihteen molemmin puolin Meg-saaren hyökkäsi ehkä pataljoona, mutta se torjuttiin venäläisille melkoisin tappioin. Useita kertoja puna-armeijan ja partisaanien räjäytyspartiot pyrkivät Tulvojalle, mutta saaren puolustajat paljastivat sellaiset aiheet jo varhain. Saari lieene ollut puolustusvoimiemme itäisin tukikohdan sodan aikana.

Tammikuun 10.päivänä 1942 neuvostoliittolaiset iskivät paremmalla onnella Limosaareen eli Klimetskiin. Harvalukuisten puolustajien oli jo jätettävä saaren eteläosa hyökkääjälle. Oltiin jopa valmiit jättämään koko saari, vaikka vastaisku saaren pohjoispäässä näytti menestyvän. Äänislinnasta lähti autoilla AHSP (Aunuksen Heimosoturipataljoona) kohti Limosaarta ja Sungunniemeltä pohjoisesta kaksi eskadroonaa Ratsuväkiprikaatista avuksi. Neuvostoliittolaiset havaitsivat apuvoimien tulon, ja ehtivät ir-

tautua saarelta ja hiihtää omalle puolelleen takaa-ajajien häiritsemättä.

Myös suomalaiset alkoivat osoittaa aktiivisuutta Äänisellä. Maaliskuussa 1942 Limosaaresta lähti luutnantti **Karl Englundin** 90-miehinen vahva partio tuhoamaan itärannalla Vodlajoen suulla talvehtineita proomuja sekä läheistä Salskin tukikohtaa. Retkestä muodostui kamppailu luonnonoloja, vihollista sekä väsymystä vastaan. Noin puolet partiosta oli Ään.RPr:n sotilaita, puolet Ryhmä Oinosen (RO) tiedusteluosastosta ja mukana oli myös muutama AHSP:n soturi jaettuina neljäksi joukkueeksi. Yritys paljastui osaston pääosan hyökätessä Salskiin. Joensuun proomuja tuhoamaan lähetetty joukkue yllätettiin ja se kärsi tappioita yrittäessään tuhota proomuja. Luutnantti Englund irrotti osastonsa, käski sen hajautua ja hiihtää noin 13 km:n päässä olleelle Vasilisin saarelle, jonne hevoskolonnan piti tulla vastaan. Saari oli kuitenkin neuvostoliittolaisten miehittäminen. Kiivaassa taistelussa kaatui luutnantti Englund ja useita uupuneita sotilaita; perivitiinikään ei auttanut väsymykseen.

Hevoskolonna löysi saaren vasta 9.maaliskuuta aamulla, mutta ei tavannut Englundin miehiä jäälakeudella. Kolonna sai iltapäivällä käskyn palata turhalta matkaltaan.

Englundin miehiä palaili yksitellen takaa-ajopartioita vältellen Limosaareen. Ajalla 10.-13.maaliskuuta useat etsintäpartiot haravoivat Äänistä, turhaan. Partiosta kaatui nelisenkymmentä miestä ja muutama haavoittunut saatiin turvaan. Onnetar hylkäsi suomalaiset tällä rankalla partiomatkalla.

Tietojen mukaan venäläiset osasivat odottaa tällaista yritystä. Limosaaren venäläiset tiedottivat siitä omalle puolelleen, ja suomalaisten tiedustelulennot juuri Vodlajoelle olivat pettämättömiä merkkejä. Venäläiset siirsivätkin muutamaa päivää ennen hyökkäystä Salskin lähetyville lisävoimia, hiihtopataljoonan ja partisaaniosastoja.

Asemasotaa ja vihanpitoa

Venäläisten lisääntynyt aktiivisuus pakotti suomalaiset tehostamaan valvontaa ja tähytystä valonheittimillä pimeinä aikoina. Myös rannikonpuolustusta oli tehostettava

Tulvojalla vallattu moottorireki suomalaisten käytössä vuonna 1943. – Kuva: WSOY Jatkosodan historia osa 6.

asettamalla jalkaväikyksiköitä ja torjuntakomppanioita uhanalaisiin paikkoihin.

Vuosina 1942–1944 neuvostoaalukset häiritsivät suomalaisten huoltokuljetuksia Äänisellä, toivat partioita ja partisaaneja länsirannalle sekä tulittivat rannikonpuolustuksen kohteita. Kun suomalaiset patterit avasivat tulen, alukset yleensä loittonivat heti suoja-savun ja keinosumun. suojassa. Syksyisin ja talvisin kovakuntoiset neuvostopartiot kävivät usein Äänisen länsirannalla sitoen suomalaisia reservejä takaa-ajoon, joka useinkin osoitautui turhaksi.

Puna-armeijan suurhyökkäys Kannaksella kesälä 1944 ja sen nopea eteneminen aiheutti Äänisen ja koko Itä-Karjalan jättämisen neuvostoliittolaisille. Raskas tykikikalusto pyrittiin evakuoimaan Suomeen, mutta osa linoitustykeistä oli tuhottava tuliasemiinsa kuljetuskaluston puutteessa. Äänisen tykkimiehet joutuivat viivytystaisteluun jalkaväen tapaan Äänislinnasta Säämäjärven kautta Suomeen – ja hyvin he sen tekivätkin.

Anssi Vuorenmaa

Lähteitä:

Jatkosodan historia, osa 5 (1992) ja 6 (1994) WSOY, Suomen sota 1941–1945 osa 9, Kustannus Oy Sotateos 1960, Niilo Lappalainen, Äänisen rannoilla, WSOY 1989 ja Teuvo Rönkkönen, Partiomatka Vodlajoelle, Suomalainen korpisoturi, Valitut Palat Oy 1994 sekä Rannikkotykistön kapteenikursseilla työryhmillä Juhani Saastamoinen, Matti Ropponen ja Risto Tiainen sekä Risto Hurme ja Tapio Kinnunen laadittamani oppilasesitelmät.

Jääkenttien valvonnassa käytetty kevyt valonheitin Ratsuväkiprikaatin lohkolta Sungunniemeltä. – Kuva: WSOY Jatkosodan historia osa 6.

”SYVÄRIN IHME
TULI JUMALALTA”

HOITOTUOTTEET KUULOKOJEEN PUHDISTUKSEEN

SOITA JA TILAA ESITE

KUULOHANSA

(09) 345 5300

Suomenlahdella 28.–29. 8.1941

Tapahtumat Virossa 1939-1941

Toisen maailmansodan lähtölaukaus oli Molotovin – Ribbentropin sopimuksen allekirjoittaminen Moskovassa 23.8.1939. Sen seurauksena Saksan- Puolan sota ja Neuvostoliiton aluelajennukset loivat kahden suurvallan yhteisen rajan ja yllätyshyökkäyksen mahdollisuuden.

Viro oli tässä sopimuksessa pelinappula joka otti vastaan NL uhkavaatimuksen ja päästi sen joukot lokakuussa maahan. Oliko tämä Viron kannalta oikea ratkaisu jää historian salaisuudeksi. Uskon kuitenkin että presidentti Pätsin päätös oli oikea. Ottaen huomioon Viron kansan hengisen valmiuden, sodasta olisi tullut verilöyly.

Punaarmeja aloitti heti valtavat rakennustyöt tukikohdisissaan. Rakeennettiin Paldiskin sotasatamaa, lentokenttiä Länsi- Virossa sekä saarenmaalla. Viron lopullisen miehityksen jälkeen kesäkuussa 1940 militarisoitiin koko maa, Tallinnasta tuli NL Balttian laivaston päätukikohta.

Tuon ajan ainoa valoisa hetki oli suomalaisten taipumattomuus ja sankarillinen taistelu talvisodassa. Torjuntavoitto, itsenäisyyden ja vapauden säilyminen oli uhrien hinta.

Saksalaiset valloittavat Viron kesällä 1941

Todennäköisesti Stalin ei uskonut sodan alkavan v 1941, tai ainakin toivoi sen alkavan hänen suunnitelmien mukaisesti. Saksalaisten hyökkäystaktiikka demoralisoi punaarmeijan, suuret maa-alat valloitettiin nopeasti. Ensimmäiset saksalaiset osastot olivat Viron eteläräjällä jo heinäkuun alussa. NL 8. armeija puolusti Viron pohjoisosaa kuitenkin sitkeästi, olihan se tärkeä herruuden säilyttämiseksi merellä. Saksalaiset katkaisivat maayhteydet Leningradiin elokuun alussa. Tallinnasta, Luoteis- Virossa ja saarista tuli eristetty alue, voi sanoa silanpääasema. Siinä oli halkaistun 8. armeijan lisäksi muita maa- ja ilmavoimien joukkoja, myös suuri osa Balttian laivastosta jota komensi kontra-amiraali Tributs. Hänet määrättiin johtamaan koko alueen puolustusta.

Saarenmaalla oli muuten kaukopommikoneiden lentokenttä, Stalinin käskystä pom-

mitettiin sieltä käsin 9 kerta Berliinia.

Tallinnan puolustusta vahvistettiin kaikin tavoin. Siviiliväestö määrättiin rakentamaan panssariesteita, korsuja ja juoksuautoja. Sotalaivojen miehistöistä muodostettiin merijalkaväen rykmentteja, mobilisoidut vihollismieliset - virolaiset kuljetettiin Leningradiin. Puolueen ja komsomolin jäsenistä koottiin ns tuhoamispataljoonat, niitä käytettiin taistelussa metsäveljeyttä vastaan.

Saksalaiset etenivät idästä ja etelästä, 25. elokuuta oltiin Tallinnan porteilla. Balttian laivaston raskaat tykit sekä rannikkopuolustuksen patteristojen tulivoima häiritsi vahvasti heidän hyökkäysoimia. Siitä huolimatta saapuivat saksalaiset etujoukot 28. elokuuta kaupungin keskustaan.

Miinasulku Suomenlahdelle

Suomalaiset miinalaivat ja sukellusvenet aloittivat miinakenttien laskemisen Viron rannikon lähelle jo 24. kesäkuuta. Kohteet olivat Hankon ja Paldiskin välillä sekä laivatie Tallinnasta itään. Heinäkuun alussa liittyivät asiaan saksalaiset miinalaivat, yhteistoiminnassa syntyi miinakenttä ”Valkjärvi” lähellä Jumindan niemimaata. Samanaikaisesti laskivat venäläiset miinakentän Hangon edustalle ja kaksi miinasulkua Pietarin puolustamiseksi. Yksi niistä, jossa oli noin 2 000 miinaa, kulki Kundasta Suursaaren. Toinen, yli 3 000 miinan kenttä, kulki Šepelevin ja Seivaston välillä, Suomenlahdella oli alkanut todellinen miinasota. Suurimittainen Suomen-Saksan laivastojen yhteistyö miinakenttien laskemiseksi Jumindan niemimaan ja Kalbodagrundin välille alkoi 6. elokuuta. Sen päämääränä oli estää NL Balttian laivaston pääsy Leningradiin Tallinnan valloittamisen jälkeen. Yhteensä laskettiin 12 miinakenttää, niissä 1 185 suomalaista ja 537 saksalaista miinaa, vieminen niistä illalla 27. elokuuta. Miinakenttiä suojasivat 742 räjähdyspöjua.

Tallinnan evakuointi

Viron lähivesillä upposi taistelutoiminnoissa kesällä 1941 lähes 300 alusta. Tunnetuin niistä ennen pakoa Leningradiin oli risteilijä ”Karl Marks”.

8. elokuuta seisoivat laiva Loksan satamassa, kun sitä pommitivat Stukat- saksalaiset syöksypommitajat. Vierellä seisova öljytankkeri vaurioitui, öljy valui mereen ja syttyi palamaan, ”Karl Marksilta” veteen joutunut merimehet paloivat.

24. elokuuta lähti Tallinnasta kohti Pietaria ensimmäinen saattue, 10 sotalaivaa ja 7 muuta täynnä haavottuneita ja mobilisoituja virolaisia. Kohta joutui saattue saksalaisten pommikoneiden hyökkäyksen kohteeksi. Kauppaalus ”Eestirand”, se oli täynnä mobilisoituja, vaurioitui vakavasti Kerin saaren luona ja suunnattiin kapteenin käskystä rantaan. Räjähtyksissä ja sekasorrossa kuoli yli 500 miestä, 2 672 pelastautui saarelle ja pääsivät sieltä koteihinsa.

Tallinnan ja Pietari välisen maaliikenteen katkeminen aiheutti Tallinnassa paniikkia. Ihmiset jotka olivat joutuneet palvelemaan miehitysvoimia yrittivät kaikin keinoin päästä Venäjän puolelle. Jo sitä ennen olivat paenneet kommunistisen nukkehallituksen jäsenet, kuitenkin he lähetettiin Narvasta takaisin ”poulostamaan” Neuvostoviroa. Saksalaisten saapumisen jälkeen virolaiset kotiturvajoukot tuhosivat heidän ryhmänsä parissa kuukautessa.

27. elokuuta olivat saksalaiset Tallinnan itäpuolella korkealla kalkkikivitorjunnalla seuraamassa kaupungia ja ulappaa. Sieltä sotalaivat ja rannikkopatterit pommitivat kiivasti heidän etenemisteitä sekä kaupunkia. Satamassa, vanhan kaupungin kupeessa kiehui. Kaikentyyppiä aluksia Virossa ja Latviasista lastattiin ihmisillä ja tavaroilla täyteen. Arvioinnin mukaan oli ihmisiä 32–36 000 henkeä, niistä 23 000 sotilasta, mukaanlukien haavoittuneet ja noin 9–3 000 siviiliä, heidän joukossa myös mobilisoidut sekä vankit. Yön kuluessa laivat koottiin ulapalle, niistä muodostettiin neljä saatuetta mihin kuului yhteensä 183 alusta. Merellä liitui niihin lisäksi 12 Paldiskista tullutta alusta, kokonaismäärä oli nyt 195.

Saattueiden ketju, sen kärjessä lippulaiva risteilijä ”Kirov” muiden sotalaivojen saattamana, aloitti kulkua itään 28. elokuuta klo 11.18, viimeisenä 21. sta sotalaivasta koottu suojajaksikkö klo 20.15

Jumindan miinataistelu

Kirjoitan tässä muutamien alusten kohtaloista, jotka ovat parhaiten tiedossa.

Miinalleajot alkoivat jo 28. elokuuta iltapäivällä, samalla jahtasivat saattueita Helsingistä käsin 5 saksalaista torpedovenettä. Saksalaiset syöksypommitajat valitsivat tärkeimpiä kohteita ja upottivat ne. Venäläiset miinanraivaajat yrittivät puhdistaa väylää, mutta sitä ei ollut kyläksi niin suuren määrän laivojen läpimeinoksi. Lisäksi olivat laivat hajalla ja yhteydenpido heikko. Tämän päivän tietojen mukaan upposi siinä päivänä lähes 30 alusta.

Ensimmäisenä ajoi miinaan höyrylaiva „Ella” klo 17.05 kolmekymmentä kilometriä Tallinnasta. Laivalla oli 905 ihmistä, niistä 693 haavoittunutta, se upposi hyvin nopeasti ja pelastautui vaan 49. Kuunarin ”Atta” upotti suomalainen vartiovene VMV- 17 (luutnantti J. Smolander) Kalbodagrundin edustalla.

Viron suurin matkustajalus ”Vironia”, sillä oli osa Baltian laivaston esikuntaa, ajoi miinaan klo 20.45. Latvialainen kauppaalus ”Everita” upposi klo 22.10 nopeasti, vieden mukaan 1 500 puna-armeijan sotilasta.

Klo 21.45 antoi Balttian laivaston komentaja amiraali Tributs, joka asui risteilijällä ”Kirov”, käskyn koota saattueet Vaindloon saaren pohjoispuolelle ja ankkuroida. Tämä oli muka tarpeellinen toimenpide ihmisten pelastamisen helpottamiseksi. Tributs ei ottanut huomioon laivojen asunpaikkoja, moneet olivat vielä miinakenttien takana ja ajoivat miinaan yöpimeydessä. Toisena päivänä, 29. elokuuta aktivoitui olennaisesti myös saksan lentokoneiden toiminta, laivat olivat nyt lähellä Rakveren lentokenttää.

Suureen kuljetuslaivaan ”Kazahstan” osui aamulla 2 pommia, laivassa oli noin 3 000 ihmisen lisäksi paljon ammuksia. Alus syttyi palamaan, osa ammuksista räjähti, kapteeni ajoi laivan Vaindloo saaren luona matalalle. Pelastautuneet pääsivät saarelle mistä ne kolmen päivän jälkeen kuljetettiin Leningradiin.

Latvialainen alus ”Kalpaks” sai osuman klo 14.00. Lastina oli 1 200 haavoittunutta, 600

sotilasta, naista ja lasta. Seuraavana päivänä löysi venäläinen vartiovene eloonjääneitä 70 henkeä.

Moottorilaiva ”Ivan Papanin” sai monta pommiosumaa, koneet seisahtivat. Laiva hinattiin Suursaaren rantaan, eloonjääneet noin 2 500 sotilasta pääsivät saareen. Tyhjä hylky kulki länteen, suomalaiset lentokoneet pommittivat sen pohjaan.

Kauppalaiva ”Lake Lucerne”, sillä palveli ennen sota vanhin veljeni, oli matkalla lastina 3500 sotilasta. Klo 15.00 jälkeen laivaan osui 2 pommia, kuoli satoja ihmisiä. Laiva ajettiin Suursaaren rantaan, eloonjääneet vietiin saarelle. Siihen niitä kokoontui yli 10 000.

Saattueissa upposi yhteensä 52 laivaa, niistä 18 sotalaivoja. Ottaen huomioon menetykset Tallinnassa ja sen lähistöllä, upposi aikavälillä 26.-30.8. yhteensä 68 alusta. Arvioiden mukaan menetti Tallinnan evakuoinnissa hengensä 16 000 ihmistä, se on suurin lukumäärä mitä maailmassa on menetetty yhdessä merioperaatiossa.

Suomalainen merikapteeni Paavo E. Kauppinen oli 28. elokuuta aitiopaikalla Osasto Wirkki emälaivan ”Porkkala” kannella ja katsoi kiikarilla tapahtumia Jumindan meridiaanilla. Hän muistelee: kului parikymmentä minuttia kun lasikin 22 vesipatsasta. Ensin näkyi laiva. Sitten leimahti. Sitten vesipatsas alkoi nousta. Se nousi 2 minuuttia ja putosi minuutin. Sitten joku minuutti näkyi valkoista kuohua, sitten ei mitään. Olin ikään kuin kuulevinaan kuoleman enkelien siipien lyönnit. Taisi olla suurin alusryhmä joka yhdellä kertaa ajoi miinakenttään.

Olen käyttänyt historioitsija Mati Öunin tietoja kirjasta ”Võitlused Läänemerel, suvi 1941” (Taistelut Itämerellä, kesä 1941).

Raul Kuutma

Suomen Sotaveteraanien
Viron Yhdistyksen
kunniapuheenjohtaja

Ylikorpraalin sotataival päättyi Honkanummelle

Alfred Richter siunattiin ja haudattiin Honkanummen saksalaiselle hautausmaalle.

Kuusikymmentä vuotta sitten saksalainen ylikorpraali **Alfred Richter** ei voinut kuvitella, että hänet haudataan Suomeen ja varsin juhlallisina menoin. Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys järjesti Richterille 16. kesäkuuta sotilaalliset hautajaiset Honkanummen saksalaisella hautausmaalla. Kunnialaukauksia ei ammuttu, mutta Suomessa laivastovierailulla olleelta fregatti Bremeniltä oli kunniaavartio.

Virallisia saattajia oli Saksan Liittotasavallan suurlähetystöstä ja Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen hallituksesta. Tilaisuuteen oli saapunut myös kenttäpiispa **Hannu Niskanen** ja Helsingin sotilasläänin esikunnasta eversti **Pekka Holopainen**. Mukana saattoväessä oli myös suomalaisia sotavainajien vapaaehtoisijöitä, jotka yhdeksän vuotta sitten löysivät Richterin jäänteet.

Saksan Liittotasavallan sotilasiamies everstiluutnantti **Helmut Gebers** ja Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen puheenjohtaja, hallitusneuvos **Pekka Pitkänen** esittivät tilaisuudessa alkusanat. Pastori **Martin Röker** Helsingin saksalaisesta seurakunnasta toimitti vainajan siunaamisen.

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen puheenjohtaja, hallitusneuvos Pekka Pitkänen mainitsi avaussanoissaan mm: ”Suomalaisen viidennen armeijakunnan osana oli hyökkäystä torjumassa silloisen aseveljemme saksalainen 122. eli niin sanottu Greif divisioona. Se oli

sijoitettu Viipurinlahden uha- tuimmalle osalle, jolla se 8–9. heinäkuuta torjui vihollisen maihinnousuyrityksen. Greif divisioonan joukoissa taisteluihin osallistui tuolloin 27-vuotias taistelupioneeri, ylikorpraali Alfred Richter. Hän kaatui Viipurinlahden raskaissa taisteluissa.”

Sotamuseon johtaja **Markku Palokangas** toimi vuonna 1997 vapaaehtoisijöiden ryhmänjohtajana: ”Olimme Viipurinlahdella etsimässä Hannustien- saareen tehdyssä vastaiskussa kaatunutta suomalaista tykistön tulenjohtajaa luutnantti P-E Stähleä. Mukana oli Stählen taistelulähetti **Pentti Pasonen**, joka opasti meidät Hannustien- saaren eteläisimpään kärkeen ja

löysi paikan. Etsintäryhmämme suoritti kaivauksen. Pian tulivat esille vainajan jäänteet. Niiden joukossa oli myös saksalainen kypärä ja muuta sotilaan tarpeistoon kuuluvia varusteita sekä tuntelevy, josta ei suoralta kädeltä voinut päätellä henkilöllisyyttä. Otimme vainajan jäänteet mukaamme ja veimme ne Viipuriin Pietari Paavalin kirkon yhteydessä olevaan sotavainajien jäänteiden kokoamis- ja esitunnistamispaikkaan.”

Palokangas ja ryhmän jäsenet tiesivät, että saaren taisteluissa oli mukana saksalaisia ja pitivät lähes varmana, että kyseessä oli saksalainen kaatunut, eikä luutnantti Stähle. Varmuuden vuoksi he päättivät

kuitenkin ottaa vainajan jäänteet haltuun.

”Kun sittemmin selvisi, että kysymyksessä oleva vainaja on saksalainen, otettiin ”asetietä” yhteys Helsingissä asuvaan Saksan Suomessa aiemmin toimineeseen sotilasiamieheen eversti Martin Kirsteiniin, joka keväällä 1998 sai vastauksen saksalaisten sotavainajien asioita hoitavalta organisaatiolta, Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorgenilta. Vainaja on Leipzigissä 1.10.1916 syntynyt Alfred Richter, joka kaatui Hannustien- saarella 14.7.1944. Kevään 1998 jälkeen vuosiin ei tapahtunut mitään merkittävää edistystä asiassa.

Saksalaiset ja suomalaiset suhtautuvat eri tavoilla

Saksalaisten viivyttelyn ymmärtää, koska heillä oli käymissään sodissa ollut tapana haudata vainajansa ns. kunnian kentille. Näitä kenttähautausmaita saksalaisilla on monissa paikoissa eri puolilla maailmaa. Tunnetuin saksalaisten kenttähautausmaa Suomessa sijaitsee Rovaniemen keskustasta noin 18 km:n päässä Norvajärvellä, jonne on haudattu 2 500 saksalaista Lapin sodassa kaatunutta vainajaa.

Toinen tunnettu saksalaisten sotilashautausmaa on Vantaan Honkanummella, josta kolmisen sataa saksalaista on saanut hautapaikan tai muistosijan.

Alfred Suomeen

Sotavainajien muiston vaali-

misyhdistys suoritti marraskuussa 2005 sotavainajien noutomatkan Viipuriin. Kotimaahan kuljetettiin 46 sodissamme kaatunutta vainajaa ja mukaan otettiin myös Alfred Richterin jäänteet. Runsaan puolen vuoden aikana yhdistys on ollut yhteydessä sekä Saksan tšekiläiseen lähetystöön että Saksassa saksalaisten sotavainajien asioita hoitavaan organisaatioon, jonka edustaja eversti evp. Gunther Fleckensteinin piti tulla Suomeen huhtikuun loppu. Hänen Suomen matkansa peruuntui, mutta Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge-organisaatiolta saatiin ilmoitus, ettei saksalaisella taholla ollut mitään sitä vastaan, että Richterin jäänteet haudattaisiin Suomeen. Kun Saksasta ei vielä löytynyt yhtään omaista tai sukulaista, päädyttiin Alfred Richterin hautaamiseen Honkanummen saksalaiselle sotilashautausmaalle. Tämä katsottiinärkevimmäksi ratkaisuksi, ja Saksan laivastovierailu oli mitä sopivin ajankohta.

Millainen ihminen Alfred Richter oli ja millaisten elämänvaiheiden jälkeen hän joutui siihen paikkaan, josta Markku Palokangas etsijöineen hänet löysi, vaikka siinä paikassa olisi pitänyt olla suomalainen luutnanttivainaja? Ratkaako tämä arvoitus? Ainakin tästä olisi aiheetta erilaiselle sotakirjalle ja tutkivalle journalismille.

Matti Hara

ODL
parantaa elämää

Virkeyttä mieleen ja keveyttä askeliin

Olemme uudistaneet Kuntotalon invalidi- ja veteraanikurssimme. Uusia toimintamalleja olemme saaneet mm. Kansaneläkelaitoksen vanhuskuntoutuksen kehittämis- ja tutkimushankkeesta. Nykyaikaiset menetelmät, uudenaikainen tekninen välineistö sekä työhön sitoutunut, osaava henkilökunta takaavat parhaan mahdollisen kuntoutuksen. Myös kurssien määrää on lisätty, eikä enää tarvitse jonottaa. Tervetuloa virkistymään ja hakemaan helpotusta arkeen!

ODL TERVEYS

LÄÄKÄRIKESKUS SAIRAALA KUNTOUTUS

Tiedustelut (08) 313 2251, Isokatu 63, 90120 Oulu
www.odl.fi

Rehabilitering med nytt innehåll

De fortsatta åtgärderna efter förbunds-mötet i S:t Michel i början av juni är ett centralt objekt för förbundets "inre" arbete nu efter sommarferien. Vid förbundets och distriktens traditionella rådplägningsdagar i Tavastehus den 20–21 september föreligger till behandling förnyelsen av krigsveterandistriktens och -föreningarnas modellstadgar i enlighet med andan i förbundsmötets beslut. Intresse väcker med säkerhet också diskussionen om programmet för vår 1957 grundade organisations 50-årsjubileumsår.

Året 2007 är också ett jubileumsår för hela Finland, som då för 90 år sedan förklarade sig självständigt. Samarbetsorganet för våra fyra veteranorganisationer, Delegationen för veteranförbunden i Finland – i offentlig förkortning vanligen benämnd VEVA (=Veteraaniliittojen valtuuskunta) – har redan vårvintern 2006 framlagt sina önskemål och förhoppningar beträffande statsbudgeten för jubileumsåret 2007. På grund av budgetbehandlingens aktualitet i detta nu är det skäl att här påminna om några särskilda drag i VEVA:s framställning.

VEVA föreslog både en nivåförhöjning av fronttillägget och det extra fronttilläggets högsta belopp därhän, att helhetspensionen för veteraner skulle stiga till cirka 1 000 euro per månad. VEVA fann nivåförhöjningen möjlig, om helhetsbeloppet för jubileumsåret 2007 bibehålles på 2006 års nivå och de genom veterankårens decimering frigjorda medlen används till förverkligandet av nivåförhöjningen.

Viktiga inslag i VEVA:s framställning var t.ex. Krigsinvalidernas önskemål om utvidgning av anstaltsvården och lind-

ring av vissa invaliditetsgradsskillnader. Såsom främsta ärende i framställningen intogs emellertid främjandet av veteranernas förmåga att reda sig hemma genom utveckling av rehabiliteringsinnehåll, vilket även så skulle förutsätta anslagens bibehållande på 2006 års nivå.

Enligt förslaget borde veteranrehabiliteringen inbegripas som en del av kommunernas social- och hälsovårdsplanering. Veteranen borde årligen kallas till en hälsokontroll jämte bedömning av rehabiliteringsbehovet. På basis härav skulle uppgöras en rehabiliteringsplan med specificering av rehabiliteringsform och tidsplan samt i synnerhet i fråga om öppen rehabilitering, dess innehåll, periodicitet och uppföljning. Genom en ökad service från fysioterapeuter samt övrig yrkeskunnig personal på social- och hälsovård förstärks rehabiliteringens effekt. I synnerhet hemmarehabiliteringens innehåll borde göras mångsidigare i avsikt att heltäcka veteranens servicebehov.

I sitt tal vid Frontveteranernas fullmäktiges 40-årsfest senaste vår berörde social- och hälsovårdsminister Tuula Haatainen på ett intresseväckande sätt frågor som hade samband med veteranrehabilitering och sammanföll med VEVA:s synpunkter. Enligt henne lämpar sig den traditionella anstaltsrehabilitering inte längre för de allra äldsta och mest försvagade veteranerna. Därför är det viktigt att snabbt få till stånd en rehabiliteringsmodell som tillämpas nära hemmet och t.o.m. i själva hemmamiljön, framhöll hon.

Aarno Strömmer

Veteranernas gemensamma insamling

Tre veteranorganisationer och Förbundet De stupades anhörigas finansiella insamling får en väntad och betydelsefull förstärkning i och med att Krigsinvalidernas Brödrabund och dess medlemsanslutningar nästa år blir med i alla våra krigsveteranorganisationers gemensamma finansanskaffning. Trots att krigsinvalidavdelningarna alltjämt hösten 2007 har möjlighet att ordna en egen lokal insamling, är de flesta avdelningarna med i den gemensamma finansanskaffningen.

Det självständiga Finlands 90-årsjubileumsår 2007 förbättrar även förutsättningarna för en framgångsrik genomföring av veteranernas gemensamma finansanskaffning. Till buds för att verkställa insamlingen står hjälpsamma stödare och funktionärer från försvarsorganisationerna och andra sammanslutningar som betraktar veteranarbetet såsom synnerligen viktigt.

I insamlingsdistrikten och på lokala nivåer har gjorts goda insatser och därigenom nåtts tacknämliga resultat. De av insamlingsdistrikten hopbringade medlen har stannat i regionerna för att användas i enlighet med insamlingstillståndet. På samma sätt ämnar man förfara även nästa år.

Den dagsverkesinsamling för skolelever som just nu igångsätts ger också skoleleverna möjlighet att visa sin uppskattning av våra krigsveteraner genom att överlåta ett dagsverke till insamlingen. Vad dagsverkeinsamlingen beträffar riktas särskilda förväntningar till jubileumsåret.

Behovet av finansanskaffning till

förmån för våra krigsveteraner, deras makor och änkor samt krigsänkor har aldrig ifrågasatts. Utkomsten för veteranerna, vilkas genomsnittsalder nu är 85, är ofta knapp. De stora sjukdomsomkostnaderna och det växande behovet av hemhjälp kräver resurser för exaktstöd. Också den rekreativ verksamhet som anordnas av distrikten och föreningarna behöver ekonomiska resurser. Sådana sammanslutningarna knappast alls utan insamlingarna.

Insamlingsledningen jämte distriktens insamlingsansvariga samt företrädare för distrikten inom Krigsinvalidernas Brödrabund sammanträffade i augusti, varvid erfarenheterna från innevarande år, projekten för resten av året och gemensamma synpunkter på nästa års finansanskaffning diskuterades i positiv anda.

Anskaffningsmålet för år 2006, två miljoner euro, kommer att klart överträffas. Målsättningen för nästa år, fyra miljoner euro, är mycket realistisk.

Markku Seppä

Kodin Pellervo - suomalaisessa arjessa

Kodin Pellervo on lehti sinulle, joka olet kuin kotonasi maaseudun idyllisessä ilmapiirissä, kuin myös kaupunkilaiselle, joka viettää paljon mökkielämää ja kaipaa elämänlaatua.

Kannen alla on aina sisältö

Kun avaat lehden, huomaat sisällöstä miten Kodin Pellervo on säilönyt sivuilleen kodin perusarvot muuttuvassa arjessa, maustanut sen ajankohtaisilla asioilla sekä lisännyt hyppysellisen ideoita ja ratkaisuja, jotka helpottavat lukijoitten arkea. Pikantin vivahteen sisältöön antavat muualta maailmasta tulleet jutut, ja kotoinen maku taas tulee vakio-osastoista.

Hyötyä ja ajanvietettä

Katso! miten upean tutustumispaketin olemme Kodin Pellervosta Sinulle poimineet.

Tilaa nyt! ➡

TILAUSKORTTI

Kyllä! ☐ Tilaan Kodin Pellervo -lehden puoleksi vuodeksi, 6 numeroa, edulliseen hintaan 38 € ja saan Pellervon Ison Kalenterin 2007 kaupan päälle.

Marraskuussa ilmestyy Pellervon Iso Kalenteri on hyödyllinen koko perheen käsikirja (arvo 19 €)

Kyllä! ☐ Tilaajalahjaksi saan Fiskarsin monitoimioksaileikkurit.

Kevyet ja monikäyttöiset leikkurit oksien ja pienten puiden leikkaamiseen. Näillä voit leikata aivan oksan tyvestä, ja ne tehoavat vähän paksumpaankin oksaan. (arvo 36 €)

Kyllä! ☐ Tilaan tällä kertaa vain ilmaisen Kodin Pellervon näytenumeron. Näytenumeron tilaus ei velvoita minua jatkotoimenpiteisiin.

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero _____

Postitoimipaikka _____

00003 HELSINKI

Sopimus 5002840

VASTAUSLAHETYS

PELLERVO

PELLERVO
MAKSAA
POSTI-
MAKSUN

Användningen av anslagen för rehabilitering år 2005

Statistikkontoret publicerar statistik för under föregående år använda anslag för rehabilitering av frontveteranerna efter det att kommunerna avgivit sin redovisning. Denna statistik ger en noggrann bild av hur anslagen använts kommunvis. Exakta siffror står att finna kommunvis på Finlands Krigsveteranförbunds Internetsidor under adress www.sotaveteraaniliitto.fi.

Statistikkontoret överför årligen de i statsbudgeten godkända anslagen för veteranrehabilitering till kommunerna på basen av antalet veteraner, som bor i resp. kommun. Krigsinvalider, vilkas skadegrad enligt lagen om krigsskada är minst 10 % kan dock inte erhålla för frontveteraner avsedd rehabilitering.

Rehabiliteringsanslaget var 45 546 360 euro och tilläggsanslaget (2004-års returnerade anslag) 290 704 euro. Tillsammans var anslaget alltså 45 837 064 euro år 2005.

Från kommunerna återsändes anslag sammanlagt 1.537 482 euro. I de flesta fall växla- de de återsända beloppen mellan några euro och några hundra euro, men från en del kommuner återsändes betydande belopp, om man jämför med de beviljade.

Hangö t.ex. tycks alltför ha svårigheter att använda de beviljade anslagen. År 2005 återsände Hangö stad oanvända anslag till ett belopp om 33 759 euro, vilket är nästan 40 % av de för Hangö-frontveteranerna beviljade rehabiliteringsmedlen.

Det förefaller som om det skulle finnas problem på de tvåspråkiga områdena med att använda dessa anslag. Återsända medel är relativt stora, i Ingå 21 297, Ekenäs 56 785, Pargas 34 127, Borgå 53 103, Kimito-Dragsfjärd-Västansfjärd hälso-central har returnerat sammanlagt 41 188 euro och Åland med sina många kommuner 125 857 euro.

Beträffande enskilda städer returnerade Uleåborg mest, nämligen 121 467 euro. Mera än 20 000 euro returnerade Heinola, Itis, Joutseno, Keminmaa, Kerava, Mäntsälä och Rovaniemi landskommun.

Vad beror då returnerandet av medlen på? Alltför brister det tydligen i informationsgången. Om en veteran blir förhindrad

att delta i rehabiliteringen, bör han meddela om förhindret till den kommunala funktionär, som är anförtrödd rehabiliteringsärendena. I ett dylikt fall kan i hans ställe följande i kö varande veteran få sin rehabilitering. I kommunen bör man naturligtvis se till, att det finns en "reservlista". När man granskar statistiken över använda anslag, ser det ut som om de återsända beloppen från flere kommuner kunde gälla just priset för en rehabiliteringsperiod.

En växande grupp utgöres också av de veteraner, som inte längre orkar resa till rehabiliteringsanstalt, utan skulle i stället vara i behov av olika former av öppen rehabilitering. Om sådana rehabiliteringsformer inte kan erbjudas av kommunen, uppstår svårigheter att använda rehabiliteringsanslagen. I början av år 2006 fanns det 92 193 frontveteraner, som var berättigade till rehabilitering, så det borde inte råda brist på klienter. Men ändå meddelar ett antal kommuner, att det inte finns tillräckligt ansökningar. Orsaken är då ofta, att den äldre veteranen inte vågar ensam resa till en rehabiliteringsbadanstalt. Han är rädd att inte kunna reda sig själv i en stor inrättning. Och om olika slag av öppenrehabilitering inte står till buds i traktens rehabiliteringsnätverk, så kan just därför antalet ansökningar bli lågt. En del veteraner anser sig ännu vara i så god kondition, att de inte behöver någon rehabilitering. Någon gång kan det också vara så, att veteranen fungerar som närståendevårdare och därför har svårigheter att lösgöra sig hemifrån. Det kan finnas många orsaker till att ansökningar uteblir, men viktigt är att man klarlägger orsakerna skilt för sig på varje ort.

Det har också framkommit svårigheter att få behövligt läkarintyg för rehabilitering. Läkarbristen och de långa köerna för icke-brådskande fall kan förorsaka att veteranen låter bli att inlämna vederbörlig ansökan. Men om sökanden har ett fast vårdförhållande till den egna hälsocentralen, så behövs inget besök på läkarmottagningen. Den veteran, som ansöker om öppen vård, bör ha av läkare utfärdad vårdremiss, ur vilken specificerade vård- och rehabiliteringsåtgärder bör framgå; li-

kså väsentliga uppgifter om veteranens allmänna hälsotillstånd. I Statistikkontorets direktiv förutsättes, att ungefär hälften av rehabiliteringsanslagen skall riktas till den öppna rehabiliteringen. Rehabiliteringen bör dock alltid grundas på veteranens rehabiliteringsbehov, d.v.s. att han remitteras till sådan rehabilitering, att hans funktionsförmåga beaktas och åtgärderna skall förbättra hans möjligheter att reda sig själv i sitt vardagliga liv.

Det skulle gälla att få till stånd mera samarbete till förmån för sådana veteraner, som inte själva kan göra en rehabiliteringsansökan på grund av att det verkar komplicerat eller på grund av sjukdom eller annat hinder. När man planerar rehabiliteringen, bör man vinnlägga sig om veteranerna med fysiskt svag kondition, så att den gruppen inte hamnar utanför rehabilitering. Redan att få träffa en annan människa kan ofta ge nya krafter för en ensam människas vardag.

Anni Grundström

Utnämning

Tuula Harjunpää började sitt arbete såsom verksamhetsledare i Vasa Krigsveterandistrikt den 1 september. Hon har en mångsidig erfarenhet såsom kontorist på Silja Lines enhet i Vasa. Hon är ordförande i Lottatraditionsföreningen i Vasa och styrelsemedlem i Finlands Lottatraditionsförbund. Vi hälsar Tuula välkommen till vårt arbetsgemenskap.

VIRTSANKARKAILUUN pestävät ja uudelleenkäytettävät alushousut sekä vuodesuojat miehille ja naisille

SLIP SICLA®

lievään virtsankarkailuun
- 100 % puuvillaa
- haaraosa hengittävää erikoiskangasta, jonka pesunkesto yli 100 kertaa
- muita suojia ei tarvita

CONTENA

runsaaseen virtsankarkailuun
- erikoiskangas, ei hiosta
- sisäpuolella tasku erilliselle suojalle
- pestävät, max. 60 C

PESTÄVÄT VUODESUOJAT

SUOJALAKANAT
- laminoitu puuvilla, 3 eri kokoa
IMEVÄT VUODESUOJAT
- imukyky n. 2 litraa, 2 eri kokoa

TIEDUSTELUT

JA TILAUKSET: Linctus Oy, puh. 03-6125 355

LINCTUS

Turuntie 4-6, 13130 Hämeenlinna
p. 03-6125 355, fax. 03-6125 353
www.linctus.fi

YIT

VARKAUS

MOVICOL®

HOITAA PEHMEÄSTI UMMETUKSEN

MOVICOL ON TEHOKAS makrogoli (polyetyleeniglykoli) 3350
MOVICOL ON HYVIN SIEDETTY laktoositon, gluteiiniton, sokeriton
MOVICOL ON HYVÄN MAKUIINEN sitruuna-aromi
MOVICOL ON HELPPO ANNOSTELLA 1 - 3 kertaa päivässä
MOVICOL lisää suolen sisällön vesimäärää pehmentäen ulostemassan
MOVICOL säilyttää elimistön elektrolyytti- ja nestetasapainon
MOVICOLiin ei totu ja teho säilyy koko hoidon ajan
Annostus: Aikuisille ja yli 12 v lapsille aloitusannos yksi annosjauhe liuotettuna puoleen lasilliseen vettä kolme kertaa vuorokaudessa, jatkossa vähemmän; vain kerran vuorokaudessa.

MOVICOLia voidaan käyttää lyhytaikaisesti ja pitkäaikaisesti. Pitkäaikainen hoito voi olla tarpeen potilailla, joilla on vaikea krooninen ummetus liittyen MS-tautiin, Parkinsonin tautiin tai ummetusta aiheuttavaan lääkitykseen.

Odottaville ja imettäville äideille lääkärin määräyksen mukaan.

Pakkauskoot: 8, 20, 50 ja 100 annospussia

Apteekista ilman reseptiä

TUTUSTU KÄYTTÖOHJEeseen ENNEN MOVICOLIN NAUTTIMISTA

Myyntiluvan haltija:
Lääketehtäjä NORGINE Limited U.K.
Markkinointi: Sabora Pharma Oy
PL 20, 03601 Karkkila, p. 09-2257147
www.saborapharma.fi

Patria

Klikkaa
 koko autoilun maailma
 osoitteesta
www.laakkonen.fi

Kymenlaaksolaisten kirkkojuhlassa 700 veteraania

Kymenlaaksolaisten Sotiemme veteraanien kirkkopäivää vietettiin 1.8. Iitin 1693 rakennetussa kirkossa. Iitin Sotaveteraanien järjestämään päiväjuhlaan osallistui n.700 henkilöä.

Kirkkopäivän tunnus oli: ”Kiitos, Herra, rauhan vuosista ja vapauden lahjasta”. Jumalanpalveluksessa saarnannut teologian tohtori **Mikko Reijonen** osoitti nuorempien sukupolviin kiittävyyttä veteraaneille: Te olette tänään ajatuksissamme kunniakansalaisia. Te olette antaneet tälle maailmelle paljon myös henkistä ja hengellistä selkärankaa.

Kirkkopäivän päiväjuhlassa tervehdyspuheen piti sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Olavi Eronen**. Valtiopäiväneuvos **Mikko Pesälä** todisti faktoihin perustuen juhlapuheessaan, ettei Suomi hyökännyt kesällä 1941, niin kuin viime aikoina on joissain yhteyksissä kerrottu.

Puolustusvoimat, Iitin kunta ja ortodoksinen seurakunta esittivät tervehdyksensä. Poh-

Veteraanit ja puoliset sekä avustava henkilökunta täyttivät kirkkosalin. Etualalla puolustusvoimien tervehdyksen tuonut everstiluutnantti Mikko Vainonen, rouva ja Mikko Pesälä sekä rouva ja Olavi Eronen, Kolmannessa rivissä mm. kansanedustajat Kuosmanen ja Tiusanen

jois-Kymen Sotilaspoikien kuoro ja orkesteri esiintyivät **Pekka Suomalaisen** johdolla.

Aurinkoisen sään suosimaa kirkkopäivää avustivat Vekarajärveltä saapuneet varusmiehet sekä lääkintöhenkilöt.

Kutsuvieraina olivat mm.

kansanedustajat **Valto Koski, Pekka Kuosmanen, Esa Lahtela ja Pentti Tiusanen**.

Teksti ja kuva:
Roope Nieminen

Kurikan sotaveteraaneilla ja naisilla muistojen juhla

Kurikan Sotaveteraanit vietti 40-vuotis- ja naisjaosto 30-vuotisjuhlaansa Kurikan seurakuntakeskuksessa 13. elokuuta. Myös nuoremman polven edustajat kunnioittivat veteraanien juhlaa.

Juhlapuheen piti **Jaakko Valve**, joka entisenä Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtajana tuntee sotaveteraanien asian. Puheessaan hän kosketteli muun muassa viime kesäkuussa Mikkelissä pidetyssä liittokokouksessa vahvistettuja liiton tulevan toiminnan tavoitteita lähiajalle ja myös pidemmälle aikavälille aina vuoteen 2020 saakka.

Erääksi liiton keskeiseksi tavoitteeksi lähivuosina Valve mainitsi kaikin keinoin pyrkiä vaikuttamaan veteraanien kotona selviytymiseen mahdollisimman pitkään. Viranomaisille ja päättäjille kerrotaan veteraanien erityistarpeista. Kuntoutuksen saatavuutta edistetään siten, että kaikki, jotka ovat siihen oikeutettuja, saavat sitä myönnettyjen määrära-

hojen puitteissa. Pidetään huolta siitä, että kaikki valtiiovallan ja kuntien myöntämät kuntoutusmäärärahat käytetään. Edistetään kotiaavustajatoimintaa ja kotipalvelujen saatavuutta sekä sotaveteraaniyhdistysten omaa virkistystoimintaa. Vähätuloiset veteraanien puoliset ja myös lesket pyritään saamaan palvelujen ja tukien piiriin. Itse hankittuja varoja ohjataan kotona selviytymistä edistäviin hankkeisiin, joihin yhteiskunnan palvelut eivät ulotu tai riitä.

Valve totesi meidän nuoremman sukupolven edustajien voivan vain osoittaa nöyrän kiitoksemme Tammenlehväsukupolvelle sanomalla kiitos itsenäisestä ja vapaasta isänmaasta! Tervehdyspuheessaan juhlihan yhdistyksen puheenjohtaja **Aarne Jyrä** muistutti ajan hallitsevan maassa kaikkea, niin elinympäristöä kuin meitä siinä eläviä ihmisiä.

– Kansakuntamme historiassa on aikoja, jolloin kulloisenkin sukupolven velvollisuutena ja oikeutena on ollut oman elämisensä ja sitä kautta myös

tulevaisuuden turvaaminen. Oma sukupolveni nousi yhteinäisenä erilaisista poliittisista näkemyksistä huolimatta voittamaan maailmme itsenäisyyttä ja vapautta päättää itse olemisestamme ja tulevaisuudestamme.

– Tänään on aika viettää juhlaa, palauttaa mieliin menneisyyttä ja samalla on aika katsoa tulevaisuuteen. Järjestömme uudenaikaisena lisätehtävänä on soveltaa mahdollisesti tehtyjä sääntöuudistuksia siten, että järjestömme toiminta ylittää sukupolvia hallitsevat ajalliset rajat. Näin voimme edelleen lujittaa itsenäisen maamme olemassaolon oikeutusta ja samalla lisätä henkistä hyvinvointia keskuudessamme, Jyrä mainitsi.

Tervehdyksiä juhlivalle yhdistyksille esittivät Vaasan Sotilasläänin komentaja kommodori **Hannu Luukkonen**, Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Jalo Liinamaa**, Kurikan kaupunginhallituksen puheenjohtaja **Lasse Mukkala** ja Kurikan seu-

Tervehdyssanat lausui juhlihan yhdistyksen puheenjohtaja Aarne Jyrä.

rakunnan kirkkoherra **Heikki Sariola**. Juhlan päätössanat lausui naisjaoston puheenjohtaja **Bertta Suuriniemi**. Juhlailaisuus alkoi aamulla jumalanpalveluksella Kurikan kirkossa,

jota seurasi kunniakäynti sankarihaudoilla.

Teksti ja kuvat:
Rauno Yli-Hyynilä

Porin sotaveteraanit juhlivat 40 vuottaan

Satakunnan suurin ja vanhimpiin kuuluva Porin Sotaveteraanit ry vietti 40-vuotisjuhlaansa puolustusvoimien lippujuhlapäivänä Porin lyseon lyseosalissa. Juhla alkoi kunniakäynnillä edesmenneitten yhdistyksen puheenjohtajien haudoilla jatkuen juhlahumalanpalveluksella Keski-Porin kirkossa. Sankari-

ristillä puhui Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Väinö Vilponiemi**.

SVeitsikko ja yleisö aloitti juhlan **Tauno Leppäpohjan** johtamana Lippulaululla.

Juhlan avausanat esitti Porin sotaveteraanien puheenjohtaja **Matti Ranne** lausuen ilonsa siitä, että sotaveteraaneja puolisoineen ja ystävineen

oli saapunut arvokkaaseen juhlaan lyseosalin täydeltä. Kuorolaulua esitti seniorikuoro Vaarin Laulu johtajana **Erkki Hakiluoto**.

Juhlapuheen piti Porin kaupunginjohtaja **Aino-Maija Luukko**. Hän painotti puheessaan veteraanien kallisarvoista osuutta maamme vapauden puolustamisessa. Veteraanien joukko harvenee. Keskuudessamme oleville veteraanisisarille ja -veljille on taattava riittävä kuntoutus ja terveydenhoito. Tässä työssä on yhteiskunnalla ratkaiseva merkitys, mutta myös yhdistykset tekevät arvokasta työtä.

Tervehdyksensä juhlivalleyhdistykselle esittivät: puolustusvoimat, kaupunki, seurakunnat ja sotaveteraanipiiri. Nuorten puheenvuoron juhlassa esitti opiskelija **Veikko Mäkelä**.

Lapsikuoro Leppikset esiintyi **Sanna Hakkiluodon** ja **Marjatta Salosen** johtamina.

Juhlapuheen 40-vuotisjuhlassa Porissa piti kaupunginjohtaja Aino-Maija Luukkonen.

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ry:n Naistoimikunta 35-vuotta

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri ry:n Naistoimikunta juhli 35-vuotista toimintaansa Turussa perjantaina 26.5. 2006. Piirin naistoimikuntaan kuuluvat sotaveteraanipiirin yhdistysten 23 naisjaostoa, joissa jäseniä on n.2400. Naistoimikunnan puheenjohtajana on paimiolainen **Vuokko Hurme**. Hän on myös Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön puheenjohtaja.

Sotaveteraaninaisten työ veteraanien rinnalla on ollut vuosien kuluessa erittäin arvokasta. Tämä arvokas työ alkoi jo sodan aikana ja tämän työn merkitystä korosti juhlapuheessaan piirin puheenjohtaja **Eeri Hyrkkö**. Kuluneen 35-vuoden aikana toiminta on laajentunut ja selkeytynyt.

Tärkeänä tehtävänä pitää Turun Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja **Antti J. Näsi** sitä, että perinteet siirtyisivät nuoremille, jotta nykyinen ja tulevat sukupolvet oivaltaisivat mitä uhrauksia tämän maan puolustaminen naisilta on vaatinut. Menneisiin vuosiin on sisältynyt voitettuja vaikeuksia, uusiutuvia tavoitteita ja innostavia saavutuksia.

Naisjärjestön tervehdyk-

sen juhlaan toi toiminnanjohtaja **Irja Lohjama**. Hän totesi puheessaan sen että ikä muuttuu myös sisarjoukossa. Sekä fyysisiä että henkisiä voimia on vuosi vuodelta vähemmän. Nuorempia sisaria pitäisi saada mukaan toimintaan. Naisjärjestön toiminta suunnitelmien mukaan tulee jatkumaan niin kauan kuin sisaria veteraanityöhön tarvitaan. Irja Lohjama totesi, että Naisjärjestö toimeenpani viime vuonna kirjoituskilpailun ”Kotirintaman elämää”, joista tulokset saatiin selville vasta tämän vuoden alussa. Kilpailuun osallistui 162 kirjoitusta. Varsinais-Suomen piiristä kilpailuun osallistui 30 kirjoitusta. Yksi kolmesta palkinnosta tuli tänne, nimittäin toinen palkinto Liedossa asuvalle Sirkka Säterille. Tarkoituksena on julkaista saadusta kirjoituksista teos. Teoksen kautta toivotaan kotirintamalla koettujen tapahtumien välittyvän tuleville sukupolville.

Naisjärjestö ja naistoimikunnat ovat olleet aina merkittävä osa Suomen Sotaveteraaniliiton toimintaa, naisjärjestön edustajat ovat olleet jo vuosia liiton päättävissä elimissä edustettuna. Viime vuosina tämä yhteistyö on tiivistynyt ja saanut

uusia muotoja ja ns. Strömmelin työryhmän asiakirja on selkeyttänyt varmasti yhteisten asioiden hoitamista. Me tarvitsemme yhteisvastuullisuutta mutta meidän on myös nostettava arkipäivän selviytymiseen liittyvät ongelmat näkyvästi esille, jotta myös yhteiskunta ottaisi enemmän vastuuta hoidon ja tuen tarpeesta siten, että kenenkään sotiemme naisista ja miehistä ei tarvitsisi kokea pelkoa selviytymisestään kotonaan mahdollisimman kauan, totesi Sotaveteraaniliiton sosiaalisihteeri **Anni Grundström** tervehdyksessään.

Arvokkaassa juhlassa muistettiin lukuisin huomionosoituksin, kunniamerkein ja viirein ansioituneita naisjaostojen jäseniä.

Musiikkiesityksistä vastasivat Turun Sotaveteraanisoittajat sekä Senior Sisters laulukuoro. Lausuntaa esitti **Marjatta Järvinen**. Päätössanat lausui puheenjohtaja Vuokko Hurme.

Salintäyteinen juhlaväki, joita oli lähes kolmesataa henkeä päätti juhlan Maammelauluun, vahvasti uskoen naisjaostojen työn tarpeellisuuteen ja tulevaisuuteen

Pirkko Kuorehjärvi

Sotaveteraanityö esillä Oulun suurmessuilla

Oulussa 9—13.8. järjestettyjen suurmessujen yhteydessä veteraaneille oli varattu oma esittelyteltta puolustusvoimien osastolle. Kannatusjaoston puheenjohtaja Alpo Himanka Oulun Sotaveteraaneista johti osaston suunnittelua, rakentamista ja toimintaa. Veteraanityöstä kertovana materiaalina esiteltiin kartoin ja tekstein talvisodan Raatteen taisteluja Suomussalmella. Vuosikymmenien takaiset ankarat koettelemukset kiinnostivat pohjoisen näyttelyvieraita. Taustamusiikkina esitettiin videolla Oulussa 1998 järjestetyn Sotaveteraanien valtakunnallisen laulujuhlan tv-tallennetta. Yleisölle annettiin tietoa veteraanien elämänvaiheista ja järjestötoiminnasta. Monet kyselivät miten veteraanit jaksavat vielä olla mukana toiminnassa, kuinka kotona

asuminen sujuu, miten he arjessa selviytyvät, mikä on veteraanien keski-ikä ja paljonko heitä on vielä elossa.

Tiedotusmateriaalina vierailijoille annettiin kesäkuun Sotaveteraani-lehti, piirin lehti ja muuta yleistietoutta käsittelevää aineistoa liiton juhlayöden kassissa, jonka moni mielsi keräilykohteeksi.

Vuoden 2006 keräystä keräysliiveineen pidettiin näkyvästi esillä.

Saatu palaute oli hyvin myönteistä. Ratkaisevaa onnistumiselle oli esittelijöiden aktiivisuus. Sotaveteraanijärjestöjen mukanaolo Oulussa järjestetyissä yleisötapahtumissa on ollut mahdollista puolustusvoimien tuella. Näin veteraanien toiminta saa näkyvyyttä.

Teksti ja kuva:
Martti Lamminaho

Alpo Himanka esittelee Raatteen sotatapahtumia valmistamansa taulun avulla.

miehelle

Erexo

HERÄTTÄÄ SEKSUAALISTA HALUKKUUTTA

Kliinisessä tutkimuksessa on todettu kuusi viikkoa kestäneen L-arginiinin päivittäisen käytön (miehillä 3000 mg päivässä) parantavan erektion muodostumista ja ylläpitoa. Tämän kautta myös miesten seksuaalinen suoriutuskyky ja tyytyväisyys sukupuolielämään lisääntyi. Vaikutus tulee erityisen selvästi esiin miehillä, joilla erektiohäiriö johtuu typpioksidin puutoksesta paisuvauskudoksessa. Typpioksidin puutos voi olla seurausta miehen ikääntymisestä.

3000 mg L-arginiinia (6 tablettissa) sekä miehen seksihalukkuutta edistävät potenssipuu-, punaviini- ja chilippuriruute.

Täydennetty miehelle tärkeillä vitamiineilla ja hivenaineilla.

Erexo-valmisteen on koostanut lääketieteen tohtori Loukas Tatidis. Valmistus ruotsalaisessa lääkeyhtiössä.

Luontaistuote- ja terveyskaupoista kautta maan.
Markkinoija: Fenno Natura, Tuusula www.fennonatura.fi

Lämminhenkinen tapaaminen

Heimoveteraanit kesäjuhilla Santahaminassa

Kaartin Jääkärirykmentti henkilöstöineen näytti parasta vieraanvaraisuuttaan, kun Inkeriläiset ja Karjalaiset Heimoveteraanit ry:n jäsenistö kokoontui 30.6.-2.7. perinteisille kesäjuhilleen Santahaminaan.

Tapahtumaan osallistui veteraaneja aina Ruotsista ja Virosta asti. Kesäjuhlista on muodostunut tärkeä yhdysside kotiseutunsa pakosta jättäneille veteraaneille.

Tiivis ja antoisa vierailuohjelma huipentui lauantain pääjuhlaan.

Veteraanit järjestyivät aamuvarhaisella varuskunnan paraatikentälle, jossa Kaartin Jääkärirykmentin komentaja, eversti **Hannu Liimatta** suoritti veteraaniosaston katselmuksen. Suomen, Inkerin ja Karjalan lippujen juhlallisen noston tunnelmaa säväytti rykmentin soittokunnan komeasti esittämä Lippulaulu.

Pastori **Ari Tuhkasen** pitämän kenttähartauden jälkeen suoritettiin seppeleen lasku Joutselän taistelun muistomerille.

Aamun tilaisuus päättyi riiveiltään harventuneen, mutta sitä ryhdikkäämmän veteraaniosaston ohimarssiin, jonka

vastaanotti kunniapuheenjohtaja **Aleksanteri Dubbelman**, eversti Hannu Liimatta ja pastori Ari Tuhkanen.

Tiivis tunnelma pääjuhlassa

Tapahtuman varsinainen pääjuhla pidettiin iltpäivällä Aliupseerikoulun auditoriossa.

Ennen tilaisuuden alkua vieraille oli järjestetty Kaartin Jääkärirykmentin puolesta järjestelyistä vastanneen **Sirkku Rantakarin** vetämä mielenkiintoinen Santahaminan esittely ja kiertoajelu. Saaren historiaan ja kauniiseen luontoon tutustuminen on aina mieleenpainuva kokemus.

Pääjuhlan tervehdyspuheen piti yhdistyksen puheenjohtaja **Hans Gabrielsson**. Tilaisuuden vaikuttavimmat hetket tiivistivät toiminnanjohtaja **Vihtori Hyyrösen** lukemaan iäisyyteen siirtyneiden heimoveteraanien nimiluetteloon, heidän muistokseen pidettyyn hiljaiseen hetkeen ja soittokunnan esittämään Veteraanin Iltahuutoon.

Juhlaesitelmän pitäjäksi tilaisuuteen oli saapunut Karjalan Kongressin puheenjohtaja **Anatoli Grigorjev**. Hänen esitelmänsä Suomensukuisten

Puolustusvoimat ovat tarjonneet aina apunsa heimoveteraanien kesäjuhliin. Siihen on kuulunut myös kaikki juhlien aikana tarvittavat kuljetukset.

kansojen ja suomenkielen asemasta nyky-Karjalassa herätti runsaasti ajateltavaa. Juhlayleisö sai myös näytkeappaleita Karjalassa ilmestyvistä suomenkielisistä sanomalehdistä.

Kaartin soittokunnan musiikkiesitysten lisäksi tilaisuudessa kuultiin **Petri ja Tanja Alapiessan** runoesitykset.

Eversti Hannu Liimatan esittämän puolustusvoimien tervehdyksen lisäksi kesäjuhille osallistujia muistettiin lukuisilla tervehdyksillä. Suomen Inkeri-liiton tervehdyksen esitti puheenjohtaja Toivo Iho ja Suomen Sotaveteraaniliiton tervehdyksen toi tilaisuuteen sosiaalisihteri **Anni Grundström**. Helsingin Sotaveteraanipiirin tervehdyksen esittänyt Helsingin Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja **Erkki Merikallio** muisteli omassa tervehdykses-

sään heimoveteraanien sotatavalta ja kokemuksista yhteisillä rintamalohkoilla. Heimoveteraanit muistivat puolestaan yhteistyökumppaneitaan ja merkkipäiviään viettäneitä kukilla sekä muistolahjoilla. Kaartin Jääkärirykmentille luovutetun yhdistyksen standaarin otti vastaan eversti Hannu Liimatta. Rykmentiltä saatu ansiokas tuki mahdollisti kesäjuhlien pitämisen.

Tilaisuus päättyi yhteisesti laulettuihin Nouse Inkeri ja Maamme lauluun.

Veteraanien kokemukset talteen

Tiiviin päiväohjelman jälkeen vieraat saivat rentoutua saunan ja iltapalaverien merkeissä.

Yhdistyksen nuoremmat kannattajajäsenet jatkoivat veteraanien kokemusten taltioi-

mista. Inkeriläisten ja karjalaisten kohtalo maailman myllerryksessä on oma erityinen lukunsa maamme historiassa, johon varsinkin nuorempien kannattaa tutustua.

Puolustusvoimien ja sen edustajana Kaartin Jääkärirykmentin osoittama sydämellisyys ja vieraanvaraisuus heimoveteraaneillemme jää lähtemättömästi kesäjuhille osallistuneiden mieleen. Lähtöpäivän ohjelmaan kuului vielä kiertoajelu Helsingissä ja sen päätteeksi tutustuminen marsalkka Mannerheimin museoon.

Inkeriläiset ja Karjalaiset Heimoveteraanit ry esittää vielä lämpimät kiitokset kaikille onnistuneiden kesäjuhlien järjestelyihin osallistuneille!

Hans Gabrielsson

Raumaster Oy Kuljetinalan mestarit Raumalta

Nortamonkatu 34, 26100 Rauma
Puh. 837 741 Fax 822 3801
material.handling@raumaster.fi
www.raumaster.fi

**OULUNKYLÄN
KUNTOUTUSSAIRAALA**
Käskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
Puh. (09) 752 712

Hyvät veteraanit!

Tulkaa saamaan veteraanien

* laitos- ja päivä kuntoutusta, yhteydenotot
Leena Pentinsaari, puh. (09) 7527 2026 tai

* avokuntoutusta, yhteydenotot
Leena Pohjola, puh. (09) 7527 1039

TERVETULOA!

Kouvolan Sotaveteraanit 40 vuotta

Sotaveteraaniyhdistysten perustaminen Kymenlaaksossa alkoi 1966.

Piirin vanhin ja myös suurin yhdistys, Kouvolan Sotaveteraanit ry, täytti 40 vuotta 20. huhtikuuta. Täysiä vuosia juhlittiin Kouvolan kaupungintalossa salintäyteisen veteraanijoukon läsnä ollessa. Ainoastaan yksi perustajajäsen, **Aarre Untolahti**, on enää keskuudessamme.

Yhdistyksen nykyinen, ensimmäinen "tunnukseton"

puheenjohtaja, eversti **Arto Mikkonen** piti vuosijuhlassa juhlapuheen. Entinen puheenjohtaja **Panu Loikkanen** kutsuttiin kunniapuheenjohtajaksi sekä **Eino Henttu**, **Pentti Kajorinne** ja **Väinö Liimatainen** kunniajäseniksi. Ansiomerkkejä, yhdistyksen viirejä ja muistolaattoja jaettiin runsaasti.

Sotaveteraaniliiton puolesta juhlijaa yhdistystä onnitteli valtuuston puheenjohtaja **Aarno Lampi**. Prikaatikenraali **Jukka Pennanen** toi juhlijalle

puolustusvoimien tervehdyksen ja kaupunginpuheenjohtaja **Ilpo Kontula** Kouvolan kaupungin tervehdyksen. Kirkkoherra **Keijo Gärdström** tervehti kotiseurakuntien ja puheenjohtaja **Olavi Eronen** Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puolesta. Juhlapäiväksi valmistui **Pertti R. Niemisen** kokoama 196 -sivuinen yhdistyksen 40-vuotishistoriikki "Elämä on monumentti".

Erkki Vitikainen

Juhlaa Pohjois-Karjalassa

Sotiin lähteneistä noin 1 200 polvijärveläisestä miehestä kaatui tai katosi 230. Se oli tämän kunnan suurin uhri. Näin totesi Polvijärven sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtaja **Kauko Karttunen** 40-vuotisjuhlan tervehdyspuheessa. Tilaisuuteen saapunut runsaslukuinen yleisö juhlisti samalla Pohjois-Karjalan sotaveteraanipiirin kesäjuhlaa.

Juhlapuheessaan eduskunnan I varapuhemies **Sirkka-Liisa Anttila** käsitteli sotaoperaatioihin osallistumista nykymaailmassa. Se on matkaamista eri puolille maailmaa rauhoittamaan kriisejä ja lu-

maan sellaisia oloja, joissa voi rakentaa toimivaa demokraattista yhteiskuntaa.

Täällä juhlassa olijoista moni muistaa kun Suomen puolustusvoimia tarvittiin oman maan rajoilla tositoimissa. Suomalainen sotilas lähti ennen kaikkea puolustamaan maataan ja palasi – jos palasi – rakentamaan rauhaa.

Yhdistyksen historiikin tehnyt **Seija Karttunen** kertoi vuonna 1949 olleen Polvijärvelä yhteensä 1 027 menetetystä Karjalasta tullutta siirtolaista, jotka ahtaista oloista huolimatta elivät kantaväestön kanssa sulassa sovussa.

Yhdistyksessä on enää 60 varsinaista jäsentä, kun heitä enimmillään oli 370. Mikäli kannattajajäseniä ei saada lisää, toiminta hiipuu.

Pienestä jäsenmäärästä huolimatta yhdistys oli yhdessä piirin kanssa saanut aikaan monipuolisen ja arvokkaan juhlan. Polvijärven kunta osoitti karjalaista vieraanvaraisuutta runsaalla ruoka- ja kahvitarjoilulla.

Irja Rätty

Hollolan Sotaveteraanit ja naisjaosto juhlivat

Veljeskuusen ja sen laatan edustalla vasemmalta Mauno Uusitalo, Juha Rehula, kunnallisneuvokset Pentti Kinnari ja Seppo Jokipeltö, Päivi Rahkonen, Kauko Miikkulainen ja lippuvartiosta taustalla Hollolan Reserviupseerikerhon puheenjohtaja res. yliluutnantti Ilkka Sipilä.

Hollolan Sotaveteraanit ry:n 40-vuotisjuhlaa vietettiin yhdessä naisjaoston 30-vuotisjuhlan merkeissä 11. kesäkuuta. Veteraaneja ja yleisöä juhlapaikoilla oli lähes 300.

Kunnanviraston edustan puistikossa paljastettiin yhdistyksen teettämä veljeskuusimuistotaulu. Puheessaan piirin puheenjohtaja **Mauno Uusitalo** muisteli 30 vuoden takaisista kuusen istutuspäivästä. Laatan luovutuspuheenvuoron piti yhdistyksen pj. **Kauko Miikkulainen**. Laatan vastaanottivat Hollolan kunnanvaltuus-

ton pj. kansanedustaja **Juha Rehula** ja kunnanjohtaja **Päivi Rahkonen**. Laattaan on kaiverrettu teksti: *Veteraanien/ Perintö/ Vapaa isänmaa/ Veljeskuusi/ Hollolan Sotaveteraanit ry 1977.*

Pääjuhlassa kenraaliluutnantti **Olavi Jäppilä** muistutti ja kehotti juhlapuheessaan nykyajan ihmisiäkin toimimaan kuten veteraanit sodassa: pitää huolta toisistaan, veljeä ei jätetä. Suomalainen nainenkin kesti valtavan sotapaineen sekä koti- että sotatoimialueilla.

Uusitalo ja Miikkulainen luovuttivat tammenlehmä-

rit yhdistyksen hyväksi tehdystä toiminnasta Jäppilälle, lääkintäneuvos **Pentti Lammelle**, kirkkoherra **Erkki Lehtoselle**, kunnanvaltuuston pj. Rehulalle, kunnanhallituksen pj. **Heikki Mantereelle** ja kunnanjohtaja **Rahkoselle**. Hämeen Rykmentin komentaja **Jari Anttalainen** luovutti naisjaostolle Hämeen Rykmentin standardin ja veteraaniyhdistykselle muistopaketin.

Teksti ja kuva:
Veikko Koivula

APUA – VIRTSAKARKAILUA!

Naisten koot 34-56

Miesten koot 46-62

Myös lasten kokoja ja aikuisille talvimallisto.

**Tilaa
ilmainen esite
Divisalta!**

IncoSan -varmuusalusasuk

- miellyttävää 100 % puuvillaa
- huomaamaton, ei hioista
- imukyky jopa 2,5 dl
- erillisiä valppoja ei tarvita
- pesu 40-95°C asteessa yli 200 kertaa

Pestävät MediSet vuodesuojat Tranquility teippiäipat

Divisa

Maahantuonti ja postimyynti:
Divisa Oy · Kukkumäenkuja 11 · 02280 Espoo
Puh. (09) 8037 003 · Fax (09) 4559 1021
Kotisivu www.divisa.fi

Jälleenmyynti:

Espoo · Matinkylän Apteekki
Kauppakeskus Iso Omena · Piispansilta 11
Puh. (09) 8676 6450

Heinola · Tmi Arjen Apuvälineet

Kauppakatu 5 · Puh. (03) 7141 455

Helsinki · Terveystuotteiden palvelukeskus Terttu Lijla Oy

Mannerheimintie 69 · Puh. (09) 2410 435

Imatra · AlexSandra

Jukankatu 3 · Puh. (05) 4363 228

Jyväskylä · Keski-Suomen Liikunta-Fysio Oy

Väinönkatu 6 · Puh. (014) 4444 200

Kuopio · Iitu · Haapaniemenkatu 12

Puh. (017) 2620 402

Lahti · Lahden Fysio Oy

Vapaudenkatu 23 B · Puh. (03) 8858 600

Lappeenranta · Fysio-Eskola Ky

Valtakatu 38 B · Puh. 02074 37290

Lieksa · Lieksan Pielis-Apteekki

Pielisentie 29 · Puh. (013) 229 927

Nurmijärvi · Klaukkalan Apteekki

Lepsämätie 1 · Puh. (09) 2766 950

Oulu · Medituki · Valtatie 57 · Puh. 02074 24400

Pori · Satakunnan Apuväline Ky

Eteläpuisto 13 · Puh. (02) 6414 729

Rovaniemi · WELLTEEKKI, Hyvä Olo & Terveys

Rovakatu 25 · Puh. (016) 344 099

Tampere · Piateekki Oy · Näsilinnankatu 27

Puh. (03) 2121 711

Turku · Tmi Marja Juntunen

Aninkaistenkatu 12 E · Puh. (050) 5741 395

Vammala · Tohtorimäen Kuntoutus

Valkamakatu 2 · Puh. (03) 5113 500

Tervetuloa veteraanikuntoutukseen Kangasalle!

ajalla 10.-22.12.2006 ja 2.-31.1.2007

tarjoamme peruskuntoutuksen lisäksi:

- hoitajan keskusteluryhmä itsehoidosta
- toimintaryhmä toimintaterapeutin vetämänä
- veteraanikahvit

Perus kuntoutukseen sisältyy:

- täysihoidto, majoittuminen 2 hengen huoneessa
- lääkärin tulo- ja lähtötarkastus
- yksilölliset fysioterapiahoidot
- jalkojenhoito
- hoitohenkilökunnan palvelut
- päivittäin ohjattu allas- sekä liikuntaryhmä
- asiantuntijaluentoja eri teemoista

Ottakaa yhteys oman kuntanne
terveyskeskukseen.

Varatkaa oma kuntoutusaikanne:

Reumaliiton Kuntoutumiskeskus Apila

asiakassihteeri Marjatta Sillman puh. (03) 271 6303

Suuntaa matkasi SALLAAN Suomen sydämeen Hotelli TAKKA-VALKEAAN

Eläkeläisryhmille 10-50 % alennus ajankohdasta ja majoitusajan pituudesta riippuen.

Soita puh. 016-831 801

20 huonetta, 15 saunallista

TAKKA-VALKEA
98900 SALLA puh. 831 801

www.takkavalkea.com

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

SÄHKÖMOPEDIT

Pegasos
3900€

Suoraan maahantuojalta!
Soita ja tilaa ilmainen esite!

LOM-TUOTE OY puh. 0400-785 105

Tarpan
3500€

Hercules Mini
3200€

Hercules
4650€

CE

OKSAT TAIPUVAT- vetreitten nivelten sankarit

Turkulainen Oksan pariskunta on tyytyväinen elämäänsä. Vuokon polvi nousee nyt portaissa kuin nuorena tyttö. Vuokon mieliharrastukseksi on muodostunut sauvakävely ja kiropraktisen hierojan suosittelemat Bioteekin Hainrusto+Vihersimpukat ovat jatkuvassa käytössä.

Suomalaisena miehenä Leo ei usko mihinkään humpuukiin. "Suoraan sanoen en uskonut, että luontaistuotteesta olisi mihinkään", myöntää Leo nolona. "Nyt on kuitenkin pakko tunnustaa, että Hainrusto +Vihersimpukka on saanut mieleni kääntymään. Päivittäiset kävelylenkit ovat

pidentyneet kymmenistä metreistä kilometreihin. Suosittelemiehelläni Hainrusto + Vihersimpukkaa niin tutuille kuin tuntemattomillekin!"

Tuhansia tyytyväisiä käyttäjiä

**Vetreitten
nivelten
sankarit**

- hainrusto-
jauhe ja -uute
- vihersimpukka
- tuplarakennus-
aineet

Vuoden
2005 Terveys-
tuote

Suomen Luontaistuotte-
kauppiaitten Liitto

BIOTEEKKI OY

Myynti: terveyskaupat,
-osastot ja apteekit

Puh. (02) 434 7000 • www.bioteekki.fi

Punamustilla tapahtumarikas 65-vuotispäivä

Perinneyhdistyksen varapuheenjohtajat Olavi Eronen (oik.) ja Mauri Mäkelä laskemassa kukkavihkoa Punamustarykmentin muistomerkillä. Takana vasemmalla puheen pitänyt kunnallisneuvos Lauri Haaja.

Jatkosodan JR 4:n (Punamustarykmentti) veteraanit kokoontuivat 10. kesäkuuta 65-vuotispäivänään synnyinseudulleen Kaakonkulmalle. Salpalinjalla Virolahden Sotaveteraanien kunniapuheenjohtaja **Matti Jokimies** ja varapuheenjohtaja **Jaakko Ketonen** kertoivat sotaveteraanien osuudesta Salpalinjan entisöinnissä. Museoalueella Miehkäläs-

sä tutustuttiin pesäkkeisiin ja korsuihin.

Etelä-Kymenlaakson veteraanikuoro ja lausujaduo **Sylvi** ja **Matti Kauppila** esittivät **Kauko Toikan** johdolla isänmaallisia lauluja ja runoja.

Sadat karjalaiset vaelsivat 14 kilometrin matkan sota-ajan vaatteissa Virojoelta Ravijoelle sotien kahta evakkomatkaa tällä tiellä muistellen. Muolaan

Punnuksen kyläläiset lahjoittivat Virolahden museolle kylänsä kansakoulun Suomen lipun. Haminassa JR 4:n veteraanit laskivat kukat Kolmen Kannaksen Koukkaajien (8.D) muistomerkille.

**Teksti ja kuva:
Erkki Vitikainen**

RUK:n oppilaskunnan konsertti veteraanikeräyksen hyväksi

Reserviupseerikoulun 228. eli Sinetti-kurssin oppilaskunta järjesti 25.7. konsertin Johanneksen

kirkossa Haminassa, jonka tulot se lahjoitti Sotiemme veteraanit 2006 keräykseen. Kurssi päättyi 27.7. Kaikki esiintyjät

olivat upseerioppilaita.

Päävastuun tilaisuuden onnistumisesta kantoi kulttuurijaoston puheenjohtaja, oppilas **Kati Kajander**. Oppilaskunnan kuoro esiintyi **Ville Väättäisen** johdolla. Parinkymmenen oppilaan kuoron sointi oli nautittavaa kuultavaa 1843 valmistuneessa kirkkosalissa. Kajander kertoi konsertin olevan kunnianosoitus ja kiitos sotiemme veteraaneille vapaasta isänmaasta.

Tilaisuus oli osoitus upseerioppilaiden isänmaallisuudesta ja voimasta näyttää se. Konsertin valmistelu on vaatinut huomattavan työpanoksen opituntien, harjoitusten ja "met-säkeikkojen" ohella oppilaiden vapaa-ajasta.

**Teksti ja kuva:
Roope Nieminen**

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Olavi Eronen** ja Kymenlaakson keräysvastaava **Juha Myyryläinen** luovuttivat **Kati Kajanderille** sodan aikana kultasormusten vastineeksi vältetyn rautasormuksen.

Suurten tunteiden konsertti Kanadan korsukuorolla

Rovasti Jukka Joensuu esitteli Korsukuoron hanuristi Matti Inkisen sekä viulua soittavan tyttärensä Eleonora Joensuun, joka ainoana vierailijoista oli Kanadassa syntynyt.

Veteraaniväki ystäviin sai viettää nostalgisia hetkiä kun Kanadan Länsirannikon Korsukuoro esiintyi viikon päivät Suomen kiertueellaan. Kuoronjohtaja Jukka Joensuu kokosi 1999 Korsukuoron jo muis-

sa kuoroissa esiintymään tottuneista kanadansuomalaisista laulajista.

Ensimmäinen konserttimatka laulajien entiseen kotimaahan suuntautui Kaakkois-Suomeen 2004. Nyt vierailupaikat olivat Keski-Pohjanmaalla Ve-

teli, Nivala, Himanka ja Kalajoki, Pohjois-Pohjanmaalla Raahella, Oulu, Ii, Yli-Ii, Tornio, Ylitornio ja Lapissa Äkäslompolo, Ylläs.

Sota ei ollut sen aikana eläneille helppo asia. Suomen itsenäisyys kuitenkin säilyttiin taistelemalla. Kuoromme on perustettu kunnianosoituksena sotaveteraaneille. Heitä on myös Kanadaan muuttaneissa, esimerkiksi Vancouverin seudulla nelisenkymmentä, Joensuu kertoi.

- Sodassa ei ole mitään ihannoimista. Se on vain sitä, että emme ole vielä oppineet elämään sovussa, oli kuorojohtajan kommentti tähän väliin.

Akustisesti hyvä Saalastin salituki suhteellisen pienen, äänissä laulavan Korsukuoron esiintymistä hyvin. Toistasataa kuulijaa, saivat elää todella hienon hetken tutun musiikin parissa.

Pasi Jaakonaho

Hattulan-Tyrvännön Sotaveteraanit juhlivat Aulangolla

Hattulan-Tyrvännön Sotaveteraanit ry:n perustamisesta tuli 24. elokuuta kuluneeksi 40 vuotta. Juhlallisuudet aloitettiin kukkalaitteiden laskulla kunniajäsenten haudoille Hämeenlinnassa ja Hattulassa. Pääjuhlassa Aulangolla yhdistyksen puheenjohtaja Vilho Virtanen kiitti lämpimästi Hattulan kuntaa ja seurakuntaa, pans-

sariprikaatia, Hattulan-Tyrvännön reserviläisiä sekä Kantta-Hämeen sotaveteraanipiiriä yhteistyöstä.

Puolustusvoimain entinen komentaja kenraali Jaakko Valtanen tarkasteli juhlapuheessaan maamme oloja sotiemme jälkeen muistuttaen Neuvostoliiton kylmän sodan aikana ehdottaneen yhteisiä sotatarjoituksia, jotka kuitenkin

saatiin torjuttua. Hän totesi veteraanisukupolven työn yhteiskuntamme rakentajana ja sen puolustajana olevan niin merkittävä ja historian kriittisimmänkin arvion kestävä, että voimme hyvin omanarvontuntoisin mielin tarkkailla sivussa nykymaailmanmenoa. - Lapsemme ja lastenlapsemme hoitavat nyt perintöä vastuunsa tuntien, turvaavat isänmaamme tulevaisuuden ja tekevät sen meidän hengessämme hyvin.

Juhlavaa yhdistystä tervehtivät panssariprikaatin komentaja eversti Ilkka Pitkänen, Hattulan kunnan Seppo Kopra ja Hattulan seurakunnan Satu Holm.

Ohjelmaan sisältyi kanttori Jutta Sinisalon esittämää pianomusiikkia, Pirjo Mäen ja Seppo Venäläisen runoja, laulutuokio sekä veteraanikuoron esitykset Aulis Jääskeläisen johdolla. Yhdistyksen varapuheenjohtaja Veikko Pelkonen juonsi ohjelman ja lausui päätössanat ennen yhteisesti laulettua Maamme -laulua.

Teksti ja kuva:
Matti Kaikonen

Kenraali Jaakko Valtanen puhumassa Hattulan-Tyrvännön Sotaveteraanien 40-vuotisjuhlissa.

Vimpelin Saarikentällä oli tunnelmaa Sota-ajan konsertti herkisti mielet Vimpelissä

Lottien ja sotamiesten sekakuoro ja Jääkärien laulu.

Vimpelin sotaveteraanien perustajajäsenillä Lilja Vihriälällä ja Orvokki Järviaholla oli hauskaa konsertin tauolla. Vasemmalla Liljan miniä Irma Vihriälä.

Reilut kaksituhatta ihmistä, pääasiassa vartunutta väkeä, kerääntyi Vimpelin Saarikentälle kesäkuun viimeisen päivän iltana kuuntelemaan Kokkolanseudun Harmonikkoja. Solisteina esiintyvät Kristiina Salo ja tangokuningas Matti Korkiala. Oma lukunsa oli 77-vuotiaan Veikko Ahvenaisen yhtä vanhalla haitarilla esittämät Säkkijärven Polkka ja Vanhat Toverit. Kesäinen ilta upeine puitteineen ja sota-ajan "hitit" herkistivät monen mielet muistelemaan menneitä. Tutut kappaleet saivat merkittävästi uutta sisältöä, kun niiden syntyhistoriaa valotettiin konsertissa.

Perhosta tulleet Seija ja Onni Kellokosken mielestä konsertissa oli mahtava tunnelma. Tilaisuuden avaussanat lausunut uunituore maakunta-

johtaja Asko Peltola oli ylpeä, että saa elää vapaassa maassa ja uskoi nuorempien haluavan osoittaa sotien veteraaneille, ettei heidän työnsä ole mennyt hukkaan.

Konsertin koonnut Sakari Linna kiitti alueen tiedotusvälineitä rohkaisevasta asenteesta tilaisuuden julkisaattamiseksi. Idean synnystä kesti vain viisi viikkoa konsertin toteutumiseen. Linna arveli tapahtumasta kehittyvän pikku perinteen juuri Vimpelin markkinoiden yhteyteen.

Konsertin järjestelyistä vastasivat Kokkolanseudun Harmonikat ry, Vimpelin eläkeläiset, Vimpelin sotaveteraanit, Lions Club Vimpeli ja Vimpelin Veto.

Teksti ja kuvat:
Tuomo Vihriälä

 PALOHEIMO

Piikkirykmentin veteraanit jälleen koossa

Jatkosodan Piikkirykmentin (JR 25) veteraanit kokoon-tuivat rykmenttinsä muistomerkillä Kouvolaan 17. kesäkuuta laskien seppeleen evers-ti Pallarin haudalle. Rovasti **Osmo Puhakka** puhui kenttä-hartaudessa parisataapäiselle juhlaylelle. Virsien ja vahvis-tetun sotilaspoikakuoron lau-luja säesti Savon sotilassoitto-kunta **Pasi-Heikki Mikkolan** johtamana. Sotaveteraanikuo-rolaisilla vahvistettu Pohjois-Kymen sotilaspoikakillan kuo-ro lauloi **Pekka Suomalaisen** johdolla. Lisäksi esiintyivät so-tilaspoikakillan orkesteri sekä

laulusolistit **Risto Juola** ja **Teuvo Ahola**. Killan puheenjoh-tajan **Lasse Johanssonin** ter-vehdyspuheen jälkeen joukku-teenjohtajana Piikissä toiminut **Heikki Mälkki** kuvaili ryk-mentin asevelihenkeä. **Juho Kusti Kajander** kertoi nuoren reserviläisen tervehdyksessään kasvaneensa piikkiläiseksi jo pikkupoikana kuunnellessaan isoisänsä ja hänen aseveljiensä kertomuksia sodasta. Kiitossanat esitti komppanianpäällik-könä taistellut **Harry Toivio**.

Teksti ja kuva:
Erkki Vitikainen

Seppeleenlaskijat Piikin muistomerkillä. Vasemmalta sotilaspoikakillan varapuheenjohtaja Kaarlo Kantokari, Harry Toivio, killan puheenjohtaja Lasse Johansson, Onni Saralampi, Esko Seppä, John von Vendt ja Kauko Koskela. JR 25:n veteraanit luovuttivat jo vuosia sitten virallisesti perintönsä Pohjois-Kymen sotilaspoikien killalle.

Sundberg

Merellinen asuinalue Kirkkonummella. **EKE**

Noptel Oy

Optoelektroniikan ja elektroniikan suunnittelupalvelu ja valmistus.

Teknologiantie 2, 90570 Oulu
 (08) 551 4351, www.noptel.fi

KRUUNUPUISTO
 PUNKAHARJUN KUNTOUTUSKESKUS

Punkaharjulla, noin 30 km Savonlinnasta

TULE YKSIN TAI YHDESSÄ KRUUNUPUISTOON!

Tarjoamme:

- ❖ Laitoskuntoutusta sotaveteraaneille ja puolisoille
- ❖ Päiväkuntoutusta ja avokuntoutusta
- ❖ Lottakuntoutusta yhteistyössä Lotta Svärd Säätiön kanssa

Järjestämme myös virkistyslomia (ma-la) yhdistyksen valitseville noin 10 henkilön ryhmille.

Soita ja kysy lisää.
 Kuntoutuspäällikkö Riitta Tolvanen
 Puh. (015) 7750 723
 Vaahersalontie 44, 58450 Punkaharju

Ritaripuistosta veteraanien uhrauksen monumentti

Askaisten kunta on va-rannut 3 400 neliömet-rin maa-alueen Man-nerheim-ristin ritarien kunni-aksi perustettavan ritaripuiston perustamiseksi. Alue on varat-tu vastapäätä kirkkoa marsalk-ka **C.G.E. Mannerheimin** syn-nyinkotiin, Louhisaaren karta-noon johtavan tien kupeessa. Arkkitehti **Bey Hengin** suun-nittelema Askaisten ritaripuisto on ensimmäinen, jonne jo-kainen ritari tulee saamaan oman muistokivensä, kertoo kunnanjohtaja **Pekka Määt-tänen**. Ritaripuisto valmistuu 4.6.2007, jolloin tulee kulu-neeksi 140 vuotta Mannerhei-min syntymästä.

Askaisten kunnanhallituk-sen puheenjohtaja **Pentti Verä-jänkorvan** mielestä on luonte-vaan nimitä keskustori Marskin toriksi. Uusimman Haapanie-men omakotitaloalueen ton-tit nimettiin ritarien mukaan – ja nyt Saariston rengastien ja ns. Seitsemän kirkon reitin var-relle nousee Ritaripuisto, hän muistutti tiedotustilaisuudessa 3. kesäkuuta.

Mannerheim-ristin ritarien säätiön pääsihteeri **Pekka Kou-ri** korosti tiedotustilaisuudessa ritaripuiston olevan koko so-tiemme veteraanien uhrauksen monumentti.

Vapaussodan ylipäällikkönä kenraali Mannerheimin aloit-teesta Suomen senaatti perus-ti Vapaudenristin ritarikunnan Vapauden ristin ja Vapauden-mitalien kunniamerkit vuonna

1918. Samat palkittavan sotilas-arvoon perustuvat kunniamer-kit otettiin käyttöön talvisodan syttyessä 1939. Mannerhei-min kunniakäsityksen mukaan taistelukentällä osoitetut taidot ja urhoollisuus oli voitava pal-kita erityisen korkealla kun-niamerkillä sotilasarvosta riip-pumatta.

Vapaudenristin kunnia-merkkien joukkoon lisättiin-kin Mannerheimin vaatimal-

la tavalla 1. ja 2. luokan Man-nerheim-risti. Kunniamerkin saaja nimitettiin ritariksi ja so-tilasarvoltaan hän saattoi olla yhtä hyvin sotamies kuin ken-raalikin. Samanlaista järjestel-mää ei aikaisemmin ollut mis-sään muualla, ei Suomessa eikä muissakaan maissa. Sotilaat ri-vimiehestä kenraaliin pitivät ratkaisua arvokkaana ja oikeu-denmukaisena.

Mannerheim-ristin ritarien säätiön pääsihteeri Pekka Kouri ja sää-tiön puheenjohtaja, kenraaliluutnantti R.W. Steven Askaisten rita-ripuistohanketta koskevassa tiedotustilaisuudessa.

Rosvopaistijuhlaa eteläisessä ja pohjoisessa suvessa

Finnairin lentävä henkilökunta avasi kotimaan rosvopaistitempauksen heimoveteraaneja kunnioittaen, toukokuun viimeisenä keskiviikkona Kuntoutuskeskus Kruunupuistossa Punkaharjulla. Kesän kiertueiden vakiokokoonpanossa solistiyhtye Jermut, Savon sotilassoittokunta, **Eino Grön**, **Esa Niemitalo** ja **Vieno Kekkonen** vastasivat puolentoista tunnin viihteellisestä osuudesta. Paviljonki oli täpötäynnä Mikkelin sotilasläännin komentajan, eversti **Hannu Toivosen** kutsumia kunniakansalaisia. Illan tansseissa Jermut sai vahvistukseksi nuorten näyttelijöiden ryhmän pääkaupunkiseudulta **Juhana Rönnqvistin** johdolla.

Oulunkylän kuntoutussairaala Helsingissä oli vuorossa 1. kesäkuuta. Kenraaliluutnantti **Jan Laukka** oli kutsunut pääkaupunkiseudulta runsaat 400 rintamanaista juhlaan, jossa nautittiin Kaartin sotilassoittokunnan solistiyhtyeen ja vakioesiintyjien lisäksi **Pirkko Mannolan**, **Elina Saurin** ja hanuristi **Pekka Pentikäinen** musiikillisesta osuudesta. Finnairin museoitu DC-3 suoritti ylilennon samalla hetkellä kun juhlayleisölle tarjottiin isänmaalliset maljat.

Utin jääkärirykmentin hallissa 3. kesäkuuta pidetyssä tempauksessa oli vanhojen uttilaisten ja Pilvenveikkojen lisäksi kutsuttuna kuutisen sataa veteraania Kymen sotilasläännin alueelta, viisi evp. kenraalia mukaan lukien. Juhlapuhujana oli **Matti Ahola**. Ilmavoimien soittokunta esitti kapteeni **Tomi Väisäsen** johdolla upean

lisänsä tarjontaan. Pääteeksi Karjalan lennosto käväisi varmistuslennolla Hornetilla.

Kesän suurin rosvopaistitempaus oli ajoitettu Uudenmaan sotilasläännin, eversti **Kari Kasurisen** reserviin siirtymisen ajankohtaan 15. kesäkuuta Hyrylän jäähalliin. Kutsuttuja oli 1 350. Finnairin uusi toimitusjohtaja **Jukka Hienonen** oli paikalla johtaja **Hannes Bjurströmin** kanssa. Sinivalkoisesti pukeutunut jäähalli osoittautui oivaksi paikaksi suuren joukon vastaanottajaksi. Jermujen järjestettyä äänentoiston paikalle, jokainen saattoi seurata Uudenmaan reserviläissoittokunnan ja vakioesiintyjien tilaisuuteen sovitettua musiikkia. Lentokapteeni evp. **Pentti Niemi** kiersi urheilupuiston DC-3:n puikoissa.

Keski-Suomessa ja Lapissa

Kuhmoisten Pihlajakosken elokuvakylässä 20. heinäkuuta oli yli tuhat veteraania puolisoineen. Etukäteen rakennettu katsomo kävi ahtaaksi tunnelmaa kuitenkin pilaamatta. **Marjatta Leppänen** ja **Helka Hynninen** pitivät muun esiintyjäkaartin kanssa huolen viihdyttävästä musiikista. Lahden varusmiessoittokunta osoitti lyhyen varusmiespalvelun aikana kootun kunnioitusta herättävän mahdin. Maljazia ja Hornetia ei täälläkään unohdettu. Pohjoisin kesän tapahtuma oli Sodankylässä, jääkäriprikaatin kerhon maastossa 3. elokuuta. Sotilaskotisisarten munkkien menekin perusteella läsnä oli noin 800 henkeä, kaukaisimmat 350 kilometrin päästä. Täällä, jos mis-

sään aisti rosvopaistitempauksen tarpeellisuuden. Talkooväki sai kokea jääkäriprikaatin vilpittömän tuen majuri **Markku Iittiläisen** johdolla. Isäntämme huolehti siitä, että sinivalkoisen talkooväki oli vähintäänkin kunniakansalaisten tasolla.

Lassin päivä on Peurungalla perinteisesti Helka ja Lassi Hynnisen muistelmapäivä veteraanitapahtumien kautta. Nyt järjestettiin tavallista isommat Lassin päiväjuhlat yhteistyökumppanillemme. Keski-Suomen sotilasläännin komentaja, eversti **Timo Lehtonen** oli saanut paikalle runsaat 900 "sama kaiku on askelten" -kulkijaa. Ilmavoimien soittokunta loi esiintyjille korsutunnelmaa parhaimmillaan järvimaisemassa. Sekunnilleen osunut ylilento sai kyyneleet muutamien silmiin.

Kesän viimeinen tempaus pidettiin Someron Esakalliolla 31. elokuuta.

Rosvopaistitapahtumien tukijat

Kesän tapahtumien sponsoreina ovat olleet Finnairin lentävän henkilökunnan lisäksi niin Finnair, Koff kuin jokaisen alueen Sotilasläännin esikunnat. Tänä kesänä olemme saaneet tukea myös Keskolta, Riitan Herkulta ja erityisesti 100-vuotisjuhliin viettävältä Maalahden Limpulta. Maalahden Limppu haluaa juhluvuotenaan muistaa sotiemme veteraaneja ja kiittää siitä, että heidänkin toimintansa on turvattu sen ansiosta, että veteraanit aikanaan kestivät raskaiden sotavuosien kokemukset.

Kalevi Rönnqvist

Perinteinen sotiemme veteraanien kunniaksi 24. toukokuuta Punkaharjun kuntoutuskeskuksessa järjestetty rosvopaisti-juhla keräsi kutsuvierasveteraaneja juhlasalin täyteen, arviolta 700 henkeä. Kuva: Oiva Bagge

21. Prikaatin Perinneyhdistys kokoontui

"Ventin" jäsenet kokoontuivat 25. elokuuta vuosikokoukseen Helsinkiin Sota-arkiston tiloihin. Tilaisuuden aluksi laitoksen johtaja **Jaana Kilkki** kertoi arkiston toiminnasta.

Varsinaisen kokouksen puheenjohtajaksi valittiin **Erkki Luntamo**, jonka jämerällä johdolla kokous vietiin läpi ripeästi. Hallituksen laatima toimintakertomus ja tilinpäätös vahvistettiin ja tilivelvollisille myönnettiin vastuuvapaus.

Käydyssä keskustelussa pohdittiin erityisesti veteraanien vanhenemiseen liittyvää jäsenpohjan laajentamista. Tiedotusta tulee lisätä, jotta kaikki 21. Prikaatissa palvelleet saataisiin mukaan tai ainakin heille tieto mahdollisuudesta toimia yhdistyksen jäseninä. Jälkipolvien liittymistä jäseniksi pidettiin jo nyt hyvänä alkuna.

Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin **Raimo Riikonen**, varapuheenjohtajaksi **Kaarlo Nygren**, jäseniksi **Pekka Ripatti**, **Osmo Suominen** ja **Pasi Tuu-**

nainen. Uutena jäsenenä valittiin **Irma Ruuskanen-Sere**.

Jäsenmaksuksi päätettiin 17 € muilta kuin "ventin" veteraaneilta, jotka on vapautettu maksusta.

Talouskeskustelussa todettiin ilahtuneena "tuntemattoman" lahjoittajan tuki yhdistykselle sekä veteraaneilta saadut tukimaksut. Kokous toivoi jäsenistön osallistuvan toiminnan tukemiseen edelleenkin (Nordea 143230-210526).

Hallituksen esitykseen uusista kunniajäsenistä kokous suhtautui spontaanin myönteisesti. Uusiksi kunniajäseniksi valittiin yhdistyksen perustamiseen ratkaisevasti vaikuttanut **Osmo I. Kaila** ja Pohjois-Karjalassa työtämme voimakkaasti tukenut Mannerheim-ristin ritari **Onni Henrik Määttänen**.

Kokouksen jälkeen siirryttiin veljesillallisen ääreen, jossa jälleen todettiin mukana olevien veteraanien merkitys sekä yhdistykselle että veljeydelle.

Hostmann-Steinberg Suomi

huber
group

Graafisen alan tarvikkeet
puhelin: 09-8946 250

KOTISAIRAANHOITO- JA TERVEYDENHOITOPALVELU Eeva-Liisa Taipale Oy
PUH. 0400-547 880

Sairaanhoito- ja kotihoidonpalvelut kotiin Jämsä+ympäristö

- sairaanhoidollisista toimenpiteistä (esim. haavahoidot, lääkehoitot yms.) mahd. saada Kela-korvausta
- yli 20%:n sotainvalideille Tapaturmavirasto maksaa hoidot

Väinö Korpinen Oy

Helsinki

RAUTIA

Lotat esillä

Valtakunnallinen lottakonsertti

Lauluyhtye Aikamiehet järjestää valtakunnallisen Lotta-konsertin keskiviikkona 18. lokakuuta klo 19.00 Kulttuuritalolla Helsingissä. Tänä vuonna on kulunut 85 vuotta Lotta-Svärd järjestön perustamisesta. Konsertissa esiintyvät Aikamiehet ja Korsuorkesteri kapellimestari **Märt Ratasseppin** johdolla. Lisäksi mukana ovat **Ritva Oksanen**, Kanttiinin Lotat ja yhdeksänvuotias lapsitähti **Jaakko Säkkinen**. Tilaisuuden juontaa **Riika Rasilainen**. Konsertin suojelijaksi on lupautunut **Elisabeth Rehn**.

Liput 22–28 €/kpl. Lipupalvelun puhelinpalvelusta 0600 10800 (1,30 €/min + pvm).

Lottaperinteen päivä 12. syyskuuta

Lottaperinteen päivää vietettiin teemalla ”Naiset sodassa, Lotat vastuun kantajina”. Tee-man aiheita käsitteli opetusneuvos **Raili Malmberg**. Museoneuvos **Marja-Liisa Haveri – Niemisen** aiheena sarjassa Suurenmoiset suomalaiset naiset oli ”Fanni Luukkonen, näkijä ja tekijä”.

Näyttely Jugend-salissa jatkuu 15. lokakuuta asti

”Sata vuotta naisten ääniä ja toimintaa” -näyttely avattiin Helsingin Jugendsalissa 6. syyskuuta. Näyttelyyn on koottu valokuvia ja dokumentteja aiheesta 1900-luvun alusta 2000-luvulle. Näyttely on avoinna 15. lokakuuhun asti ma–pe 9–17 osoitteessa Pohjoisesplanadi 19.

Veteraaniperinnepöytäkirja Lapin rajajääkäreille

Lapin rajavartioston rajajääkärikomppanian saapumiserän II/2006 valaistaisuus 18. elokuuta muodostui erityisen ikimuistoiseksi tilaisuudeksi juuri sotilasvalansa vannoneille rajajääkäreille. Siitä pitivät huolen mukana olleet Lapin rajavartioston perinnejoukko-osaston, Luton miesten edustajat, jotka kesätaipaisensa yhteydessä 17–19.8. luovuttivat rajajääkäreille veteraaniperinnepöytäkirjan alkuperäiskappaleen. Samalla nuoret rajajääkärit liitettiin osaksi pitkää perinnettä ja velvoitettiin osaltaan vaalimaan perinnejoukko-osaston muistoa.

Luton miehet pohjoisimman Lapin puolustajina

Luton miehiksi kutsutaan sodissa 1941–1944 taistellut-

ta Petsamon Erillisosastoa (Er. Os. P). Petsamon Erillisosastosta sekä Petsamossa rajavartiostosta vastanneesta 36. Rajajääkärikomppaniasta muodostettu vahvennetun pataljoonan suuruinen osasto (n. 1200 miestä) vastasi koko Jatkosodan ajan saksalaisen XIX Vuoristoarmeijakunnan eteläisen sivustan suojaamisesta n. 120 km leveällä kaistalla Luttojen molemmin puolin. Lapin rajavartioston rajajääkärikomppania kouluttaa nykyään varusmiehiään Ivalossa, Petsamon Erillisosaston 1. sijoituspaikalla.

Perinnetoimikunta perinteen jatkajana

Luton miesten perinteitä vaalimaan on perustettu Luton miesten perinnetoimikunta. Luton Miesten komentajan, evl.

Antti Pennasen aloitteesta perustettiin jo v 1943 Er. Os. P:n huoltorahasto. Rahaston varat kerättiin ”mottitalkoilla” eli halukkaat saattoivat halutesaan hakata puuta polttopuuksi ja tietystä mottimäärästä saivat sitten vuorolomaan lisävuorokausia. Polttopuut myytiin hyvään hintaan saksalaiselle XIX Vuoristoarmeijakunnalle.

Huoltorahaston toiminta aseveljille ja leskille jaettujen avustusten muodossa jatkui useita vuosia sodan jälkeen. Ensimmäinen aseveli-kokoon-tuminen järjestettiin Rovaniemellä ”Hovin Pohjassa” vuonna 1947 (Pohjanhovin säilyneessä kellarikerroksessa toimi entisen henkilökunnan voimin ravintola ”Hovin Pohja”). Tämän jälkeen on kokoonnuttu perinnekokouksiin ja -tapaisiin 2–3 vuoden välein Ro-

vaniemellä ja Ivalossa, aina perinnejoukko-osastoon, Lapin rajavartiostoon tukeutuen.

Veteraaniperinnepöytäkirja allekirjoitettiin Karihaarassa

Aselevon 4.9.1944 jälkeen Er.Os.P irrotettiin rintamasta ja siirrettiin Kemiin, jossa Päämajan käskyn mukaan tehtävänä oli suojata kaupungissa olevat tärkeät teollisuuslaitokset. Karihaaran, Pajusaaren ja Veitsiluodon miehittäneen Er.Os. P:n hyökkäys alkoi 7.10 klo 12 Karihaaran sillanpääasemista. Suorastaan raivokkaaksi kehittynyt taistelu päättyi seuraavana aamuna, jolloin n. 200 saksalaista antautui valtava kuormasto mukanaan. Er.Os.P:n tappiot olivat vihollisen tulivoiman edessä kuitenkin ras-kaat: 59 kaatunutta, 8 kadonnutta ja 110 haavoittunutta. Päämajan käsky oli kuitenkin täytetty ja teollisuuslaitokset säästyivät.

Luton miesten Karihaaran taistelun 60-vuotismuistopäivänä 7.10.2004 paljastettiin 7–8.10.1944 kaatuneiden 59 aseveljen muistolaatta. Vuosipäivänä 7.10.2005 pidetyssä muistotilaisuudessa allekirjoitettiin Karihaarassa Veteraaniperinnepöytäkirja, jonka allekirjoittaneet tahot sitoutuivat jatkamaan Luton miesten perinteitä Karihaaran taistelun vuosipäivänä järjestettävässä kunnianosoituksessa.

Teksti ja kuva:
Kimmo Suopajarvi

Lähde: www.lutonmiehet.fi

Kokelas Harri Pekkarinen otti vastaan Luton miesten Antero Vuorion ja Jaakko Jokelan rajajääkäreille luovuttaman veteraaniperinnepöytäkirjan alkuperäiskappaleen.

Tuomme palveluja kotiinne

Vanhusvoiva ry

Lillukkatie 14
 80230 Joensuu

Tiedustelut
 Marita Hirvonen
 Puh. (013) 318 022

Sähköposti: marita.hirvonen@vanhusvoiva.fi

Palvelumme kuuluvat
 kotitaloustyöstä myönnettävän
 verovähennysoikeuden piiriin

Pavimento Oy

Sähkötie 8, 01510 Vantaa
 Puh. 020 761 9420
www.pavimento.fi

Niin metsä kasvaa kuin sitä kasvatetaan.

Metsästä tietoa: Metsälehti, Metsälehti Makasiini
 Metsäkirjat, Metsänetti www.metsalehti.fi

Metsäkustannus Oy
 Soidinkuja 4, 00700 Helsinki
 Puh. 02077 29136

 METSÄ
 kustannus

SM-golfmestaruudet ratkottiin Aulangolla

Suomen Sotaveteraaniliiton SM-golfmestaruuskilpailuissa miesveteraanit ottivat mittaa toisistaan Aulangon Hugo-kentällä 28 pelaajan vahvuudella. Naisveteraanien peli kilpistyi vahvuuden osalta kaksinkamppailuun.

Lyöntipelin mestaruuden voitti **Niilo Niemi** 80 lyönnillä. Pistebogeyn voitti PG:n **Tauno Lehtiö** 40 pisteen tuloksella. Joukkuekilpailun voitti Lahden

ykkösjoukkue: Pekka Linnavirta, Niilo Niemi ja Sulo Antikainen 254 lyönnillä. Toiseksi golfasivat Pirkanmaan sotaveteraanit Esko Mattilan, Tapio Valkaman ja Ville Paltian 272 lyönnillä. Kotikisassaan Kanta-Hämeen sotaveteraanipiiri otti pronssia Ertta Martosen, Pentti Martosen ja Viljo Komulaisen 284 lyönnin yhteismäärällä.

Naisten pelin mestaruuden kotikentällään voitti AGK:n

Ertta Martonen 18 reiän lyöntipelissä 97 lyönnillä ja pistebogeyssä 33 pisteellä. KGV:n **Liisa Qvist-Syrjälä** sijoittui toiseksi 109 lyönnillä ja 32 pisteellä.

Lyöntipelin voittanut Niilo Niemi esitti palkittujen kiitokset hyvin hoidetuistajärjestelyistä, joista vastasivat Aulangon Golfklubi, Lions-Club Hämeenlinna/Wanaja ja Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri.

Helsingiläinen Wilhelm Heinonen kakkoslyönnissä ensimmäisellä väylällä.
Kuvat: Matti Kaikonen

Naisten sarjan voittanut Hämeenlinnan Ertta Martonen valmistautuu lyöntiin.

Tulokset

Pistebogey 18 r. Miehet Lyöntipeli, Scratch, punainen		Pistebogey 18 r. Miehet, Pistebogey Hcp, punainen	
Pelaaja ja seura	Tulos	Pelaaja ja seura	Tulos
1 Niemi Niilo	80	1 Lehtiö Tauno, PG	40
2 Linnavirta Pekka	84	2 Niemi Niilo	40
3 Rekonen Matti, AGK	85	3 Rekonen Matti, AGK	38
4 Hartikka Eino, LGV	86	4 Kemppainen Pertti, Tarina	36
5 Paltia Ville, TG	88	5 Hartikka Eino, LGV	34
6 Mattila Esko, TG	90	6 Mattila Esko, TG	33
7 Antikainen Sulo	90	7 Kivikoski Aaro,	33
8 Martonen Pentti, AGK	92	8 Antikainen Sulo	33
9 Ruotsalainen Tenho, VG	95	9 Linnavirta Pekka	33
10 Lehtiö Tauno, PG	95	10 Komulainen Viljo, AGK	33
11 Komulainen Viljo, AGK	95	11 Oksanen Erkki	32
12 Oksanen Erkki	98	12 Rantala K Sulo, HGCC	31
13 Kontio Jaakko	98	13 Källström K-E	31
14 Rantala K. Sulo, HGCC	99	14 Kontio Jaakko	30
15 Ahtila Tauno	101	15 Mantonen Pentti, AGK	30
16 Valkama Tapio, TG	101	16 Heikinheimo Jaakko	29
17 Qvist Äke	102	17 Ruotsalainen Tenho, VG	29
18 Kivikoski Aaro	103	18 Airaksien Aapeli, Tarina	29
19 Airaksinen Aapeli, Tarina	103	19 Paltia Ville, TG	29
20 Heikinheimo Jaakko	104	20 Valkama Tapio, TG	29
21 Raatikainen Kalevi	104	21 Qvist Ake	27
22 Kemppainen Pertti, Tarina	104	22 Heinonen Wilhelm, LPG	26
23 Määttä Olavi, TGK	105	23 Raatikainen Kalevi	25
24 Källström K-E	106	24 Ahtila Tauno	25
25 Wahlberg Olof, KarG	106	25 Määttä Olavi, TGK	23
26 Sulkanen Olavi, LPG	106	26 Löönen Olavi, KarG	21
27 Löönen Olavi, KarG	107	27 Wahlberg Olof, AG	21
28 Heinonen Wilhelm, LPG	109	28 Sulkanen Olavi	21

Veteraanit innolla kannustamassa Ruotsi kaatui täpärästi

Helsingin Olympiastadionilla 25–26. elokuuta pidetty Suomi-Ruotsi yleisurheilumaaottelu keräsi noin 60 000 katsojaa. Maaottelun tunnelma ja urheilijoiden henkinen lataus on

naapurusten kisoissa aina hui pussaan, vaikka kansainväliset kärkitulokset jäisivät saavuttamattakin.

Sotiemme veteraaneja muistettiin 400 vapaalipulla kisoihin, jotka jaettiin Sotaveteraaniliiton kautta veteraanijärjestöille.

Veteraanikatsomossa kisoja seurattiin silmät tarkkana molempina päivinä ja tehtiin asiantuntevia veikkauksia eri lajien lopputuloksista.

Kuten jännitysnäytelmään sopii, miesten maaottelu ratkesi vasta viimeisessä lajissa.

Suomen miehet pinnistivät niukan, mutta sitä makeamman 3 pisteen voiton ruotsalaisista.

Erityisen ilahduttavaa veteraanien mielestä oli myös tulevaisuuden toivojemme menestys

Espoossa pidetyssä nuorten maaottelussa.

Aloitteen veteraanien huomioimiseksi vapaalipuin Suomi-Ruotsi maaotteluihin teki lahtelainen urheilumiehenä tunnettu **Manne Salonen**.

Hans Gabrielsson

VAT-FINLAND OY
– KANSAINVÄLISIÄ KULJETUKSIA –

M. Korhonen Oy
Lappeenranta

Veteraanikuntoutuksen asiantuntija
 Lisätietoja talosta ja toiminnasta: puh. (02) 857 81
 Myös: www.veljeskoti.com ja kanslia@veljeskoti.com
*Meill kaikk hoitomeininki ova kovaste
luanikkai!*

betamet

www.betamet.fi

RAIKKA

HOK-ELANNON HAUTAUS- JA PERUNKIRJOITUSTOIMISTO

Paasivuorenkatu 5 B, Helsinki, p. 010 7666 500
 Sibeliuksenkatu 1, Helsinki, p. 010 7666 530
 Turunlinnantie 4, Helsinki, p. 010 7666 590
 Revontulentie 1, Tapiola, Espoo, p. 010 7666 570
 Unikkotie 3, Tikkurila, Vantaa, p. 010 7666 560
 Aleksis Kiven tie 1, Kerava, p. 010 7666 550
 Prismakeskus, Hyvinkää, p. 010 7666 580
www.hok-elannonhautauspalvelu.fi
www.perunkirjoitustoimisto.fi

S-Etukortilla
Bonusta ja etuja.

HOK-ELANNON
HAUTAUSPALVELU

SUOMALAINEN LÄÄKÄRISEURA DUODECIM

Helsinki

MEILTÄ KAIKKI PAKKAAMISEEN

PAKKAUSTARVIKKEET

Kaikki pakkaustarvikkeet suoraan
varastostamme. Saat tilauksesi
rahtivapaasti; säästät pakkaus- ja
varastointikustannuksissa.

PakkausOhman
 Teerikukontie 10-12, 00700 Helsinki
 Puh. 09-351 790, fax 09-345 2339,
www.pakkausohman.com

Evakkotaipaleeni Varpakylästä Lievestuoreelle

Lehtemme viime numerossa julkaistiin Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön Kotirintaman elämää käsittävän kirjoituskilpailun toinen kolmesta palkitusta kirjoituksesta ja sitä edellisessä ensimmäinen. Tässä julkaistaan kolmas palkituista, Laila Janhosen kirjoitus evakkotaipaleestaan.

Synnyin Suojärven Varpakylässä 19. helmikuuta 1931, josta muutin Sortavalaan noin kahden vuoden ikäisenä. Sieltä alkaa elämäni jonka alan muistaa. Kotimme oli Anjankylässä Laatokan rantamaisemissa. Ranta ei ihan näkynyt kun metsäkaistale oli esteenä. Sitä seutua sanottiin Variskallioksi. Siinä aukeamassa oli kolme taloutta. Lapsilla oli leikkikavereita ja olimme hyvin saman ikäisiä. Vanhemmilla oli myös kanssakäymistä keskenään.

Niin tulimme kouluikään. Koulumme oli noin viiden kilometrin päässä. Ekaluokkalaiselle se oli melkoinen urakka, kun kyytejä ei ollut. Enimmäkseen menimme jalkaisin ja talvella hiihtäen. Hiihtohommasa en ollut hyvä, mäet piti laskea suksien päällä istuen ja keväällä oli takin takamus rikki.

Kauppaa ei kylässä ollut. Piti mennä Sortavalaan, jonne matkaa oli tietä myöten kymmenen kilometriä. Talvella oli Laatokan jäätä myöten lyhyemmältä. Jamilahden kansanopisto oli lähellämme, ihan Laatokan rannalla todella kauniilla paikalla. Jamilahdessa oli laivalaituri, josta laivalla pääsi käymään kaupungissa kesäisin.

Sodan ja evakkomatkan alkaessa

Tuli vuosi 1939, josta sai alkunsa monenlaiset muutokset ja myllerrykset. Kesä meni aikuisilta normaaleissa maataloustöissä. Me lapset touhusimme omien leikkien parissa ja uimassa kävimme Laatokassa. Ensimmäinen tosi paikka tuli lapsen eteen kun näki miten aikuiset olivat levottomia ja peiloissaan. Joskus kuuli heidän puhuvan sodasta, joka ei tietenkään ollut tarkoitettu lasten kuultavaksi. Niin vaan alkoi sota.

Venäläisiä lentokoneita alkoi lentää taivaalla kohti Sortavala. Alkoi pommitus, aikamoinen jyminä joka vastasi kovaa ukonilmaa ja pahempaaakin.

Oli talvipimeä. Ikkunat piti peittää, ettei valo näkynyt ulos.

Pommituksen ollessa kovimmillaan ikkunat värisivät. Sota oli tosiasia. Ensimmäiset sotilaat näin, kun kaksi tuli sanomaan että lehmät on huomenna laitettava tielle ajomiesten ja naisten pois vietäviksi. Ajomiehet olivat niitä joita ei viety sootaan. Kyllä se oli kauhea näky kun lehmät vaeltelivat talvisella taipaleella. Lehmii uupui sinne tielle ja jäivät hankeen. Jonkun ajan kuluttua tultiin käskemään ihmisiä lähtemään pois, vaihtoehtoja ei ollut.

Sortavalan asemalla meitä vanhuksia ja lapsia äitien kanssa laitettiin junaan niin paljon kuin suinkin sopi. Joukossa oli sotilaitakin jotka olivat menossa samaan suuntaan kuin me. Voi niitä äitiparkoja, jotka yrittivät saada rauhoittumaan itkeviä lapsia. Itku oli heillä itselläänkin herkässä, kun määränpää oli tuntematon.

Saapuminen Nivalan evakkotaloihin

Juna pysähtyi joillakin asemilla, joilla lotat antoivat ruokaa ja juomaa. Matka jatkui.

Sievin asemalla meidät otettiin pois junasta. Siellä oli isäntiä odottamassa. Kenellekään ei olisi kelvannut isoperheiset. Muistan kun isäntä istutti meidät rekeen ja otti vällyt hevosen selästä peitellen meidät sillä. Lämmin kyllä oli, mutta haju ei ollut ihan miellyttävempiä. **Soinin Sannan** luona oli meidän ensimmäinen evakkokoti. Lapset sopeutuivat nopeammin uuteen, mutta vanhempien oli vaikea hyväksyä niin suuri muutos.

Sievestä meidät siirrettiin Nivalaan. Siellä meillä oli omakoti toisen perheen kanssa asuntona. Tupa oli yhteinen ja kamari oli molemmilla perheillä oma. Isä teki metsätöitä ja äiti kävi emäntiä auttamassa monenlaisissa hommissa. Hän oli karjakoita tuuraamassa ja aina valmis auttamaan sitä joka oli avun tarpeessa.

Äiti ei osannut olla jouten, ja saikin monta kertaa kuul- la evakkokavereilta että kyllä

Laila Janhonen oikealla vuonna 1943 otetussa valokuvassa.

oli hullu kun lähti auttamaan. Mutta äiti ei välittänyt moisista puheista. Meissä evakoissa oli monenlaisia ihmisiä, jotkut halusivat vain elää jouten yhteiskunnan elätettävänä, ja siitähän tuli eripuraa paikkakuntalaisten kanssa.

Välirauha ja takaisin Sortavalaan

Tuli välirauha. Karjalaan alkoi päästä, ja se oli iloinen asia kun isä sai lähteä ensimmäisten joukossa. Hän hankki kaikenlaisia taloustarvikkeita, lehmii, kaksi hiehoa ja hevosen. Silloin tuli hyvät suhteet arvoonsa. Kylän isännät antoivat viljaa ja muuta suuhun pantavaa. Silloin kun oli korttiaika, kaiken oli tapahduttava pienin äänin.

Jonkun ajan kuluttua tuli myös meidän aika lähteä isän perässä kotiin. Taas olivat emännät asialla tuoden viljoja, voita ja taloustarvikkeita. He muistivat äitiä kun äiti oli auttanut heitä. Äiti oli kirjeenvaihdossa **Mäkelän Alinan** kanssa, heistä oli tullut ystäviä. Ne jotka eivät lähteneet emäntiä auttamaan aikoinaan, niille emännätkään eivät antaneet nyt mitään. Tuli varmaan monta kertaa mieleen että olisi pitänyt mennä kun pyydettiin, sillä korttiannokset olivat todella pieniä.

Niin lähdimme Nivalasta kohti Sortavala. En muista minkä verran aikaa matka kesti. Sen muistan että illansuussa olimme Sortavalan asemalla. Siitä alkoi kävely isän luo kotiin. Kävelymatkan varrella oli aiemmin ollut lossi, jonka venäläiset olivat hävittäneet. Ei auttanut muu kuin etsiä vene jolla pääsi yli. Oli aika hämärää kun äiti souti meidät Helylän-

joen yli. Siitä jatkoimme matkaa, kotiin saapuessamme oli pimeää. Olen monesti ihmetellyt että kuinkahan äiti mahtoi pelätä siellä pimeällä metsäisellä tiellä. Matkaa kertyi kymmenen kilometriä, miten lienemme sen jaksaneet kävellä – aikaa se ainakin vei.

Hyvät lähtöeväät auttoivat suuresti eteenpäin

Talvi oli monilla ruuan osalta hyvin vaikeaa, kun korttiannokset olivat pienet eikä mistään saanut ostaa pimeästi. Meillä ei missään vaiheessa ollut pulaa ruuasta kun oli saatu Nivalasta lähtiessä ruokatarvikkeita. Eikä myöskään pälletut kun oli saatu villoja joista voi kehrätä ja langasta kutoa sukkia ja lapasia. Kyllä äiti varmaan muisti iltarukouksessa Nivalan ystäviä. He eivät varmaankaan osanneet edes kuvitella miten hyvän työn olivat tehneet. Kiitos heille!

Jyvät kuivattiin uunilla ja pimeän tultua käytiin naapurissa jauhamassa käsilylyllä. Isä otti minut mukaan laittamaan jyviä myllynsilmään, kun hän itse pyöritti kiviä. Näin saatiin korttiannoksen lisäksi jauhoja.

Niin siinä meni talvi. Keväällä alettiin valmistaa kesätöitä ja isä toi jostakin pienen porsaan. Sitä pidettiin vähän aikaa tulevassa laatikossa kun navetta oli kylmä. Onneksi oli lehmii joista sai maitoa pienelle porsaal- lekin. Maatyöt alkoivat ja siinä sivussa isä rupesi rakentamaan navettaa. Äiti oli kaikessa mukana voimiensa mukaan. Viljat puitiin riihessä ja eläimille oli tehty heinää. Seuraava talvi oli- kin kaikille helpompi.

Auvon jälkeen taas sota ja evakkoon

Koulu alkoi syksyllä, elämä rupesi hiljalleen palautumaan maalauskylän elämäksi. Kansanopisto aloitti toimintansa. Evakkotaipaleelta palanneet kyläläiset olivat tervetulleita opistolle järjestettyihin tilaisuuksiin. Opistolaiset harjoittelivat kevätjuhlaa varten pyytäen siihen minuakin. Se oli kuorossa esitettävä laulu, jossa minulla oli soolo-osa. Laulusta en muista kuin *'Paistetta päivän levittää tahtoisin ain'*. Harjoittelimme monta kertaa koulun jälkeen, opisto kun oli koulumatkan varrella. Sitä juhlaa ei tullut, jäi pitämättä kun tuli lähtö evakkoon.

Kevättalvella oli perhe- seemme syntynyt tyttövauva 1944. Meitä oli kolme tyttöä,

isä ja äiti. Minun tehtäväkseni lankesi lapsenlikan virka, siinä oli hommaa ihan tarpeeksi. Tuntui kuin olisi aina pitänyt kätkeyn heilua.

Kevätyöt alkoivat, maahan laitettiin viljaa, perunaa ja juurikasveja. Ei siinä vaiheessa kukaan osannut aavistaa että sinne on kaikki jätettävä ja lähdettävä taas. Pommikoneet alkoivat lentää ja pommittaa Sortavalaa. Desantteja alkoi liikkumaan, mekin sisareni kanssa näimme yhden ihan lähellä kotiamme. Sille tuli kiire ja meiltä jäi mansikat poimimatta kun pelkäsimme.

Sota jatkui. Heinää oli tehty. Sota oli edennyt siihen vaiheeseen että äitini piti lähteä kahden lapsen kanssa evakkoon. Hän meni Killinkoskelle sisarensa luokse. Tässä vaiheessa enoni oli tullut meille Suojärveltä sotaa pakoon. Enoni oli samanikäinen kuin minä, 13-vuotias. Niin jäimme isän kanssa kolmestaan kotiin. Onneksi olin opetellut lypsämään, mikä helpotti isän töitä. Hän lypsi kiinteimmän lehmän ja minä loput. Teimme heinää ja muita maalaistalon töitä. Se elämä oli odottelemista että miten tässä vielä käy.

Olimme pellolla ohraa niittämässä. Naapurin isäntä tuli luoksemme juttelemaan. Hänen perheensä oli jo joutunut lähtemään evakkoon. Siinä meidän ihmetellessä maailman menoa ilmaantui pellolle kaksi sotaherraa tuomaan määräyksen: huomenna kello kaksitoista pitää minun, enoni ja eläinten olla Sortavalassa valmiina menossa evakkoon. Isän piti jäädä evakuoimaan viljoja ja tavaroita sotilaiden avuksi. Se tuntui ihan hirveältä, mutta ei ollut vaihtoehtoja.

Aamulla isä laittoi kärryihin tarpeellisia tavaroita ja porsaan laatikkoon, hevosen valjaisiin ja lehmät kärryjen perään kiinni. Mullikka ja lammas seurasivat lehmii irrallaan, mikä oli aika ihme. Kävelin lehmien perässä ja enoni ajoi hevosta. Näin alkoi evakkotaival.

Yhtäällä lyötiin ovet kiinni, toisaalla pidettiin huolta

Isä saattoi meidät sukulaismiehen ja hänen poikansa luo. Heidän porukassa lähdimme ja isä palasi vielä kotiin. Tiellä oli matkaajia jonossa niin, ettei pöly päässyt laskeutumaan. Ilta oli käsillä, yövyimme autioksi jääneeseen taloon. Siellä oli eläimille ja itsellemme ruokaa. Ensimmäinen päivä oli illassa

ja oli levon aika. Rajalle asti yövyimme aina autioksi jääneissä taloissa. Rajan ylitettyä yöpyminen ei ollut helppoa. Muis- tan tapauksen päivän kävel- misen kun väsyneinä näimme ison talon. Menimme taloon siinä toivossa että pääsisimme yöksi. Toisin kävi. Ovet olivat lukossa eikä talonväki päästä- nyt sisälle. Ovet laitettiin kuin mustalaisten edestä kiinni – olimme Suomen puolella. Ei siinä auttanut muu kuin men- nä takaisin tielle ja jatkaa mat- kaa.

Suomen puolella oli järjes- tetty leiripaikkoja, joissa oli ruokaa ihmisille sekä eläimille ja niissä yövyttiin. Olimme kä- velleet 125 kilometriä kun saa- vuimme Puhokseen. Siellä mei- tä odottivat proomut, joihin meidät lastattiin ja lähdettiin viemään Varkauteen vesiteitse. Sattui tuulinen keli ja osa kyy- dittävistä oli huonovointisia. Olimme hyvin ahtaassa eikä is- tumapaikkoja ollut.

Varkaudessa meidät vietiin teurastamon pihapiiriin lähelle metsää. Eläimet laitettiin pui- hin kiinni, sinne tuotiin elä- mille ruokaa, vettä saatiin teu- rastamolta. Kärryt olivat met- sikössä ja yöt olimme kärryjen alla. Kyllähän sielläkin nukkui kun oli tarpeeksi väsynyt. Päi- vällä lämmittelimme pannu- huoneessa, onneksi ei satanut. Varkautelaisrouvat tulivat os- tamaan meiltä maitoa. Eihän niistä lehmistä paljon lähtenyt kun ruokinta oli sitä mitä oli. Mutta annoimme ylimääräi- sen heille. Erityisesti jäi mie- leen papin rouva, jolle annoin maitoa. Hän vei meidät enoni kanssa pappilaan yöksi. Saim- me käydä saunassa, oli ruokaa ja lämmin sänky jossa saimme nukkua yömmä. Silloin tun- simme että meistä välitetään. Rouva saattoi aamulla takaisin leiriin, olimme onnellisia ko- kemastamme. Kiitollisin mie- lin muistelee vielä kymmenien vuosien jälkeen miten se juuri meille tapahtui.

Löytämisen ilon päivä

Leirillä odoteltiin eteenpäin pääsyä. Voi sitä ilon päivää kun isä löysi meidät. Hänellä ei meistä ollut muuta tietoa kuin että olisimme Varkaudessa. Isä etsi meitä sillä perusteella, että olin laittanut äidille kortin jos- sa oli Varkauden leima. Hän oli ensin käynyt toisessa leiripai- kassa kyselemässä, ja sieltä oli neuvottu mistä meidät löytää.

Isän kanssa lähdettiin Vir- roille Liedempohjaan kylään. Asemalta oli matkaa 20 kilo-

metriä, siinä oli kävelemistä eläinten kanssa. Oli ilta kun olimme uudessa kodissa, vaik- kakin väliaikaisessa. Aamulla ei tarvinnut lähteä maantiel- le ja isä lähti hakemaan lopun perheen Killinkoskelta. Pitkäs- tä aikaa olimme kaikki yhdes- sä, mikä tuntui tosi hyvältä.

Niin kotiuduimme Viitamä- keen, perikunnan omistamaan pieneen maalaistaloon. Talon perheestä oli menetetty isä so- dassa. Vanha emäntä asui kans- samme. Hänellä oli oma huone ja hän laittoi itse ruokansa, hä- nelle kuului syytinki talosta. Anna oli mummon nimi. Hä- nellä oli erikoisia tarinoita ja uskomuksia. Kerrankin hän oli kanssamme saunassa, istui lau- teilla vaatteet päällä ja otti löy- lyä. Sen jälkeen hän pesi kas- vonsa ja niin oli saunomisensa saunottu.

Viitaniemessä elämä jat- kui normaaliin tapaan. Kesäl- lä oli peltotyöt, talvella isä teki metsätöitä ja äiti hoiteli lapset ja eläimet. Naapurissa oli kar- jalaisia samalla tavalla vuok- ralla kuin mekin. Tutustuim-

me paikkakuntalaisiin, jotka olivat hyvin ystävällisiä meitä kohtaan. Äidillä oli hyviä ystä- viä ja hän oli kirjeitse yhteydes- sä Lempiin aina kuolemaan- sa asti, kirjeenvaihto kesti siis vuosikymmeniä.

Ensin sauna, sitten asunto

Viimeinkin Laukaasta tuli tie- to, joka sai isän lähtemään kat- somaan Lievestuoreella sijait- sevaa paikkaa. Hän hyväksyi paikan, jossa ei ollut minkään- laista rakennusta eikä paljon peltoakaan. Isä rakensi sinne ensin saunarakennuksen jossa oli hella ja uuni. Siitä tuli asun- to siksi aikaa kunnes talo ra- kennettiin.

Oli lähdön aika Virroilta ja aika jättää tutuksi tulleet ih- miset. Niin tulimme Lieves- tuoreelle kotiin – sinne metsän keskelle.

Tämä kaikki tapahtui vuosi- na 1931 - 1948

Laila Janhonen

KuntoKeskus
 - Jopa tuntuu hyvältä -

**MONIPUOLISTA
 KUNTOUTUSTOIMINTAA
 KAIKENIKÄISILLE AIVAN
 KAJAANIN KESKUSTASSA!!
 Kysy lisää palveluistamme!**

Koskikatu 1, 87200 Kajaani
Puh. (08) 6164200, FAX (08) 6164565
Email: toimisto@kajaaninkuntokeskus.fi

KÄRCHER OY

Olavi Alakulppi yksi Marttisen miehistä

Sotiemme korpisotatituri, kaukopartiojohtaja, Mannerheim-ristin ritari no 72 ja myöhemmin Yhdysvaltain armeijan palveluksessa kapteeniksi ylenneen Olavi Alakulpin elämänvaiheista kertoo eversti Petter Parikka. Kirjoitus on toimituksen lyhentämä.

Nuoruus

Olavi Alakulppi syntyi heinäkuussa 1915 Rovaniemen Saarenkylässä **Eelis** ja **Senja Alakulpin** perheeseen. Pariskunnalle siunautui kaikkiaan 10 lasta, puolet poikia ja puolet tyttöjä. Perheen lapsista Olavia kiehtoivat eniten urheiluharrastukset. Hän suoritti jo poikana 1. luokan urheilu- ja 2. luokan voimistelumerkin. Parhaat tulokset hän saavutti hiihdossa. Zakopanen MM-kiisoissa 1939 Puolassa hän hiihti Suomen 4x10 kilometrin viestijoukkueessa voittaen kultamitalin.

Talvisota ja välirauhan aika

Neuvostojoukot ryhtyivät sotatoimiin maattamme vastaan 30.11.1939 ylittämällä valtakunnan rajan kaikkien teiden suunnissa. Hyökkäys aloitettiin ilman sodan julistamista ja piittaamatta 1932 solmitusta hyökkäämättömyyssopimuksesta. Petsamoon neuvostojoukot tunkeutuivat divisioonan ja Sallaan kahden divisioonan voimin. Alikersantiksi ylennetty Alakulppi sai tuntuman sodankäyntiin itsenäisyyspäivänä vuorokauden kestäneessä Kuolajärven taistelussa ErP 25:n riveissä joukkueen varajohtajana. Hän osoitti sodan alusta lähtien luontaisia johtajainnaisuuksia, joita tarvittiin hyvän kunnan ja hiihtotaidon li-

säksi vihollisen selustaan tehdyillä partiomatkoilla.

Erinomaista korpisoturi-kuntaa osoittanut Alakulppi komennettiin 1940 alkupuolella sissikurssille, jonka jälkeen hänet ylennettiin vääpeliksi. Palattuaan takaisin hän teki helmikuun puolenvälin paikkeilla 50-miehen vahvuisella joukolla vastaiskun neuvostopataljoonan pysäyttämiseksi. Menettyään miehiä kaatuneina ja haavoittuneina hän joutui ylivoimaisen vihollisen painostuksesta perääntymään. Tehytään uuden iskun jäljellä olevilla miehillä hän sai noudettua kaatuneet ja haavoittuneet omalle puolelle. Kun Alakulppi sai vahvennukseksi lisäjoukkoja, hänen johtamansa joukot saavuttivat lopullisen voiton.

Talvisodan päättyttyä Alakulppi sai siirron Rovaniemelle 12. Pr:iin, josta hänet komennettiin RUK:n 46. kurssille Niinisaloon. Sen päättyttyä hänet ylennettiin vänrikiksi. Samana vuonna hän solmi avio- liiton **Eevi Kinnusen** kanssa. Heille syntyi 1941 poika, joka sai nimekseen **Vesa** ja 1945 tytär **Marja-Leena**.

Jatkosota

25. kesäkuuta 1941 neuvostoil-mavoimat pommittivat useita paikkakuntia eri puolella maata. Kun neuvostotykkistö lisäksi tulitti Hangon tukikohdasta valtakunnan aluetta, ja itära-

jalla tapahtui rajaloukkauksia jalkaväkiaseilla, katsoi valtiojohtomme seuraavana päivänä Suomen joutuneen sotatilaan. Lkp:ssä Alakulppi määrättiin Pohjolan suojeluskuntapiirin perustamaan JR 33:een, jossa sai johdettavakseen rykmentin jääkärijoukkueen.

Jatkosodan alkupuolella hän kunnostautui taitavana rykmentin ja 6. D:n tiedusteluosaston ja kaukopartion johtajana hankkien tärkeitä tietoja vihollisen toimista aiheuttaen sille runsaasti tappiota. Elokuun loppupuolella hän hyökkäsi 9-miehisen partion kanssa Alakurtin tiellä sijainneelle vihollisen varastoalueelle tuhoten sen miehistöineen ja ottamalla runsaan sotasaaliin. Heinäkuussa 1942 Alakulppi ylennettiin luutnantiksi ja nimitettiin 26-vuotissyntymäpäivänä 17.7. Mannerheim-ristin ritariksi.

Saksalaisjohtoisen hyökkäyksen pysähdyttyä syksyllä 1941 Kuusamon—Jäämeren välisellä alueella neuvostojoukot aloittivat melko laajamittaisen partisaanitoiminnan Pohjois-Suomessa. YhtEroin johtamassa Savukosken Savenakankaan koulutuskeskuksessa ryhdyttiin järjestämään partisaanitorjuntakursseja. Sinne perustettiin vuosien 1942/43 vaihteessa myös partisaanitorjuntaan tarkoitettu ErOs-Sau, johon korpisotaan koulutunut Alakulppi siirrettiin yhdeksi joukkueen johtajaksi. Osaston komentajaksi määrättiin ErOsP:stä Luttojoelta kapteeni **Kaarlo Heiskanen**.

Joulukuun 18. päivänä 1943

saksalaiset esittivät YhtEroille, että suomalaiset asettaisivat osaston ajamaan takaa n. 30-miehistä partisaaniosastoa, joka oli kaksi päivää aikaisemmin käynyt tuhoamassa Kemijärven—Sallan rautatietä Kelloselän alueella. Takaa-ajotetävään määrättiin ErOsSausta luutnantti Alakulpin joukkue. Hän siirsi joukkueensa välittömästi autoilla Saijan kylään. Suoritetun tiedustelun tuloksena joukkue löysi helposti tuoreen partisaanien hiihtämän ladun Kotalammen eteläpuolelta Saijasta n. 15 km vanhaan Sallaan johtavaa maantietä. Joukkue aloitti viipymättä takaa-ajon ja sai taistelukokemuksen partisaaneihin 19.12. klo 19.30 Sätsijärvellä 30 km Sallasta koilliseen.

Takaa-ajon tapahtumat

Takaa-ajon tapahtumia Alakulppi on kuvannut taistelukertomuksessaan:

”Edetessämme partisaanien hiihtämää latua kärkipartio joutui keskellä suoaukeamaa tuliylläköön kohteeksi, mikä pakotti joukkueen suojautumaan ja aloittamaan tulitaistelun. Koukkasin tämän jälkeen kahden ryhmän kanssa partisaanien sivustaan joukkueen varajohtajan jäädessä joukkueen loppuosan kanssa sitomaan tulella rintaman suunnassa. Etenimme suoraan partisaanien sivustaan ja aloitimme tulituksen. Lyhyen tulitaistelun jälkeen partisaanit alkoivat pimeään turvin vetäytyä itään päin jättäen taistelupaikalle 9 kaatunutta... Koko sin tämän jälkeen joukkueeni ja jatkoin viipymättä takaa-ajoa. Sainkin pian uuden kosketuksen partisaaneihin, mutta en päässyt yllättämään niitä... Koukkasin nyt itäpuolitse partisaanien sivustaan. Lyhyen tulitaistelun jälkeen partisaanit irtautuivat ja jättivät jälkeensä yhden haavoittuneen. Takaa-ajo jatkui taas muutaman kilometrin joukkueen pitäessä koko ajan tulikosketuksen partisaaneihin. Edullisen maaston tullessa vastaan koukkasin joukkueen pääosalla jälleen itäpuolitse partisaanien sivustaan. Vain lyhyen aikaa kestäneen tulitaistelun jälkeen partisaanit irtautuivat ja jättivät taistelupaikalle kolme haavoittunutta. Joukkue jatkoi edelleen takaa-ajoa... Nyt päätin hyökätä joukkueellani suoraan edestä partisaanien kimppuun. Tällöin syntyi kiivas lähitaistelu... Taistelusa-

sa kaatui 11 partisaania, joista yksi luutnantin arvoinen upseeri räjäytti itsensä käsikranaatilla... Otin mukaani 10 miestä ja jatkoin takaa-ajoa. Muutaman kilometrin päässä uudesta valtakunnan rajasta tuhosimme loputkin partisaaneista. Taistelu päättyi 20.12. klo 3.30. Tarkastin vielä taistelupaikan ja totesin, että yksikään partisaani ei ollut välttynyt tuholta. Tuhotuista oli kaksi upseeria, yksi aliupseeri, 25 miestä ja yksi sotilaspuukainen nainen. Joukkueellani ei ollut tappiota.”

Huhtikuun alussa 1944 Alakulppi haavoittui kahden saksalaisen ja oman komppanian hyökkäyksessä lonkkaan ja käsivarteen heräten seuraavana päivänä kenttäsairaalassa, jossa 20. VuorA:n komentaja kenraaliversti **Dietl** henkilökohtaisesti palkitsi hänet Saksan armeijan kultaisella lähitaistelumerkillä.

Aamuyöllä 7.7.1944 Seitajärven kylän asukkaat heräsivät voimakkaaseen ammuntaan. Partisaanit olivat iskeneet Savukosken kunnan luoteisosassa 100 km päässä valtakunnan rajasta sijaitsevassa erämaakylässä. Järven itäpuolella sijainneen Ollilan talon emännän onnistui paeta kolmen lapsensa kanssa navetan lantaluukun kautta läheiseen metsään. Vanhin lapsista, 16-vuotias poika juuttui kiinni luukkuun äitinsä avusta huolimatta jäaden eroon muista. Emäntä juoksi lastensa kanssa 10 km päässä sijaitsevaan Värriön kylään ilmoittaen partisaaneista vartioryhmän johtajalle.

ErOsSausta Alakulpin takaa-ajojoukkue kuljetettiin nopeasti autoilla Värriön kylään, josta se lähti etenemään kinttupolkua pitkin kohti Seitajärveä saapuen sinne kahden tunnin pikamarssin jälkeen. Edessä tulijoilla oli hävitetty kylä ja savuavat rauniot. Tavattuaan sotilasosaston **Aräjärven** talon isäntä, joka perheineen oli säästynyt partisaanien tuho työltä piiloutumalla navetasaan heinäkasojen alle, pystyi osoittamaan partisaanien poistumissuunnan kertoen näiden vieneen mukanaan 11 naista ja lasta, ja että kylässä oli haavoittunut hoitoa tarvitseva vartioryhmän sotilas.

Kun radiolla oli pyydetty viestiaso noutamaan haavoittunut, takaa-ajojoukkue lähti seuraamaan partisaanien jälkiä. Tunnin verran edettyään tunnuste-

Vuonna 1908 syntynyt Alpo Marttinen oli armeijan nuorin eversti. Kuva: Puolustusvoimat

lijat totesivat edessään maassa makaavia ihmisiä. Takaa-ajajien kiirehdyttyä lähemmäksi he totesivat, että siinä makasivat partisaanien murhaamina Seitajärven kylästä vangitut naiset ja lapset. Käskeytyään varmistaa paikan Alakulppi ja vääpeli **Oinonen** ryhtyivät tutkimaan aluetta ja tarkastamaan vainajia. Uhreja oli ammuttu niskaan ja hakattu vielä aseeseen perällä päähän. Kuin ihmeen kaupalla joukosta löytyi pieni tyttö, jota oli lyöty päähän ja pistetty pistimellä useita kertoja vartaloon, mutta eli siitä huolimatta. Ensiavun jälkeen tyttö kannettiin tilapäispaarilla Seitajärven kylään ja toimitettiin illalla lentokoneella sotasairaalaan kahden haavoittuneen sotilaan kanssa. Vainajat kannettiin myös kylään ja kuljetettiin sittemmin Savukoskelle lähempiä tutkimuksia varten. Partisaanit teloitivat myös kolme vangitsemaansa vartioryhmän sotilasta. Järjestettyään pelastustoimet vainajien löytöpaikalla Alakulppi jatkoi takaa-ajoa mutta luopui siitä yhden sotilaista astuttua partisaanien miinaan ja partisaanien saatua useiden tuntien etumatkan. Kapteeniksi 23.9.1944 ylennetty Alakulppi osallistui vielä Lapin sotaan mm. Kemlin lentokentän valtaamiseen 15. Pr:lle alistetun ErOsSaun riveissä.

Pidätys ja pako Ruotsiin

Jatkosodan jälkeen syksyllä 1945 Valtiollisen poliisin Kemlin osaston etsivät tulivat noutamaan Alakulpin Saarenkylästä kuultavaksi asekatkentaajutussa. Kiellettyään tietävänsä mitään asiasta Kemlin Valtiollisen poliisin tiloissa pidetyssä kuulustelussa hänelle ojennettiin allekirjoitettavaksi etukäteen laadittu kuulustelupöytäkirja, jossa hänen todettiin osallistuneen asekatkentaan ja määrättiin pidätettäväksi sekä siirrettäväksi Oulun lääninvankilaan.

Oltuaan vangittuna lähes kaksi kuukautta, vankilan lääkäri passitti Alakulpin hammassärlyn takia hammaslääkəriin kaupungille. Matkalle lähdettyään kävellen kahden aseistetun vartijan saattamana hän tyrmäsi molemmat Tuomiokirkon puistossa, otti toisen saattajan pistoolin ja käveli sitten rauhallisesti erään läheisen aseveljensä asuntoon. Illalla hän siirtyi taksilla Iin kirkonkylään yöksi vanhan ystävänsä luo päättäen siirtyä Ruotsiin.

Ylitettyään rajan paikallisen rajavartiokomppanian päälli-

kön myötävaikutuksella hän ilmoitautui Haaparannan poliisiasemalla, jossa hänet pidätettiin. Hänet siirrettiin Saltvikin pakolaisleirille, jonne Valtiolista poliisia pakoon lähteneet suomalaisupseerit oli koottu. Elantonsa Alakulppi hankki muiden pakolaisten ohella mm. metsätoilla. Eversti **Alpo Marttinen** oli saanut asunnon vaikutusvaltaisen vapaaherratar **Ebba von Essenin** Salstan linnasta, josta hänellä oli tilaisuus hahmotella suomalaisupseerien poispääsyn mahdollisuuksia Ruotsista. Maan hallitus oli päättänyt karkottaa kaikki ns. asekatkentään osallistuneet 1946 loppuun mennessä.

Yhdysvaltoihin

Marttinen ilmoitti marraskuun lopulla Tukholmassa von Essenin kaupunkiasuntoon koontuneelle upseeriryhmälle, että USA:n ulkoministeri oli suostunut antamaan hänelle ja nimeämälleen 13 upseerille kauttakulkuviisumin ja lyhytaikaisen oleskeluluvan USA:ssa. Jo seuraavana päivänä ryhmän jäsenet allekirjoittivat viisumiasiakirjat ja tie länteen oli avautunut.

Alakulppi saapui Marttisen johtaman joukon mukana joulukuun lopulla rahtialuksella Virginian osavaltion Norfolkian satamaan. Laivaliput järjestivät jääkärieverstiluutnantti, laivanvarustaja **Nordströmin** myötävaikutuksella. Norfolkista ryhmän jäsenet kuljetettiin Suomalaiset Aseveljet Amerikassa -yhdistyksen toimesta New Yorkiin lämpimine vastaanottoineen yhdistyksen kerhohuoneistossa. Aseveliyhdistys oli hankkinut saapuneille tilapäisasunnot avustaen muutenkin rahattomat tulokkaat uuden elämän alkuun. Ryhmän jäsenet ryhtyivät hankkimaan elantonsa mitä moninaisimmilla töillä. Alakulpin onnistui saada työpaikka katontekijänä New Yorkissa ja myös tallirenkinä New Jersey korkeimman oikeuden puheenjohtajan maatilalla.

Vajaan vuoden päästä ryhmän jäsenet saattoivat Marttisen järjestelyjen tuloksena lopettaa siviilityöt ja pestautua USA:n armeijaan. Ennen värväytymistä USA:n armeijaan jokaisen piti vielä allekirjoittaa valalla vahvistettava vakuutus pyrkiä uuden isänmaan kansalaiseksi.

Palvelus USA:n armeijassa

Neljän vuorokauden junamatkan jälkeen Ryhmä Marttinen

saapui joulun jälkeen 1947 Fort Lewisin varuskuntaan Washingtonin osavaltioon. Upseeritulokkaiden oli opeteltava olemaan sotamiehinä ja osallistuttava jopa keittiö-, siivous- ja työpalveluun. Pentagonin puuttua asiaan ja annettua ohjeet suomalaisten käytöstä, ryhmästä tehtiin talvisodankäynnin kouluttajia. Ensimmäinen tehtävä oli antaa talvikoulutus vahvennetulle jalkaväkipataljoonalle varuskunnan kaakkoispuolella sijaitsevilla Mount Rainier vuorilla ja samalla laatia talvikoulutusohjelma.

Syyskuussa 1948 kersantiksi ylennetty Alakulppi oli kehittämässä huoltotaktiikan- ja tekniikan kehittämisskeskudessa Camp Leen varuskunnassa suomalaisen mallin mukaisista ahkiota, 10-miehen arktista telttaa ja telttamajoituksessa tarvittavia työkaluja, kenttäkirvestä, vesuria ja kaarisahaa. Kaikki nämä otettiin käyttöön USA:n armeijassa 1950. Tämän kirjoittajalla oli mahdollisuus nähdä mainitut varusteet Fort Greelyssä tutustumismatkan aikana USA:n maavoimissa 1971. Näytteille asetettu teltta oli valmistettu kaksikertaisesta kankaasta, joiden välissä oli parin sentin ilmarako ja varustettu kiinteällä pohjakankaalla. Lämmityslaitteena oli ulkopuolelle asetettu öljykamiina, mutta myös puulämmitys oli mahdollista. Alakulppi osallistui myös Marttisen johtaman toimikunnan jäsenenä hiihtokoulutusohjesäännön laatimiseen USA:n puolustusvoimille. Alakulppi voitti maan parhaat murtomaahiihtäjät kahdella minuutilla tammikuussa 1950 pidetyissä kilpailuissa. Eversiti Marttinen oli tehnyt unohdettoman vaikutuksen Fort Greelyssä sekä suomalaisupseerien ensimmäisessä varuskunnassa Fort Lewisissä.

Maaliskuussa 1950 Marttisen miehet ylennettiin reserviupseereiksi. Alakulppi sai luutnantin arvon. Läpäistyään toukokuussa kansalaisuustutkinnon, hänestä tuli virallisesti USA:n kansalainen. Lokakuussa samana vuonna hän pestautui palvelukseen Virginian osavaltion kansalliskaartin yksiköön kapteenin arvoisena ja määrättiin 24.D:n esikuntaan Japaniin antamaan talvikoulutusta Korean niemimaalle taistelutoimiin lähteille joukoille. Talvella 1953/54 hän voitti Kauko-idän murtomaahiihtomestaruuden. Alakulppi komennettiin 1954 takaisin USA:han antamaan talvisotakoulutus-

Olavi Alakulppi tutkii vihollisen konepistoolia. Kuva: Puolustusvoimat

ta ja kaksi vuotta myöhemmin kapteenikurssin oppilaaksi.

Uusi tiedustelu-upseerin tehtävä odotti Länsi-Saksassa, josta paluu takaisin USA:han tapahtui 1959. Seuraavana vuonna hänet määrättiin Squaw Valleyn talviolympiakisojen järjestelykomitean asiantuntijaksi kilpailupaikkojen kuntoon saattamisessa sekä vastaamaan kilpailujen huoltoasioista ja kuljetuksista. Tämän jälkeen hänet komennettiin joukko-osaston komentajan apulaiseksi Etelä-Koreaan, josta hänet siirrettiin Pentagonin kautta Alaskan maavoimien esikuntaan 1961. Saman vuoden helmikuussa hänet määrättiin Anchorageen perustetun valmennuskeskuksen johtajaksi valmentamaan USA:n ampumahiihtäjät Itävallassa pidettäviin vuoden 1964 talviolympialaisiin.

Niiden jälkeen Alakulppi siirrettiin New Yorkin osavaltiossa sijaitsevaan Camp Drumin koulutuskeskuksen esikuntaupseeriksi, josta tehtävästä hän jäi eläkkeelle everstiluutnanttina 1968. Hänen poikansa Vesa kaatui samana vuonna 27-vuotiaana kapteenina Vietnamin sodassa. Olavi Alakulpin maallinen taival päättyi 75-vuotiaana 1990. Hänen hautapaikkansa sijaitsee Washingtonissa Veteraanien hautausmaalla.

Petter Parikka

Lähteet:

YhtER Roin asiakirjat 1941-44, Sota-arkisto
 Paavo A. Kairinen, Marttisen miehet, WSOY, Juva ja Porvoo, 1987
 Robert Brantberg, Sotaupseerit, Kustannusosakeyhtiö Revontuli, 1999

Puustelli toteuttaa

Sinun
keittiö-
unelmasi.

www.puustelli.com

Muistomerkki lotille ja aseveljille paljastettiin

Tykistökeskityksessä 4.7.1941 kotikonnuillaan jatkosodan ensiuhreina menehtyneiden nuorten lottien ja aseveljien kunnioitukseksi paljastettiin 27. elokuu-

ta muistomerkki Nuijamaan Myrän kylään. Runsaslukuisen yleisö seurasi Nuijamaan Sotaveteraanit ry:n, Etelä-Karjalan Lottaperinneyhdistyksen ja LC-Nuijamaan toimesta

järjestettyä tilaisuutta. Muistomerkkihanke lähti liikkeelle **Eino Hyvärisen** aloitteesta sotaveteraaniyhdistyksen hallituksen kokouksessa Konnun kylässä Aimo Liirin ”rajamuse-

olla”. Nuijamaan kirkossa saarnannut kirkkoherra **Irma Kalke** piti myös paljastuspuheen ja siunasi patsaan.

Nuijamaan Räihän rajavartioasema toimi Äikkäänlahdella vanhassa alakoulussa ja Myrän asema Toivo Rutin talossa talonväen puitteissa. Liikekannallepanon alettua kesäkuussa 1941 siviiliväestö evakuoitiin välittömästi rajaseudulta. Raja- ja suojeluskuntajoukot koottiin Ruokolan koululle. Paikalliset lotat hoitivat tärkeitä tehtäviä aseveljien rinnalla ja siirtyivät vähitellen rajan läheisiin kohteisiin.

Illansuussa 4.7.1941 Myrän vartion vahvuutena oli 60 miestä sekä vartion emäntä apunaan Sirkka Ruti, Terttu Hyvärinen, Anja Ruokonen ja Lilli Ruokonen. Tuolloin Räihälle tuli vanhan pappilanmäen suunnalta tykistökeskityksiä. Ensimmäiset keskitykset Myrän vartion alueelle tulivat klo 23.00. Vuorelan talo sai osuman ja paloi poroksi. Lotat ja miehistö

siirtyivät keskityksen alettua pois pihapiiristä etsien turvaa maastosta. Noin puolen tunnin keskityksen tauottua kuuluivat maastosta ensimmäiset avunhuudot ja lääkintämiehiä kutsuttiin paikalle. Terttu Hyvärinen ja Anja Ruokonen olivat painautuneet suojaan kiven juureen rinnakkain; keskityksessä osuma tuli kiven takana olevaan kuuseen ja molemmat menehtyivät heti. Noin 15 metrin päässä mäellä korpraali Tapani Korpela ja sotamies Väinö Hyvättinen haavoittuivat vakavasti. Hyvättinen menehtyi joukkosidontapaikalla ja Korpela kenttäsairaalassa.

Lämminhenkisen ja isänmaallisen tilaisuuden päätteeksi siirryttiin kahville Nuijamaan seurakunnan kesäpaikkaan Kuusirantaan.

Sotamuseossa tapahtumasta löytyy myös Vilho Kaarnan tapahtumapäivänä kirjoitettua tekstiä.

Pertti Sinitalo

Seppeleet ja kukat on laskettu menehtyneiden lottien ja aseveljien muistomerkille, joka on tehty tankkiesteistä valikoidusta kivistä laattoineen.

Väinämöisterveiset Uudesta Seelannista

Sotaveteraani-lehden edellisessä numerossa olleen **Antti Hannulan** sodan päätöksestä Ahvenanmaalla ja saaristomerellä kertovan kirjoituksen johdosta toimitukselle tuli iloiset terveiset **Paavo R. Sandbergiltä** Uudesta Seelannista. Lehtikirjoituksessa käsiteltiin mm. panssarilaiva Väinämöisen osaa sodan aikana.

Paavo kirjoittaa 1. elokuuta:

Palvelin panssarilaiva Väinämöisen viestikomppaniassa kesällä 1944. Oli miellyttävää lukea Väinämöisestä viimeisimmässä Sotaveteraani-lehdessä. Olin ruorissa kun lähdimme Ahvenanmaan reissulle välirauhan ensimmäisenä päivänä Porkkalan ankkuripaikalta. Olin myös ruorissa viimeisellä suoralla kun ohjasin Väinämöisen Pansion laituriin

Turussa. Mukana seuraavia kuvia ei ole ennen julkaistu.

Paavon tehtäviin laivalla kuului normaalitilanteessa phkeskuksen ja C-radioaseman päivystys, käsi- ja muu lippuviestitys sekä laivan ohjaus, puolihälytyksessä valmiina 20 millin Madzenin ampujana ja täyshälytyksen aikana 40 millin kaksipiippuisen automaattisen pikatykin lataaja. Väinämöisen komentosilta, seinät ja katto olivat 10 sm paksuisia panssariterästä, lattia kuten seinät ja koko kansi viisientistä terästä. Kymmenen sentin panssarointi oli myös ulkolaidoilla vesirajan molemmin puolin.

Vasemmassa yläkuvassa Väinämöisen komentosilta, oikealla Paavo Sandberg ruorissa Porkkalasta Ahvenanmaalle lähdössä, alhaalla vasemmalla Paavo ensimmäisinä matruusipäivinään keväällä 1944. Keskellä Väinämöinen lipuu kompassintarkistusajossa Helsingin Kruununvuorenselällä elokuussa -44.

YLI 40 VUOTTA
Savon Kuljetus Oy

Kuopio
www.savonkuljetus.fi

NORSTAR

OY NORSTAR AB – Suomalaistentie 7, 02270 Espoo

Sotaveteraani rakentaa paikallisperinnettä

Pälkäneen sotaveteraanien puheenjohtaja Tuomo Tiililä (oik.) Jaakko Metsärinnan vierellä ihailee osajan taitoja tuodessaan onnitelujaan 90-vuotiaalle aseveljelle. Kuva: Kalle Laakso

Pälkäneläinen molempien sotiemme veteraani **Jaakko Metsäranta** on paneutunut taitoa ja näppäryyttä vaativien puutöiden rakentamiseen. Omaksi ja paikallisten asukkaiden ihastukseksi hän on rakentanut jäljennökset jo lähes 30 paikkakunnan merkittävistä rakennuksesta ja uutta syntyy yhä. Pohjanmaalla Itäkan palveluksessa kauppiana pitkään ahertanut sotaveteraani jatkoi työtään yhdessä Ainoemäntänsä kanssa mm. matkahuollon hoitajana ja oman ruokala-kahvilan pitäjänä.

Häkäpönttöauto muistoksi lapsille

Kanadassa Thunder Bayssa asuva sotaveteraani ja automies **Artturi Lehtinen** suunnitelli ja rakensi eläkepäivien puhdetyönään häkäpönttöauton. Suurimmaksi osaksi materiaalit ovat olleet kierrätysmateriaalia. Lisäksi hän on rakentanut silppurin, jolla tehdään pilkkeitä.

Artturi on automies

Artturi Lehtinen varttui aikuisikään Haapajärvellä. Isä opetti auton ajotaidon. Autokoulussa hän ei ole ollut. Hän sai ammatijokortin vuonna 1939, 16-vuotiaana Haapajärven Kauppayhtiön anomalla presidentin erikoisluvalla. Muut kylän automiehet, myös isä olivat rintamalla. Armeijaan lähdettyään hän pääsi autopataljoonaan ja moottorikouluun. Siellä opetettiin myös puukaasuttimen rakenne ja toiminta. Itä-Karjalan rintamalla Artturi kuljetti

häkäpönttöautolla mm. kompanianpäällikkö Lempiäistä.

Vuonna 1946 Artturi avioitui reijärviläisen Kertun kanssa. Myös Kerttu hankki kuorma-autonajokortin, ensimmäisenä naisena Haapajärvellä. Hän ajoi omaa taksiautoa ja myös muita raskaampia autoja.

Kerttu ja Artturi muuttivat Kanadaan vuonna 1957. Kolme vuotta aiemmin Artturi oli luopunut häkäkaasautosta ja hankkinut diesel kuorma-auton. Samoihin aikoihin valtio alkoi periä uusia veroja eikä autoilu enää ollut yhtä kannattavaa kuin aiemmin.

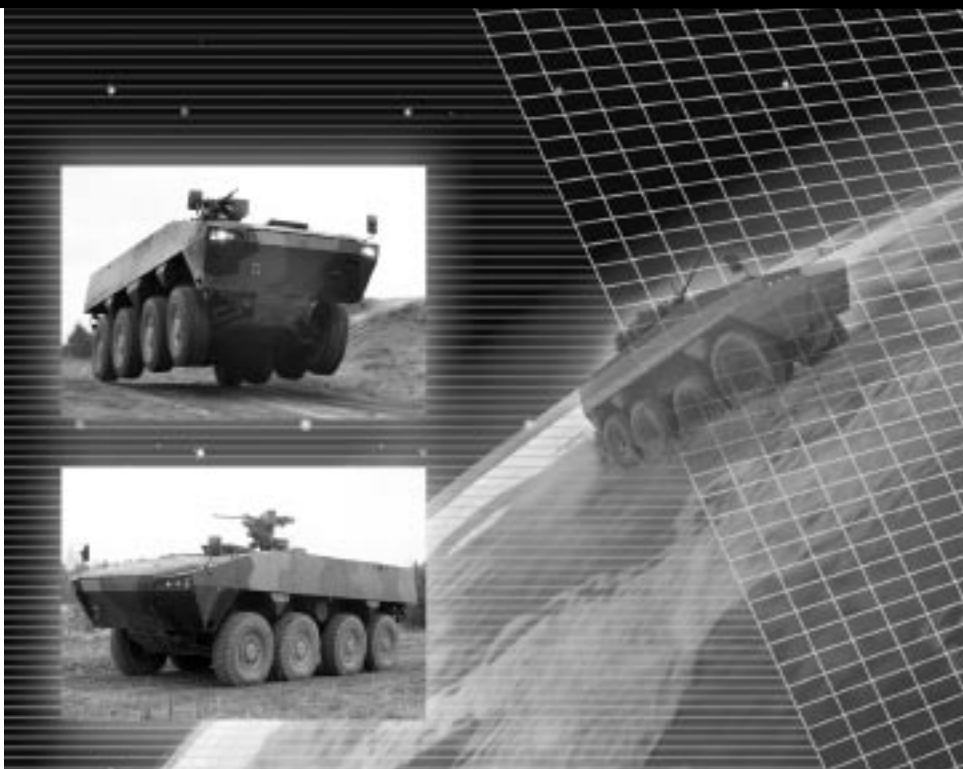
Kanadassa Artturi toimi koko työuransa autoalalla.

Pari vuotta sitten Artturi luovutti auton tyttärelleen, Birgitille. Hän on kuorma-auton kuljettaja ja osaava mekaniikko. Nykyisin Birgit ajaa auton näyttelyihin isän ollessa kaverina.

Artturi poseeraamassa ensimmäisen palkinnon kanssa autonäytelyssä vuodelta 1956 olevan International -merkkisen häkäpönttökuorma-auton vieressä.

Patria

Patria AMV 8x8

Patria Vehicles Oy
P. O. Box 186
FIN-13101 Hämeenlinna
Tel +358 20 4691
Fax +358 20 469 6684
www.patria.fi

SAINT-GOBAIN
SEKURIT

Kirjat

Teos tataariveteraaneista valmistunut

Tuomo Hirvonen (vast. toim.): Suomen Islam-seurakunnan veteraaniteos. Gummerus, Jyväskylä 2006. ISBN 952-99306-1-5. 175 sivua.

Turkinsukuisen Suomen tataariyhteisön veteraaniteos julkistettiin lämminhenkisessä tilaisuudessa 9. kesäkuuta Suomen Islam-seurakunnan juhlasalissa Helsingissä. Yhteisöstä 156 miestä ja 21 naista otti osaa sotilaalliseen maanpuolustukseen vuosina 1939-45. Kymmenen tataarisotilasta menetti sodassa henkensä. ”Myös kotirintamalla jokainen yhteisömme jäsen uurasti noina kauhun ja epätoivon vuosina parhaan kykynsä mukaan tulirintaman kestävyyttä tukevissa tehtävissä”, kirjoittaa Suomen Islam-seurakunnan puheenjohtaja **Okan Daher** tervehdyksessään.

Kirjahankkeen on toteuttanut seurakunnan vuonna 1987 perustama sotaveteraanitoimikunta puheenjohtajansa **Haider**

Karataun johdolla. Aineiston kokoajana on uurastanut toimikunnan aikaisempi sihteeri, nykyinen varapuheenjohtaja **Osman Abdrahim** apunaan **Feysal Samarham**. Käsikirjoituksen laatijaksi ja julkaisun vastaavaksi toimittajaksi kutsuttiin **Tuomo Hirvonen**, jo aikaisemmin veteraaniteosten toimittamisessa ansioitunut turkulainen everstiluutnantti.

Teoksen matrikeliosia yhteisön sotaveteraaneista ja sankarivainajista on laadukasta työtä. Teosta täydentävät muistelukset sotavuosilta ja kiintoisa katsaus itse tataariyhteisön vaiheista ja nykypäivästä. Tällä hetkellä islaminuskaisia turkkilaistataareja on Suomessa noin 800. Sotiemme veteraaneja heistä on kirjan mukaan 34, heistä naisia ja entisiä lottia yhdeksän. Teoksen julkistamistilaisuudessa Sotaveteraaniliiton onnittelun ja kiitokset Suomen Islam-seurakunnalle ja sen sotaveteraanitoimikunnalle esitti liiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer**.

Suomen sotien historiaa

Suomen kolme sotaa syineen ja seurauksineen on taltioitu DVD-levylle. Aineisto on koottu kahdelle levylle, joista toisella on varsinainen historiaisuus ja toisella vantaalaisten veteraanien kertomana heidän omia kokemuksiaan sodasta ja sen vaikutuksista. Vantaan Vetres-toimikunta ja Poptori Oy videon tuottajana ovat työstäneet kokonaisuutta viime vuoden puolelta alkaen.

Vetrekseen puheenjohtaja **Matti Passi** korosti Vetrekseen tärkeää roolia sota-ajan tietojen välittämisessä jälkipolville. Tietoa on viety nuorille koulu- ja varuskuntavierailujen yhteydessä ja järjestetty näyttelyitä sekä toimitettu julkaisu *Kuvat kertovat* sodistamme.

Videopaketti tuo lisävaihtoehtoon tietojen välittämiseen. Nolla-budjetilla aikaan saadun videon valmistamisessa ovat Vetrestä edustaneet Sotiemme opetukset –projektissa vetäjänä toiminut, professori **Seppo Ervasti** sekä Vetrekseen tiedotusjaston puheenjohtaja **Jaakko Vesanen**.

Vesanen kertoo, että videoitten ideoijana voidaan pitää van-

taalaista veteraania **Erkki Kokkoa**, joka myös toimii historiaosuudessa juontajana. Hänen ansiostaan aihe alkoi rakentua puolisoista vuotta sitten.

Vesasen mukaan tuottajan edustajat ovat käyttäneet arviolta 2 300 miestyötuntia kokonaisuuden valmistamiseksi. Esimerkiksi kuvamateriaalia haalittiin eri lähteistä noin 300, mm. Saksasta ja yksityisarkistoista. Lisäksi on käytössä SAKuvia. Kuvamateriaalia saatiin myös sotilaspojista.

Toimitusjohtaja **Erkki Puumalainen** perusteli videon tuottamista sillä, että veteraanien muistot eivät saa himmetä. Näin voidaan kohdistaa kiitokset niille henkilöille, jotka ovat sen ansainneet. Veteraanithan ovat joutuneet kokemaan sellaisenkin vaiheen, jolloin heidän työtään maan puolesta ei arvostettu.

– Veteraaneille kuuluvat sanat: kiitos ja anteeksi, korosti Puumalainen.

Videon voi tilata Jaakko Vesaselta puh. 040 585 1137.

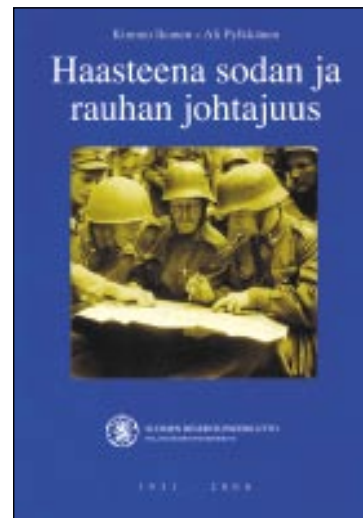
Leila Lehtiranta

Sodan ja rauhanajan johtajien kasvattajan, RUL:n 75 toimintavuotta

Kimmo Ikonen ja Ali Pylkänen: Haasteena sodan ja rauhan johtajuus – Suomen Reserviupseeriliitto 1931–2006. Karisto, Hämeenlinna 2006, 427 sivua

Teoksen nimi ilmentää jo heti alkuun kuvatun järjestön ja siitä kertovan historiateoksen pitkäjänteistä dynamiikkaa. Reservivoimista käsin toimivan upseerikunnan synnyn juurien tarkastelu ulotetaan kirjassa aina Napoleonin aikoihin asti. Teos käsittää 427 sivua. Se on varustettu varsin mittavilla viite- ja lähdeluetteloilla sekä henkilöhakemistolla. Kaksipaltaisiksi taitetuilla sivuilla on runsas kuvitus, jossa mustavalkoisten kuvien sisältö vähitellen elävöityy poseeraus- ja kokouskuvista liiton nykytoiminnasta kertoviksi värikuviksi.

Kirjoittajat, filosofian tohtorit Kimmo Ikonen ja Ali Pylkänen ovat jakaneet tuotoksensa 12 pääotsikon alle. Neljä ensimmäistä osaa kertovat liiton historian – tavallaan myös reservin upseerien syntyhistorian ennen liiton perustamista – kronologisessa järjestyksessä. Loput kahdeksan osaa esittelevät liiton toimintakentän keskeiset osiot. Tarkimmin on keskitytty reserviupseerien sotilaskoulutuksesta huolehtimisen kuvaamiseen 110 sivulla. Urheilutoimintaa on selostettu 44 sivulla ja muita ai-

heita, kuten mm. kansainvälisiä suhteita, maanpuolustustahdon vahvistamista, hengellistä toimintaa ja johtamistaidon kehittämistä kutakin 20–25 sivulla. Oma selvityksensä on laadittu liiton jäsenkunnan rakenteesta. Vuonna 2005 liittoon kuului lähes 30 000 jäsentä, joukossa myös naispuolisia reserviupseereita.

Kirjan lukijakuntaa kiinnostaneerityisesti mitä historiateos kertoo siitä, että jatkosodan jälkeen RUL sai jatkaa toimintaansa, kun suojeluskunta- ja Lotta Svärd -järjestöjen sekä Suomen Aseveljien liiton toiminta määrättiin lopetettavaksi. RUL joutuikin käymään lukuisia sitkeitä ja lopputulokseltaan menestyksellisiä neuvotteluja osoittaakseen kommunistien kiihkeistä vastaväitteistä huolimatta toimintansa oikean luonteen ja lo-

jaalisuutensa maan hallitusta kohtaan. Toiminnan painopisteitä oli kuitenkin tarpeen tarkistaa. Kirjan takalehden esitelyssä todetaan hieman sarkastisesti, että liiton ja sen kentän suomettuminen ei ollut niin totaalista kuin aiempi kirjallisuus antaa ymmärtää. Liiton strategiaan kuului sopeuttaa toiminta suomalaisen yhteiskuntaan.

Kirjan historiateksti päättyy kirjoittajien jämäkkään yhteen-vetoon liitosta aikansa ilmiönä. He mm. toteavat, että sotien jälkeen liitto oli käytännössä ainut aktiivisesti vapaaehtoista maanpuolustustyötä harjoittava järjestö Suomessa. ”Kaukana ei ole ajatus, että Suomen Reserviupseeriliitto on yksi tehokkaimmista reserviupseeriorganisaatioista maailmassa.”

Ensilukemalla ei historiateoksesta juuri löydy mainintoja liiton ja veteraanijärjestöjen yhteistyöstä esimerkiksi reserviupseeriyhteisöjen paikallisille veteraaniyhdistyksille antamasta, yhä tärkeämmäksi käyvistä ja monipuolisesta toimintatuesta sekä yhteisestä perinnetyöstä. Kirjaan ei ole myöskään ehtinyt mainintaa RUL:n mukanaolosta Tammenlehvän Perinneliiton perustamis- ja matkaan saattamisvaiheissa.

Aarno Lampi

Vapautemme tulevaisuus Pellon veteraanien perinnetyön uusin teos

Paavo Korteniemi (toim.): Vapautemme tulevaisuus, Pohjan Väylä Oy, Jyväskylä 2006, ISBN 952-5271-44-7, 206 sivua.

Pellon veteraaniyhteisöt ja paikallinen veteraaniperinnetoimikunta ovat sotien muistojen vaalimistyössään ehtineet seitsemänteen teokseen. Ensimmäinen kirja, Vapautemme uhrin, ilmestyi 1993. Uusimman, keuhkälä ilmestyneen kirjan Vapauden tulevaisuus-kirjan toimittaja Paavo Korteniemi esittelee viestikapulaa, joka tarjotaan pello-laisten nuorten käteen. Kirja on juhlavaa, järkyttävää ja kiehto-

vaa luettavaa. Lukuisat oma-kohtaiset muistelmat siinä ovat suorasukaista kerrontaa, taustanaan sodan kolkko arki. Tarinat kertovat sitkeydestä ja kestokyvystä, mutta myös ajoittaisesta herpaantumisesta ylivoimaisen tilanteen edessä. Haavoittuneen aseveljen noutaminen kaukaa partioitimen varrelta on luja osoitus ”kaveria ei jätetä” -hengen voimasta.

Myös kotirintama on muisteloissa mukana. Teoksessa on erittäin herkkävireisiä kertomuksia läheisistä sodan kurimuksessa.

Kirjaa täydentävät kuvaukset Pellon veteraanien nykyisestä

veteraanityöstä sekä monipuoliset selvitykset perinnetoiminnasta juhlapuheineen ja muistotomineen. Kirjan lopussa on Pellon nuorten runoja ja ajatuksia isänmaasta. Kirja täyttää hyvin tehtävänsä viestikapulana nuorisolle. Viestin luet loppuun – etkä unohda.

Aarno Lampi

Kotirintaman vahvistajat

Tunnustus sotavuosien hengelliselle lehdistölle

Heikki Nuutinen: Sotavuosi 1944 uskonnollisissa sanoma- ja aikakauslehdissämme, Dark Oy, Vantaa 2006.

Sodan ajan eläneet muistavat, että sotaa ei käyty vain rintamilla. Sotaa kävi koko maa ja kansa. On sanottu, että rintama kesti viime kädessä sen tuen varassa, minkä perustana oli kotirintaman henki. Yhtenä hengen vaalijana muiden joukossa oli paperipulasta, ilmapommituksista, toimittajakuntaakin koskeneista liikekannallepanoista ja sensuurista huolimatta sitkeästi ja kes-

keytymättömästi ilmestymistään jatkanut hengellinen lehdistö.

Heikki Nuutinen on tehnyt kunnianosoituksen hengelliselle lehdistölle laatimalla tutkimuksen Suomessa ilmestyneistä hengellisistä sanoma- ja aikakauslehdistä suurten puolustustaitelijemme ja alkaneen Lapin sodan vuoden 1944 aikana. Tutkimuksessa on yli sadasta ilmestyneestä hengellisestä lehdestä mukana neljä sanomalehteä ja 23 aikakauslehteä. Oman esittelynsä saavat lehdistöä palvelleet Valtion tiedotuslaitos ja Kristil-

linen Sanomalehtitoimisto.

Kiinteimmin sodan tapahtumia seurasi Kotimaa, jonka 99: ssä numerossa oli yhteensä 376 niihin liittyntä kirjoitusta. Lehti kirjoitti paljon valtakunnallista tasoa olevista uutisista ja edusti tiedottamisessaan virallista linjaa. Yksityisiin henkilöihin liittyneitä ja sotaa koskettelleita hartauskirjoituksia oli määrällisesti vähemmän. Tasavallan presidentin puolison, rouva Gerda Rytin sekä Yleisradiossa 15.7.1944 että kolmea päivää myöhemmin Helsingin Sanomissa esittämän yleisen

rukouskehotuksen Kotimaa julkaisi näyttävästi 18.7.1944 otsikolla ”Synnyinmaa on hädässä. Presidentinrouva Gerda Rydin kehoitus kansalaisille.”

Esittelyssä on mukana valikoima eri herätysliikkeitten, kirkkokuntien ja kristillisten yhteisöjen lehtiä, sekä suomen- että ruotsinkielisiä, lasten lehtiä unohtamatta. Saa sen vaikutelman, että kaikkien lehtien viesti on ollut yhteinen. Opilliset kysymykset ja rajankäynnit jäävät sivummalle. Yksityisen ihmisen tasolta puhutaan sodasta, pommituksista, evakkona olemises-

ta, avuttomuudesta, hädästä, Jumalaan turvautumisesta, luotamuksesta ja toivosta. Kaikki sodan tunnot ovat olleet mukana, niin kuin lapsen kirjeen kahdessa rivissä: ”Minulla on yksi veli rintamalla. Rukoilen hänen puolestaan, että hän tulisi sieltä terveenä pois.” (Lasten Siioni 5/1944).

Myös kristillinen lehdistö oli mukana rintamassa.

Timo Kökkö

Rynnäkkötykkien kohtaloita

Erkki Käkelä - Andreas Lärka: Suomalaisten rynnäkkötykkien kohtalot. Saksasta Suomeen vuosina 1943—1944 hankitut Sturmgeschütz 40- ja Sturmgeschütz III -rynnäkkötykit ja niiden tarina. WSOY 2006. Sivuja 142, katsaus rynnäkkötykkien historiaan ja Saksan ao. sotateollisuuteen ja vaunut Suomessa sodan aikana, lähteet.

Voisiko joku muu tutkija olla yhtä uskollinen aihepiirilleen kuin on everstiluutnantti ja asessori Erkki Käkelä Hämeenlinnasta? Hän on saattanut kansien väliin kaiken sen tiedon, mitä panssariaselajistamme on ole-

massa, ainakin siltä tuntuu lukijasta. Panssaridivisioonamme - Laguksen iskujoukko - on käsitelty sotatoimissa varsin tarkasti neljässä tutkimuksessa aikaisemmin. Nyt on vuorossa tutkimus, joka kertoo pienetkin yksityiskohdat Laguksen panssaridivisioonan ehkä parhaasta kalustosta, saksalaisista rynnäkkötykeistä, nyt yhdessä Andreas Lärkan kanssa.

Uskonpa, että tämä tutkimus on panssariaselajiin vihiäntyneille asianharrastajille ja entisille ja tuleville panssarimiehille todellinen aarre. Siitä löytää kaikki mahdolliset ja jopa mahdottomat tiedot Suomeen sodan aikana hankituista rynnäkkötykeistä, jotka omalta osaltaan olivat torjumas-

sa puna-armeijan hyökkäystä. Ja hyvin ne sen tekivätkin.

Tutkimus on todella yksityiskohtainen; tekijät esittelevät pienissä kuvissa kaikki ne muutokset, mitä standardivaunuun tehtiin Suomessa sodan aikana ja sen jälkeenkin. Ne osoittavat, että meillä käytettiin rakenteissa hyväksi kaikki se tieto, mitä sodan aikana ilmeni ja saatiin.

Jokainen rynnäkkötykki tuntuu olevan oma tarinansa. Tekijät esittelevät jokaisen rynnäkkötykin numeron, sarjanumeron ja valmistusajankohdan. Lukijaa kuitenkin varmasti kiinnostaa enemmän jokaisen tykin tarina Suomessa. Vaunut ovat esittelyssä mm. otsikolla ”Ps.531-25 * kersantti Halosen

uusi rivivaunu” tai ”Ps.531-10 * vänrikki Brotellin vaunun yksitoista voitonrengasta”. Näin otsikoiden vaunujen ”ansiot” ovat heti nähtävissä. Kun lukee rinnan tätä tutkimusta ja ”Laguksen rynnäkkötykkeitä”, alkaa selvitä se suuri merkitys, mikä Saksan aseavulla oli jatkosodan torjuntamenestykseen paitsi operatiivisesti myös aivan sammakkoperspektiivissä. Viimeksi mainittua selventää lyhyet kuvaukset ao. vaunun merkittävästä taistelusta. Minua kiinnosti erityisesti sattuneesta syystä sivulla 85 oleva ”Ps.531-24 * pismimmälle Kuuterselässä edennyt STU 40”.

Kuvat ovat valitut huolella. Tietysti on selvää, etteivät rintamakuvat tasoltaan ole niin lois-

tokkaita kuin sodan jälkeen kauliisti maalatuista ja puhtaaksi pestyistä vaunuista. Mutta jokaisella rintamakuvalle on oma dokumenttiarvonsa. Ne osoittavat, miten vaunua on sodassa käytetty ja miten se oli varustettu vihollisen toimintoja vastaan.

Pietarissa (Venäjällä) ilmestyy sotilasaikauslehti (?), jonka eräessä numerossa on paljolti kuvia suomalaisten panssarivaunuista sodan aikana. Näin tällaisen upea-asuisen paksun ja hyvälle paperille painetun lehden Ihantalan kirkonmäellä elokuun alussa 2006. En ikävä kyllä painanut mieleeni sen nimeä ja kustantajaa.

Anssi Vuorenmaa

Sodan oikeutuksesta

Matti Pikkarainen (väitöskirja): Voiko sota olla oikeutettu? Kirkkojen Maailmanneuvoston yleiskokousten kannanotot sotaan kriisien ratkaisuna. Yliopistopaino, Helsinki 2006, ISBN 952-92-0159-1. 204 sivua.

Oulun ev.lut. seurakuntayhtymän kristillisen kasvatuksen johtaja, rovasti **Matti Pikkarainen** (53) kertoo Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa 6.5.2006 tarkastetun väitöskirjansa esipuheessa tautasta kiinnostukselleen sodan oikeutuksen problematiikkaan.

Sieltä löytyvät poikasena kuulut vanhempien ihmisten ”kai-puun ja ikävän sävyttämät pu-

heet kaikesta siitä, minkä sota oli vienyt mennessään” samoin kuin jo edesmenneen kenttävastin sanat, joissa ”kuului voimakas isänmaallisuus ja teologisena näkökulmana vastuullisuuden korostus. Maamme on lahja ja sitä on kaikkien puolustettava.”

Viisaat ohjaajat, heidän joukossaan Ouluun eläkevuosiin palannut ekumeniikan professori **Tuomo Mannermaa**, neuvovat rajaamaan väitöksen kohteeksi vuonna 1948 perustetun Kirkkojen Maailmanneuvoston kuudessa yleiskokouksessaan käymät keskustelut. Omien so-tiemme ongelmien pohtijalle

teos antaa avartavaa viitekehystä, johon paneutuminen kyllä maksaa vaivan. Suoraa kohdenusta kolmeen viime sotaamme ei väitöskirjassa varsinaisesti ole. Opponenttina Matti Pikkaraisen väitöstilaisuudessa oli dosentti **Jaakko Rusama**.

Kotimaa-lehdessä (21.7.2006) Pikkarainen haastattelijan mukaan toteaa perinteisesti ajatellun, että talvisota oli oikeutettu, ”koska siinä vihollinen hyökkäsi tähän maahan ja pyrki alistamaan sen itselleen. Silloin meillä oli oikeus puolustamiseen, mutta meillä oli oikeus puolustaa vain omia rajojamme. Siinä vaiheessa, kun sota muuttui val-

loitussodaksi, ollaan vähän heikoilla jäillä.”

Matti Pikkarainen on kotikaupungissaan tunnettu vaikuttaja, tällä hetkellä muun muassa kaupunginvaltuuston puheenjohtaja. Jos hän kaiken lisäksi toimisi opetustehtävissä Oulun maineikkaassa lyseossa, pojat varmaan kutsuisivat häntä ”ihmetohtoriksi” kuten muinoista maantieteen ja luonnonhistorian lehtoriaan, joka yllätti heidät tohtorin tittelillään pikaiselta Helsingin matkalta palattuaan.

Aarno Strömmer

Kirjat

Varpaisjärven oma Suomen-poika

Pekka Haara: Suomen-poika Otto Peters, ISBN 952-92-0563-5, 137 sivua, Kirja kerrallaan 2006, copyright Lions Club Varpaisjärvi/Susj.

Virolaisia vapaaehtoisia liittyi jatkosodan aikana Suomen puolustusvoimiin lähes 3 400 miestä, lähes yhtä paljon kuin suomalaisia oli Viron vapaussodassa 1918–1919. Kumpiakin oli niin vähän, etteivät ne voineet ratkaisevasti vaikuttaa sotatoimiin. Kuitenkin tilanne Kannaksella kesällä 1944 oli niin kriittinen, ettei kukaan voi sanoa, mikä oli se hiuskarva, jona

ka varassa torjuntavoitto saavutettiin. Paikkansa virolaiset joka tapauksessa täyttivät, siitä ei ollut epäilystäkään.

Varpaisjärveläisen Pekka Haaran kirjoittama kirja ”Suomen-poika, Otto Peters” kertoo miten Saksan armeijaan joutunut nuori ylioppilas siirtyi keväällä 1943 Suomeen taistelemaan ”Viron kunnian ja Suomen vapauden puolesta”. Peters kuului siihen valittujen joukkoon, jotka komennettiin keväällä 1944 Niinisaloon Reserviupseerikoulun oppilaaksi. Tarkoituksena oli kouluttaa nuorista vänrikeistä Viron vapautusarmeijan runko.

Vänrikki Otto Peters palasi pääjoukon mukana Viroon. Hänet palkittiin urheudesta T1 luokan rautaristillä. Tammi-kuussa 1945 hänet vangittiin, kuten kaikki muutkin virolaiset vänrikit sekä suuri joukko ilmiannettuja aseveljiä, ja siirrettiin vankileirille. Täältä Peters vapautui vasta 1955.

Kirja koostuu Pekka Haaran asiantuntevista kuvauksista Viron kohtalon vuosista ja Otto Petersin henkilökohtaisista muistikuvista, jotka kirjailija on hienovaraisesti solminut yhteen.

Kirjaa täydentävät Otto Petersin kuvakokoelman aikaisemmin julkaisemattomat valokuvat sekä erinomainen lähdeluettelo Suomen-poikia käsittelevästä varsin laajasta kirjallisuudesta.

Mutta miten varpaisjärveläinen maisteri ja Valingun kylässä Keilajoen rannalla eläkevuotiaan viettävä 83-vuotias Suomen-poika tutustuivat toisiinsa. Lions Club Varpaisjärvi/Susj sai ensimmäisten joukossa virolaisen kummipojan, sujuvasti suomen kieltä puhuvan Otto Petersin. Suhteesta tuli harvinaisen lämmin. Otto on vierailut Varpaisjärvellä vuosittain ja Var-

paisjärven leijonat puolestaan käyneet tuomistensa kanssa tervehtimässä säännöllisesti ystävänsä Virossa.

Pekka Haara tapasi Oton ensimmäistä kertaa vuonna 2002. Hänellä heräsi elävä mielenkiinto virolaisen veteraanin elämäntapaan. Jo ensimmäisessä tapaamisessa syntyi ajatus kirjan kirjoittamisesta. Haastattelujen lisäksi Haara ja Peters kirjoittelivat ahkerasti toisilleen. Näin aineisto karttui niin, että Puolustusvoimain lippujuhlan päivänä 2005 kirja oli valmis julkaistavaksi. Suomen-poikien ystävät saivat näin lämmöllä kirjoite-

tun kirjan luettavakseen. Lions Club Varpaisjärvi/Susj ansaitsee puolestaan suurkiitoksen. Se on yhtenä virolaisen kummitoiminnan alkuunpanijoista ja tuloksellisista toteuttajista mahdollistanut nyt esiteltävän kirjan julkaisemisen. Kirjan tuoton se käyttää yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Kirja on tilattavissa Jorma Väinänseltä hintaan 17 € kpl + postikulut. Osoite: Puutarhatie 4, 73200 Varpaisjärvi, puh. 0400 879 889.

Matti Lukkari

Kouvolan ja Iitin sotaveteraaneilta historiikit

Pertti Nieminen: Elämä on monumentti – Kouvolan Sotaveteraanit ry 1966–2006, Korian Kirjapaino Alanko Ky ISBN 952-92-0228-8, 196 sivua.

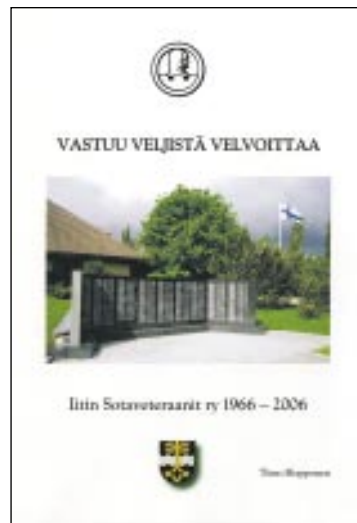
Toimintansa 40-vuotisjuhla-vuotta viettävästä Kouvolan Sotaveteraaneista kertovan tuoreen historiateoksen kirjoittaja toteaa teoksen Lukijalle -sivulla, ettei historiikki ole kyllin arvokas ”muistomerkki” sodan kokeneille miehille ja naisille. Pertti Nieminen muistuttaaakin että meidän nuorempien on kiitollisin mielin todettava heidän jokaisen elämänsä olevan monumentti, viitaten Mannerheim-ristin ritari Lassi Kokon 14.9.1980 esiintuomaan lauseeseen. Esipuheen teokseen on kirjoittanut yhdistyksen puheenjohtaja Arto Mikkonen.

Historiikki etenee ajanmuokaisessa järjestyksessä alkaen sotaveteraanien järjestäytymisen alkutaipaleesta ja Kouvolan yhdistyksen perustamisesta 21.5.1966. Puheenjohtajakau-

det, naisjaoston perustaminen 15.12.1968 ja eri ajanjaksoihin liittyvät yhdistystapahtumat, omat maaliskuussa 1985 perustetut kuorot sekä muu toiminta tuodaan esiin selkeästi jaotellulla tavalla vuoden tarkkuudella. Lukuisat kuvat elävöittävät kirjaa historiallisena dokumenttina ja tietoperintönä veteraanipolven ja sen elinolojen kehittymisestä 40 vuoden aikana.

Kouvolan Sotaveteraanit ry:n jäsenet saavat kirjan maksutta. Muilta peritään teoksesta 10 € lähetykskuluneen. Tilattavissa piirin toiminnanjohtaja Toivo Hartikaiselta puh. 040 829 5791.

Timo Hopponen: Vastuu veljistä velvoittaa – Iitin Sotaveteraanit ry 1966–2006 40-vuotishistoriikki, ISBN 952-92-0543-0, 150 sivua.

Timo Hopponen on onnistunut kokoamaan Iitin Sotaveteraanien toiminnasta oleellisen yhdistyksen perustamisesta 21.5.1966. Puheenjohtajakau-

puheenjohtaja Sulo Seppälä toteaa veteraanin mieltä lämmitävän erityisesti nykynuorison kunnioitus veteraaneja kohtaan. Yhdistyksen perustamisen aikoihin asenneilmasto sotaveteraaneja kohtaan oli erittäin vastainen.

Historiikin ensimmäinen osa on yleinen kuvaus iittiläisistä sodissamme, sotien jälkeisestä ajasta ja välirauhansopimuksen velvoitteista. Tästä edetään sodassa olleiden uuteen järjestäytymiseen ja Sotaveteraaniliiton Iitin Sotaveteraanit ry:n perustamiseen 1.5.1966. Toiminnan eri alueet selostetaan historiikkeista tuttuun tapaan aikajärjestyksessä puheenjohtajakausien mukaan.

Oma lukunsa kirjassa omistetaan sotiemme 1939–1945 kaatuneiden omaisten yhdistyksen muistomerkkihankkeeseen. Prosessi alkoi hallituksessa helmikuussa 2002 ja päättyi muistomerkkin paljastusjuhlaan kaatuneitten muistopäivänä 16.5. Vastaavanlaista hanketta suunnitteleville yhdistyksille ko. luku on käytännön vinkkien osalta hyödyllistä luettavaa. Yhdistyksen erilaisissa edustustehtävissä toimineet henkilöt ja retket 1966–2006 on koottu kirjan loppuun liitteiksi. Tilattavissa yhdistyksen puheenjohtaja Sulo Seppäältä puh.(05) 326 1474 tai sihteeri Timo Hopposelta 040 590 7160.

Markku Rämö

Kotimainen takuutuote Toimitukset kotiin

**SOTAVETERAANIT!
KYSYKÄÄ EDULLISTA
RAHOITUSTA!**

T:mi Kari.Matti Mäkinen

Sivupellontie 14, 61600 Jalasjärvi
0500-567 104, 06-456 1256
info@potkupyora.com
www.potkupyora.com

Brewster-lentäjä Heimo Lampi

Heimo Lampi: Brewster-lentäjä. Toimittanut Marja Lampi, 183 s., kuvitettu, Hobby- Kustannus Oy 2006. ISBN 952-5334-06-6. Kirja on omistettu Brewster-372:n etsintäryhmälle.

Heimo Lampi (1920—1998), sodanaikainen lentäjä-ässä ja rauhanaikainen hovioikeuden presidentti oli myös tuottoisa kirjailija, jonka tuotanto ulottuu muistelmista elämänfilosofisiin teoksiin, dekkareihin, lehtikirjoituksiin, radio- ja tv-ohjelmiin. Lammen tytär Marja Lampi on koonnut isänsä hävittäjälentäjän vaiheita käsitelleistä teksteistä teoksen, jonka nimenä on ”Brewster-lentäjä”. Yhdysvalloista talvisodan aikana ostetut 44 Brewster-hävittäjää olivat pitkään hävittäjälennostomme parhaimpia koneita, joiden paikalle nousivat vasta jatkosodan aikana Saksasta hankitut Messerschmitt Bf-109-hävittäjät. Lampi lensi saavuttaen ilmavoittoja molemmilla tyypeillä. Brewsteria hän piti rakkaana ystävänsä siinä, missä Messerschmitt ”oli kova tappeli ja inhimillisyyttä kokonaan vailla”. Mukana on katkelmia kolmesta kirjasta sekä *Kansa taisteli – miehet kertovat* -lehden artikkeleita. Lammen ilmailuaiheisten teosten lukija toteaa valikoimaa tarkastellessaan, että parhaimmat palat ovat mukana, mutta kuvitus on runsaampi ja monipuolisempi kuin aikaisemmissa teoksissa yhteensä. Hänen kertojankykynsä saanevat kirjan löytämään tiensä ilmailusta ja sotahistoriasta kiinnostuneiden kirjajhyllyn. Englanninkielinen osa tekee siitä myös ulkomaisille ystäville sopivan lahjakirjan.

Tulikaste ja ensimmäiset voitot

Lampi sai tulikasteensa ja ensimmäiset ilmavoittonsa jou tuessaan ampumaan ensi kertaa Brewsterinsa konekivääreiden ”kovilla” 25.6.1941 ollessaan torjumassa 27:n Tupolev- pomikoneen hyökkäystä Heino laan. Hän kirjoitti tapauksesta myöhemmin Etelä-Suomen Sanomiin 25.6.1981. Artikkelin johdosta hän sai eversti Erik Magnussonilta 7.2.1982 päivätyn kirjeen, joka on kirjan liitteenä. Magnusson arvostelee Lammen kirjoitusta sanoen, että se ei ollut kaikin osin ”asianmukainen”. Vahinko ettei *Brewster-lentäjän* kokoaja ole ottanut mukaan moitteen aiheena ollutta Lammen lehtikirjoitusta. Lammen osuudesta kirjan sisällystöstä on lähinnä hyvää sanottavaa. Sivulla 33 olevassa, kaiketi kirjan toimitustyön yhteydessä syntyneessä tekstissä todetaan, että koneet laivattiin Yhdysvalloista Ruotsiin, mikä ei pidä paikkaansa. Saksalaisia sukellusveneitä vältellen ne tuotiin laivoilla Bergeniin Norjaan, josta ne kuljetettiin junalla Ruotsiin Trollhättaniin. Siellä ne koottiin ja koelennettiin Saabin lentokoneitehtaalla. Kirja toistaa totena myös kuluneen väitteen, että Brewstereista maksettiin yksi dollari kappaleelta. Sota-arkistossa olevista asiakirjoista näkyy, että kauppahinnaksi on sovittu 54 000 dollaria kappaleelta. Kun varaosat ja aseistus tulivat lisäksi, hinnaksi tuli 3,5 milj dollaria. Kirjan lopussa on lyhyt lähdekirjallisuusluettelo. Kumma kyllä, siitä puuttuu Brewsterit Trollhättanissa koelentäneen amerikkalaisen Robert A. Winstonin (1907—1974) muistelmateos, joka on suomennettunakin

ilmestynyt kahtena eri laitoksena. Ensimmäisen nimi oli *Lento Suomeen* (1996), toinen taas oli *Kertomus koelentäjästä* (2001). Erityisesti viimeksi mainitussa on mukana aikaisemmin julkaisematonta tietoa Brewstereiden hankinnasta ja siitä, miten suomalaiset lentäjäveteraanit vuonna 2000 veivät Trollhättaniin Brewstereiden muistotaulun.

Ruotsalaisten osuus

Lampi pudotti Brewsterillaan kuusi viholliskonetta. Kaikkiaan Brewsterit pudottivat suomalaisten käsissä 477 viholliskonetta. Brewster-tehtaan Trollhättaniin lähettämä koelentäjä Robert A. Winston oli ainoa ihminen, joka lensi vuorollaan jokaisella 44:llä Brewsterillä ollen siksi merkittävä henkilö Brewstereiden ja niiden Suomen-historian kannalta. Suomi palkitsi Winstonin Talvisodan muistomitalilla, siinä kaikki. Kokoamistyöhön Trollhättanissa osallistuneet 35 ruotsalaismekaanikkoja saivat yhteisesti yhden Suomen Valkoisen Ruusun kunniamerkin, jonka arvonnassa voitti Abel Holmgren. Jyhkeät puulaatikot, joissa Brewsterit saapuivat Trollhättaniin, myytiin 200 kruunun kappalehinnasta kesämökeiksi Saabin työntekijöille. Rahat lahjoitettiin Suomen-apuun. Puhuttaessa Ruotsin talvisodan aikaisesta suhtautumisesta Suomeen, kannattaisi muistaa sekin, että läntinen naapurimme luovutti Trollhättanin lentokoneitehtaan suomalaisten käyttöön niin, että Brewsterit ja eräät muutkin meille tulevat koneet voitiin koota neuvostopommitajien ulottumattomissa.

Kai R. Lehtonen

Muistelmateokset talvi- ja jatkosodasta

Kauko Tiili, Tykistöupseeri talvisodassa. Neirol-kustannus 2006. 209 s. Hannes Huhtanen, Leimattu matkalippu. 3. painos. Neirol-kustannus 2006. 119 s.

Sotiimme liittyvään muistelmakirjallisuuteen on tullut kaksi Neirol -kustannuksen kustantamaa teosta lisää: Kauko Tiilin muistelmateokset talvisodasta sekä

Hannes Huhtasen muistelmateokset jatkosodasta. Kauko Tiili kirjoitti talvisotaa koskevat muistelmansa vuoden kuluessa sodan päättymisestä jo sodan aikana tekemiinsä muistiinpanoihin nojautuen. Katkelmia niistä on siten julkaistu aiemmin jo muualla. Hannes Huhtanen puolestaan kertoo ryhtyneensä kirjoittamaan muistelmiaan päästyään mukaan Suomen Parkinson-liiton kirjoittajakursseille. ”Lähin-

nä ajattelin jälkipolvia tätä kirjoittaessani”, hän toteaa, ”mutta jos joku veteraaniveli saisi tästä innostuksen kirjoittaa sotamuistojaan, ajatuksella, että voihan sen noinkin kirjoittaa, niin hyvä on.” Molemmat teokset on kuvitettu autenttisella kuvamateriaalilla.

Kaarle Sulamaa

VIVAMUS ELÄMÄNLAATUA VIRTSAKARKAILUUN!

Lievästä virtsankarkailusta kärsiville kotimaiset pestävät kosteussuojat: housut ja irroitettava imuosa.

Miehille ja naisille

Koot: S, M, L, XL ja XXL

Tippamainen virtsankarkailu 0,5 dl,
Lievä virtsankarkailu 0,75 dl.

Tilaukset P-Stitch

Hallitie 2, 47400 KAUSALA,
Puh 05 326 1551, 050-517 4037

SYYSTARJOUS

1.9. -30.11.2006

Edullinen syysloma puolihoidolla

4 vrk 119 €/hlö tai 220 €/2 hlöä
2 vrk 65 €/hlö tai 120 €/2 hlöä

Vuoden 2007 tuetut lomat haettavana.

Panganranta
Pangantie 746, 72400 Pielavesi
www.panganranta.fi
puh. (017) 6150 600

Tervetuloa Suomen Tykistömuseoon!

Linnankasarmi, Hämeenlinna

Kaupungin keskustassa Hämeen vanhan linnan vieressä sijaitseva sotahistoriallinen erikoismuseo, sisä- ja ulkonäyttelyalue vanhassa kasarmimiljöössä.

Vaikuttavat multimediaesitykset kesän 1944 taisteluista:

- **IHANTALAN IHME**, Tali-Ihantalalan suurtaistelu
- **KORPISODAN SUURVOITTO**, Ilomantsin mottitaistelu.
- **TAISTELU LAATOKAN KARJALASSA**, Syväriltä Nietjärvelle. Filmejä myös myytävänä videokasettina tai dvd:nä, 25 euroa/kpl + postituskulut.

Erikoisnäyttelyt:

- **Tarton rauhan rajojen sisältämät Suomen vanhat linnat, kartanolinnat, linnoitukset, skanssit, redutit ja joukko luostareita, mittava kuvanäyttely**
- **Vainolaista vastaan**, sotaa kuvin ja piirroksin vuodelta 1943

Teemanäyttelyt:

- **Suomen Marsalkka Mannerheim 1867–1951**
– sotilas ja valtiomies
– tutkimusmatkailija
– humanitäärinen toiminta

- **Jääkäriiliike 90 vuotta**
Erään jääkärin tarina

Ainutlaatuinen valokuva- ja esinenäyttely Jääkäripataljoona 27:ssä palvelleen jääkärin vaiheista.

- **Sotilaskotinäyttely** Sode elää ajassa
- **Lotta Svärd -perinnenäyttely**

- **Jalkaväkirykmentti 44:n 1. pataljoonan 3. komppanian** vaiheet 1941–1944, Tyrvännön poikien jäljillä Karjalassa

Multimediaohjelma ”Suomen tykistöjärjestelmä eri aikakausina”

Avoimna: 1.10.–31.3. ma–su 12–17 1.4.–30.9. ma–su 10–18, muulloin sopimuksen mukaan.

Ilmainen sisäänpääsy:

- sotaveteraanit
- koululaisryhmät opettajan johdolla

Cafe Katri (03) 1814 3447.

Tiedustelut: puh. (03) 682 4600, fax (03) 682

4601 Linnankasarmi, 13100 Hämeenlinna

e-mail: tykistomuseo@virpi.net

www.tykistomuseo.fi

Kirjat

Kohtalonvuodet sekä kansakunnan että yksilön tasolla

Jukka Rislakki: Latvian kohtalonvuodet. Krisjanis Berkiksen ja Hilma Lehtosen tarina. Suomalaisen Kirjallisuuden seura. Jyväskylä 2005. ISBN 951-746-710-9. 386 sivua.

Satakunta vuotta sitten keisarikunnan Venäjän armeijassa Hämeenlinnassa palveleva latvialainen aliluutnantti Krisjanis Berkis (1884-1942) tutustui suomalaiseen nuoreen neitoseen Hilma Lehtoseen (1887-1961) jonka kanssa hän vuonna 1909 solmi avioliiton. Tuosta nuoresta upseerista oli sittemmin tuleva itsenäisen Latvian sotaväen komentaja, kenraali ja sotaministeri. Jukka Rislakki on tehnyt poikkeuksellisen mittavan tutkimustyön kirjoittaessaan kenraali Berkiksen ja hänen suomalaisen aviopuolisonsa elämäntarinan joka nivoutuu tiiviisti Latvian kansan kohtaloihin. Teoksen lähteiden ja lähdeviitteiden luettelo käsittää yli puolensataa tiheästi painettua sivua. Merkittävä osa lähteistä on latviankielisiä.

Kapteeni Berkis joutui alusta alkaen mukaan elokuussa 1914 alkaneeseen maailmansotaan perheen – Hilman ja kolmevuotiaan Valentinin pojan – jäädessä tuolloin vielä Suomeen. Sodasta ei näyttänyt tulevan loppua, sillä Venäjän ja sittemmin myös

Latvian presidentti Cakste teki valtiovierailun Suomeen toukokuussa 1926. Seurueeseen kuului myös edellisenä vuonna kenraaliksi ylennetty Krisjanis Berkis. Vieraat seurasivat armeijan ja suojeluskunnan paraattia Latvian lipuin koristellulla Senaatintorilla. Reunavaltiohistoriasta irtisanoutunut Suomi suhtautui viileästi latvialaisten yhteistyöpyrkimyksiin. Jatkossa Suomen linjana tulisi olemaan pohjoismaainen suuntaus. Teoksen kuvitusta.

Saksan luhistuttua latvialaiset joutuivat vielä taistelemaan sekavan ja monivaiheisen itsenäisyystaistelun ennen kuin vuonna 1920 rauha saatiin aikaan. Sotilaallisen kyvykkyytensä rintamalla osoittanut eversti Berkis tulisi jatkossa kuulumaan moninkertaisen pääministerin Karlis Ulmaniksen lähipiiriin.

Kuusi vuotta kestäneet sotatoimet olivat perusteellisesti raunioittaneet maan, joka oli menettänyt väestöstään pakolaisina ja kuolleina yli kolmasosan.

Vuonna 1920 toteutettiin erittäin tärkeä maareformi, jonka tuloksena balttiparoneiden maat takavarikoitiin ja niistä muodostettiin yli 140 000 uudistilaa. Uusi yltiödemokraattinen perustuslaki astui voimaan. Jopa 44 puoluetta asetti ehdokkaita parlamenttivaaleissa. Poliittinen kenttä oli hajanainen ja hallitukset lyhytaikaisia. Vuonna 1934 pääministeri Ulmanis suoritti vallankaappauksen ja hallitsi seuraavat kuusi vuotta maata autoritäärisenä johtajana. Ul-

manis nimitti kenraali Krisjanis Berkiksen sotaväen päälliköksi. Berkis teki parhaansa sekä puolustusvalmiuden kohentamiseksi että Baltian maiden yhteistoinnin edistämiseksi. Kuitenkin Viron, Latvian ja Liettuan ystävyys- ja yhteistyösopimus eli ”Baltian entente” jäi paperille. Viron kanssa solmittu puolustusliitto jäi sekin merkitysettömäksi.

Molotov-Ribbentrop –sopimus 23.8.1939 sinetöi sittemmin Baltian maiden kohtalon. Lokakuussa alkoi tukikohtakausi, jonka aikana vielä koetettiin pitää yllä virallista uskoa Latvian itsenäisyyden pysyvyyteen. Talvisodan aikana Berkiksen myötävaikutuksella Latvian tehokas tiedustelupalvelu toimitti salaisesti tietoja suomalaisille. Huhtikuun 1940 alussa Ulmanis nimitti kenraali Berkiksen sotaministeriksi, tehtävään jonka haltija oli virallisessa arvojärjestyksessä presidentin jälkeen toisena. Koska presidentti Ulmanis ei ollut naimisissa, Hilma Berkis oli seuraavat kaksi kuukautta ”tasavallan ensimmäinen nainen”. Vielä kesäkuun alussa 1940 sotaministeri Berkis sai Moskovon vierailullaan tavata ystävällisen Stalinin joka vakuutti olevansa tyytyväinen maiden suhteiden kehitykseen: ”Naapurussuhteet eivät ole vie-

lä milloinkaan olleet niin hyvät kuin nyt”. Latvian itsenäisyyden murskaavat miehitysjoukot ylittivät rajan muutamaa päivää myöhemmin.

Heinäkuussa 1940 järjestettiin ”vaalit”, joissa valittu parlamentti anoi sittemmin maan liittämistä Neuvostoliittoon. Mutta jo tätä ennen olivat alkaneet vangitsemiset ja kyyditykset. Kenraali Berkis kuoli vankilassa 1942 ennen kuin hänet ennetettiin teloittoa. Hilma Berkis sekä Valentin Berkis ja hänen puolisonsa Helga karkotettiin Siperiaan. Vuonna 1949 eloon jääneet Hilma ja Helga palasivat Latviaan. Syksyllä 1959 Hilma Berkis pääsi pitkän kamppailun jälkeen kotimaahan. Hän kuoli Hämeenlinnassa 1961 vain muutama viikko sen jälkeen kun oli saanut takaisin Suomen kansalaisuuden.

Lähes puolivuosisataa kestänyt vaikenemisen aika ennätti pyyhkiä suomalaisten mielestä Latvian lähes kokonaan. Rislakin teos pelastaa unohdukselta latvialaisen kenraalin ja hänen suomalaisen puolisonsa elämäntarinan samalla kun se piirtää värikkään kuvan nuoren valtion kahdesta ensimmäisestä vuosikymmenestä neuvostotimperiumin varjossa.

Antti Hannula

Väitöskirja suomalaisesta sankarikuolemasta

Ilona Kemppainen, Isänmaan uhrin. Sankari-kuolema Suomessa toisen maailmansodan aikana. Bibliotheca Historica 102. SKS 2006. 280 s.

Ilona Kemppainen on tehnyt perusteellista ja pätevää työtä selvittäessään väitöskirjaansa varten suomalaista sankarikuolemaa viime sotien aikana. Vaikka kyseessä on talous- ja sosiaalishistorian väitöskirja, aihe ja sisältö leikkaavat useita muitakin tieteenaloja. Käsittelytapa onkin monipuolinen ja onnistunut.

Kemppainen käy lävitse ennen varsinaista tutkimustaan kuoleman ja sodan historiaa yleensä ja niihin liittyen mm. kuolemankulttuuria, nationalismia, uskontoa, sukupuolta, sankaruutta ja tunteita. Sen jälkeen

hän kuvaa kaatumisen aikanaan aiheuttamat käytännön järjestelyt rintamalta kotipitäjään asti, ts. kaatuneiden evakuoineista ja suruviesteistä aina kotikirjossa pidettyihin sankarihautaisiin asti. Hän käyttää ansiokkaalla tavalla lähdeaineistonaan autenttisia kirjekokoelmia sekä sanomalehtien kuolinilmoitustekstejä. Lisäksi hän tarkastelee sankarikuolemaa ajan romaanitaiteessa; aineistona on seitsemän talvisotaa ja viisi jatkosotaa kuvaavaa romaania Mika Waltarin teoksesta ”Antero ei enää palaa” (1940) Viljo Kojon teokseen ”Kymmenen savun kylä” (1943).

Tutkimuksen tuloksia – tai edes kaikkia ulottuvuuksia – ei tässä ole tilaa esitellä. Teos avaa uusia näkökulmia ja tarkistaa samalla vanhoja ”totuuksia”. Kemppaisen tutkimus puoltaa-

kin paikkaansa jo siksi, että hän tarkastelee asioita uudella tavalla ja ennakkoluulottomasti. Esimerkiksi kaatuneiden siirtämistä omalle kotiseudulle on tähän asti yleisesti pidetty, ellei kokonaan niin ainakin erityisen korostaisesti suomalaisena ilmiönä. Näin pitkälle olikin – ja tahto siihen näkyy myös edelleen olevan, mistä eräänä osoituksena ovat viime vuosikymmeninä jatkuneet sotavainajien etsinnät itärajan takana ja vielä löytyneiden jäänteiden siirrot kotipaikkakunnalle tai ainakin kotimaahan. Muut eurooppalaiset sotaa käyneet kansat, esimerkiksi britit tai saksalaiset, eivät kummankaan maailmansodan aikana ylläpitäneet tällaista käytäntöä. – Sen sijaan vähemmän tunnettua on ehkä se, että ranskalaiset olivat ensimmäisen

maailmansodan jälkeen hyvin aktiivisia omien kaatuneidensa suhteen. Ranskalainen käytäntö oli sodan aikana ollut – kuten lähes kaikkialla muuallakin – kenttähautaus, mutta monet omaiset pitivät tätä ongelmana. Siten sotavainajia ei haluttu jättää kenttähautausmaihin, vaan noin 300 000 ranskalaista kaatunutta kaivettiin kenttähautausmaistaan ylös ja siirrettiin kotiseutunsa hautausmaaille.

Suomessa kaatuneiden lähettäminen kotiin ei ollut talvisodan alussa vielä mikään itsestäänselvyys, vaikka nykyään ehkä yleisesti niin luullaan. Kenttähautausmaista pidettiin alkuun mahdollisena ja jopa suositeltavana. Talvisodan aikana tavaksi tullut ja jatkosodan aikana jatkunut kotiinlähettämismenettely on paljolti lasket-

tu alun perin lähteneeksi eteläpohjalaisten halusta ja toiveista – samoin kuin vuoden 1918 perinteestä. Kemppainen osin kyseenalaistaa tämän. Joka tapauksessa halu saada kaatuneet kotiseudun multiin eli voimakkaana; monessa tapauksessa niin kaatuneiden aseveljet kuin omaisetkin toivoivat tätä – joskus jopa kaatuneet itsekin. Heiltä saattoi jäädä tähän liittynyt toivomus – suullinen tai kirjallinen. ”Jos kaadun, koettakaa saada minut kotiseudun hautaan”, luki eräältä kaatuneelta löytyneessä kirjeessä.

Kaarle Sulamaa

Maansiirto
Asko Hyvärinen Oy
 Muhos

Sähköasennus
Mikko Suojanen
 Muurame

Nakkilan Sihuma Oy
 Nakkila

Raksajevi
 Nummela

 Rakennusliike
Sorvoja
 Os. Oulaistenk. 23 Puh. 08-473 810
 86300 Oulainen Fax. 08-474 323

BW HOTELLI APOLLO

Asemakatu 31-33 , 90100 Oulu
 Puh. (08) 522 11
 www.hotelapollo.fi

Kiimingin
SORA OY
 Konetie 30, 90630 OULU
 Puh. 08-530 7068,
 08-530 6678
 Fax 08-530 6679

Ruskon Metalli ja
Kuljetus Oy
 Oulu

 VIDECAM
 Video- ja Multimediatuotanto
 Teknologiantie 5
 90570 Oulu
 puh. 040 310 0500
 fax. 042 310 0500
 www.videcam.com

Insinööritoimisto
Hietajärvi Oy
 Oulu

Insinööritoimisto
Erkki Heinonen Oy
 Oulu

Oulun Moniasunnot Oy
 Oulu

Laskenta Salolahti Oy
 Kuopio

Kultanen Oy
 Kuopio

Kuopion Putkiapu Ky
 Kuopio

 KUUSAMON YHTEISMETSÄ
 Kitkantie 21, 93600 Kuusamo
 puh. 040 750 0026
 www.koillismaa.fi/yhteismetsa
 - luotettava raakapuun myyjä (myös polttopuuta ja keloja)
 - monipuoliset metsästysmahdollisuudet
 - maa- ja vesialueiden vuokrausta
 - hiekan, soran ja murskeen myyntiä

Kälviän Kenkä Ky
 Kälviä

HYVÄÄ SYKSYÄ

Valtapinnoite Oy
 Lahti

Kasit Oy
 Laihia

Premetals Ky
 Laitila
 -metallirakenteet , -peltityöt/saumattomat
 räystäskourut , -kattoturvatuoitteet
 puh. 040 - 546 4000

Kesämäen Leipomo Oy
 Lappeenranta

 KARTIOPUU OY
 LAPPEENRANTA

Conexpress Oy
 Lappeenranta

Tampereen
Konepalvelu Oy
 Lempäälä

LVI-Huolto
Seppo Holopainen
 Leppävirta

 oy finn Heat AB
 Esilämmitys ja Hehkutus
 Pölykuja 2, 91900 Liminka

finnforest

Ojamon Lämpö Oy
 Lohja

Tilitoimisto
Salminen Oy
 Lohja

Parkettiexpertti
Mauri Kuivakangas Oy
 Lohja

Asianajotoimisto
Tuomanen ja Kreander Oy
 Lohja

Rakennus Laukka Oy
 Lohja

Kauniston Sora Oy
 Loimaa

Rakennusliike
Raktek Kukkia Oy
 Luopioinen
 Puh. 040 - 540 9305

R-Sähköautomaatio
 Merimasku

Ifm electronic Oy

Helsinki

Varova Oy

Helsinki

Lihatukku Heikin Liha Oy

Helsinki

EVERYMAN OY

Brando Oy

Helsinki

TRG-Rakennus Oy

Helsinki

PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPA RY
FINLANDS DAGLIGVARUHANDEL RF**KOLSTER**Iso Roobertinkatu 23, 00120 Helsinki
puh. 09-618 821**ADC****Gaterie Vision Oy**

Helsinki

Keltaiset Sivut**Oy Konwell Ab**

Helsinki

AV-Kopiset Oy

Helsinki

Ilmastointi Malkki Oy

Helsinki

Oy Helsinki Chartering AbFabianinkatu 8 , 00130 Helsinki
Puh. 09 - 6126 750**AM-Consulting Oy**

Helsinki

**Maalaus-ja Saneeraus
M.Laulainen**

Helsinki

Jalkahoitola Tuhkimo

Helsinki

Hyvää Syksyä**Finn-Lewi Ky**

Helsinki

Ylästön Kuljetus Oy

Helsinki

**Lakiasiantoinmisto European
Law Partners Finland Oy**Lauttasaarentie 28-30 , 00200 Helsinki
Puh. 020 840 5837, Fax. 020 740 5837
lawpart@dlc.fi**Sähkö-Jussi Oy**

30 v sähköurakointia pääkaupunkiseudulla

Myös sähkötarvikkeet meiltä.

Kyllä Jussi osaa!Kauppalaantie 22, 00320 Helsinki
puh. 588 5455, fax 588 4103**SKS Connecto Oy**

Hyvinkää

Remontti Hakulinen Oy

Hyvinkää

Suunnittelutoimisto**Puro Oy**

Hyvinkää

3 D- Mekaniikkasuunnittelua vuodesta 1992

**Hyvinkään
Multajaloste Oy**

Hyvinkää

**Hämeen
Traktorihuolto Oy**

Hämeenlinna

**Ylä-Savon
Traktoritarvike Ky**

Iisalmi

Iitin Graniitti Oy

Iitti

**Kesälahden
Maansiirto Oy**

Kesälahti

**Asianajotoimisto
Markku Tiainen Oy**

Keuruu

Farbo Team OySusisuontie 5-13 , Kirkkonummi
Puh. 0400 - 851 213 , Rakennusalan työt**Oy Dahlberg & Co Ab**

Kirkkonummi

Arhasukellus Oy

Kirkkonummi

**Puhoksen
Veturipalvelu Oy**

Kitee

Rakennuspalvelu
T.Kujala
 Ilmajoki

Rämö Oy
 Imatra

Nikko Oy
 Jakkula

Kuljetus
Risto Putkinen Oy
 Joensuu

Tilijussila Ky
 Joensuu

Karjalan Pultti Oy
 Joensuu

Maansiirto ja Kuljetus
Piitulainen Oy
 Joensuu

 KARELIAN SÄHKÖ OY
 Joensuu

Konekorjaamo
Riikonen Oy
 Joensuu

Joensuun Laivaus Oy
 Joensuu

IJ rahtikeskus oy
 PURONKATU 1 A 2, 80160 JOENSUU
 PUH. 013-312 011, FAX 013-312 010, GSM 040-751 2951

 KOJALTEK

Jyvästek Oy
 Jyväskylä

 KOSKISEN

Erka Oy
 Järvenpää

VM-Team Oy
 Jääli

Taksipalvelu
Petri Vehviläinen
 Kaarina
 Puh. 0400 - 996 559

Tilatek
 KANKAANPÄÄ

P.Sutinen Ky
 Karhula

Findest Protein Oy
 Kaustinen

PR-Trukit Oy
 Kemi

Suomen Vibrakone Oy
 Kerava

Luotettavaa rakennuspalvelua Uudellamaalla vuodesta 1972
 erikoisalana teollisuus-, liike- ja julkinen rakentaminen

 rakennustoimisto
nousiainen oy

Sementti-tehtaankatu 2, 04260 KERAVA puh. (09) 2747 260 Fax (09) 2747 2690

Tilitoimisto Ordent Oy
 Kerava

Moottorikoneistamo
R-Koneistus Oy
 Kerava

Metsäpalvelu
Tuomo Turunen
 Keskijärvi

Linja-autoliikenne
Helander ja K:nit Ky
 Kestilä
 Puh. (08) 812 2325 , 0400 890 753

Rakennusurakoitsija
Jarmo Kaikkonen
 Kiuruvesi

Napa-Koli Oy
 Klaukkala

Kuljetusliike
K.Koivula Oy
 Koivulahti

VAAHTO
AP-TELA OY
 AHERTAANTIE 18 67900 KOKKOLA
 PUH. 0201880650 FAX 0201880660
 SÄHKÖP. ETUNIMI.SUKUNIMI@VAAHTOGROUP.FI
 SÄHKÖP. WWW.VAAHTOGROUP.FI

RV Line Oy Ab
 Kokkola

Rakennuspalvelu
V.M.Rita Ky
 Kolari

Metallisorvaamo
M.Hakala Oy
 Kouvola

Viestintä J.Seppälä
 Kuopio

Suojasauma Oy
 Kuopio

Kuljetusliike Selkämaa Oy
Alavus

TAKSI Jyrki Mänty
Espoo
Puh. 09-444 111 ja 0445-444 111

**Asianajotoimisto
Bergholm Oy**
Espoo
Puh. 09 - 522 966

Ansien Trading Oy
Espoo

Market-Visio Oy
Espoo

HYVÄÄ SYKSYÄ

Tibnor Oy
Espoo

EL-Flex Oy
Espoo

**Espoon
Sähköasennus Ky**
Espoo

 Kauppakeskus Lippulaiva
Espoonlahdenkatu 4
02320 Espoo
09-819 0510

Espoon Tanssiopisto
Puh./Fax. 09-455 2495
www.espoontanssiopisto.fi

Espoon Lattiapinnoite Oy
Espoo

Forssan Kirvestyö Ky
Forssa

Forssan Betoni Oy
www.forssanbetoni.fi

Nosto Kaleva
Forssa

**Traktorikonehuolto
Liuska Ky**
Haapajärvi

Maansiirto Perala Oy
Halikko

**Kuorma-autoilija
Jari Niinivaara**
Halikko

Visko Oy Ab
Hanko

**Ulefosnv Oy
Niemisen Valimo**
Harjavalta

Kuljetus Simo Iitti Ky
Hartola

**Kuljetusliike
Yrjö Erämies Oy**
Hartola

Eke Panels
Heinola

Heinolan Kipinä Oy
Heinola

**Heinolan
Hydrauliikkapalvelu Oy**

Suomen Paperi - insinöörien yhdistys ry.
Finska Pappersingenjörsföreningen rf.

**Kiinteistöalan
Kustannus Oy REP Ltd**
Helsinki

 NIEMI
www.niemi.fi

 SEAKING

 **PALVELUALOJEN
TOIMIALALIITTO**

Modio Oy
Helsinki

**Insinööritoimisto
Alinikula Oy**
Helsinki

**Insinööritoimisto
Pohjatekniikka Oy**
Helsinki

**Asianajotoimisto
Kari Silvennoinen Ky**
Korkeavuorenkatu 19 A , 00130 Helsinki
Puh. 09 -650 407
www.silvennoinen.fi

Metsämiesten säätiö
Helsinki

Kuljetus Oy Veto-Harri
Helsinki

Erikoishammasteknikko valmistaa suoraan asiakkaille kokohammasproteesit ja huoltaa ne. Erikoishammasteknikkoliiton jäsen on järjestäytynyt terveystalvelujen tuottaja. KELA korvaa hammashuollon kustannuksia Veteraaneille ja Miinanraivaajille edelleen.

Erikoishammasteknikkoliiton jäsenet palveluksessasi:

ESPOO

EHT Juha Tarvainen

Oravannahkatori 1, Tapiola, 02120 Espoo
Puh. 09 - 466 462

HAAPAVESI

EHT Vesa Kuusirati

Urheilutie 49, 86600 Haapavesi
puh. 08-451 075

HELSINKI

EHT Merja Vesamäki

Helsinginkatu 9, 00500 Helsinki
puh. 09- 716 151

EHT Elina Heinonen

Kontulan ostoskeskus, 00940 Helsinki
puh. 09 - 342 6264

EHT Mauno Marttila

Tallbergin Puistotie 7, Puh. 09 - 692 2185
vastaanotto myös Pakilassa, Pakilantie 50,
Puh. 09 - 754 2517

EHT Yrjö Hasanen

Lönnotinkatu 17 B ja Kanneltie 15 K 82, Helsinki
Puh. 040 - 515 9364

EHT Ossi Vallemaa

Hämeentie 10 A 1, 00530 Helsinki
Puh. 09 - 565 8560

HYVINKÄÄ

EHT Ari Kulo

Uudenmaankatu 5-9, 05800 Hyvinkää
puh. 019-439 997

HÄMEENLINNA

EHT P. Kari-Koskinen

Linnanniemenkatu 8, 13100 Hämeenlinna
puh. 03-616 9777, GSM 0500-486 831

JÄMSÄ

EHT Terho Parikka

Koskentie 2, 42100 Jämsä
puh. 014-713 711

KAUSTINEN

EHT Ossi Penttilä

Kaustintie 5, 69600 Kaustinen
puh. 06-861 1808

KUUSAMO

Kuusamon Hammas Ky EHT Eero Tornberg

Kitkantie 15, 93600 Kuusamo
puh. 08-851 2599, GSM 040-751 9407

LAPPEENRANTA

EHT Pekka Porali

Tietäjänkatu 2 C 26, Lappeenranta
puh. 05-415 3270

LOIMAA

EHT Juha Nepponen

Väinämöisenkatu 6 B, 32200 Loimaa
puh. 02-762 2393

MIKKELI

EHT Kalervo Hynninen

Maaherrankatu 14 A 1, 50100 Mikkeli
puh. (015) 161 536

OULU

EHT Heikki Kukkonen

Hallituskatu 33 A 6, 90100 Oulu
puh. 08-311 4897

EHT Esa Ontero

Kirkkokatu 17 A 19, 90100 Oulu
puh. 08-311 8252
vastaanotto myös Haukiputaalla sop.mukaan

OUTOKUMPU

EHT Seppo Rautava

Sepänkatu 4, 83500 Outokumpu
Puh. 013 - 555 717

PORI

EHT Hannu Keitaanpää

Yrjönkatu 11 A 5, 28100 Pori
Puh. 02 - 633 3451

PORVOO

EHT Pekka Juurikko

Lundinkatu 10 B, 4 krs., 06100 Porvoo
puh. 019-524 4433

SALO

EHT Marko Rosendahl

Helsingintie 4 (katutaso) , 24100 Salo
Puh. 02 - 731 2253

SODANKYLÄ

EHT Erkki Melamies

Jäämerentie 14, 99600 Sodankylä
puh. 016-612 280

SUONENJOKI

EHT Harri Ikävalko Harrin Hammas

Asemakatu 11, 77600 Suonenjoki
puh. 017-513 652

TORNIO

EHT:t Timo Juutinen & Keijo Lämsä

Satamakatu 5, 95400 Tornio, puh. 016-481 253
vastaanotto tiistaisin Ylitorniolla, puh. 016-572 464

TURKU

EHT Sakari Ansaharju

Yliopistonkatu 10 A 9, 20100 Turku
puh. 02-231 6055
myös kotikäyntejä

EHT Jaakko Laine

Kauppiaskatu 10 C, 20100 Turku
puh. 02-233 6018

EHT Pertti Lagerqvist

Maariankatu 3 A 1, 20100 Turku
puh. 02-231 5692

VAASA

Alueen Hammas

EHT Ilkka Garaisi

Kauppapuistikko 15 A, 65100 Vaasa
puh. 06 - 312 1233

VALKEAKOSKI

EHT Osmo Karvinen

Sääksmäentie 17-19 A, 37600 Valkeakoski
puh. 03-584 7044

VANTAA

ERIKOISHAMMASTEKNIKKO

Sinikka Laikkola

Proteesit - Proteesien pohjaukset

Hammashoito

Dentinelli

Maakuntatie 6, 01450 Vantaa

puh. (09) 872 0030 mail: dentinelli@dentinelli.fi

www.dentinelli.fi

EHT Into Anttila Myyrinhammas

Iskostie 4, 01600 Vantaa
puh. 09 - 563 1500

YLISTARO

EHT Jaakko Korkeala

Sorvarinraitti 4, 61400 Ylistaro
puh. 0400-564 765

YLIVIESKA

EHT Martti Peltosaari

Torikatu 3, 84100 Ylivieska, puh. 08 - 420 499
vastaanotto myös Sievissä puh. 040 - 555 1115

ÄHTÄRI

EHT Jorma Salminen

Ähtärintie 48, 63700 Ähtäri
puh. 06-533 1919

ÄÄNEKOSKI

EHT Merja Salminen

Kotakennäntie 8, 44100 Äänekoski
puh. 014-522 127

Turenki

OP-KIINTEISTÖKESKUS

Länsituulentie 8, 02610 Espoo, puh. 010 255 5930
 Lakkisepänkuja 4, 02610 Espoo, puh. 010 255 5960
 Iso Omena, Piispansilta 11, puh. 010 255 5935

Kilpailukutsu

Suomen Sotaveteraaniliiton Shakkimestaruuskilpailut Tuusulassa 23.—27.10.2006

Uudenmaan Sotaveteraanipiiri ry järjestää Suomen Sotaveteraaniliiton Shakkimestaruusturnauksen Tuusulan Varuskunnassa Hyrylässä 23.—27.10.2006. Käytännön järjestelyistä vastaa Järvenpään Shakkikerho.

Säännöt:

Osallistujat: Mestaruuskilpailuun voivat osallistua sotaveteraaniyhdistysten varsinaiset jäsenet. Voimassaolevaa pelaajalisenssiä ei vaadita.

Turnaus: Pelit pelataan viiden kierroksen vajaakierroskilpailuna. Pikakilpailun muoto riippuu osallistujamäärästä. Sarjoja on yksi, johon miehet ja naiset voivat osallistua.

Peliatjat: Pitkäpeli 2 x 90 min. Pikapeli: 2 x 5 min.

Osallistumismaksu: 30 euroa, joka maksetaan pelipaikalla ilmoittautumisen yhteydessä.

Aikataulu

Maanantai 23.10. Ilmoittautuminen klo 11 – 13.

Kilpailujen avaus klo 13.

1. kierros, klo 13.30 – 16.30.

Tiistai 24.10. 2. kierros, klo 13.30 – 16.30.

Keskiviikko 25.10. 3. kierros, klo 13.30 – 16.30.

Pikapeliturnaus klo 18.00 alkaen.

Torstai 26.10. 4. kierros, klo 13.30 – 16.30.

Illanvietto klo 19.00 alkaen.

Perjantai 27.10. 5. kierros, klo 09.00 – 12.00.

Palkintojen jako ja kilpailujen päättäminen klo 13.00

Majoitukset

Maksuton majoitus ja ruokailu varuskunnassa.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset 6.10 mennessä:

Timo Myry, puh. 050 599 4670.

Sähköposti: timo.myry@kolumbus.fi

Jouko Mattila, puh. 050 343 7144.

Sähköposti: uudenmaan.svp@sotaveteraaniliitto.fi

Linjaliikenne Ykspetäjä Oy

Virrat

Puh. 03 - 4755 348 ja 0400 - 232 838

Koneurakoitsija

Matti Jaakkola

Venesjärvi

Keski-Suomen

Painotuote Oy

Äänekoski

Vecesteel

Veneskoski

Puutavarayhtiö

P & J Uusitalo

Yläne

Suomen Säiliöpääty Oy

Ylöjärvi

Työkaluvalmistamo

Pentti Paananen Ky

Äänekoski

Rakenne Aholuhta Oy

Äänekoski

Soraliike

Erik Winqvist Ky

Tuusula

Graafinen Asennus

Tapio Koskinen

Vahto

Kymen IV-Valmistus Oy

Valkeala

Seppo Lehtola Oy

Vantaa

Rahmqvist Avico Oy

Rälssitie 7 C, 01510 Vantaa, p. 09-424 2900

www.rahmqvist.com

Silverrakennus

Vantaa

Talushallinnon Palvelutoimisto

Jääskeläinen Oy

Vantaa

Kiviasennus Damados Oy

Ylästöntie 31, 01510 Vantaa

Puh. 0400 - 974 999

*Uudenaikaisia tietotekniikan
ratkaisuja maatalouteen*

ProAgria Maatalouden Laskentakeskus Oy
 PL 25, 01301 VANTAA, puh. 020 747 2300

www.mloy.fi

Tmi Matti Voutilainen

Vantaa

Rakennuskoriste-

Entisöinti Heikura

Vantaa

Mihaka Oy

Vantaa

Vantaan Luonnonkivi Oy

Vantaa

HERCULES FINLAND OY

Vantaa

Jätehuolto Arokivi Oy

Varkaus

Sanoja sanasta

Kesäisen kilvan satona sanakilpailuumme saapui määräaikaan mennessä iso määrä ehdotuksia, joista koostui peräti 59 hyväksyttävää sanaa. Iltoma-sanan kirjaimista keräytyneet sanat olivat:

aalto, aami, aimo, aita, alati, alla, alli, aloe, altai, alto, amal, amatoli, amia, atolli, atomi (15)

illo, ilma, ilta, iltama (4)

laama, laita, laitama, lama, lamo, lata, lati, lato, lila, lima, limo, liti, lito, loma-lota (14)

maali, maija, maila, maili, maito, mali, malli, malo, malto, mato, mola, molla, molli, molo (14)

olmi (1)

taito, tala, tali, talla, talli, talma, talo, tamili, tila, tilaamo, tola (11)

Kaikkien vastanneiden kesken suoritettussa arvonnassa cd-levyn "Jumala ompe linnamme" voittivat: Raili Kan-

nila, Tampere, Sylvi Sainio, Tuusula ja Katriina Wilska, Tampere.

Seuraavakin sana on tuttu sotaan liittyvä yhdyssana – **Jatkosota**. Vaikka sanassa on vain kaksi vokaalia – tosin molempia kaksi – uskomme saavamme sanasta paljon ehdotuksia.

Lähetäkää vastauksenne viimeistään 13.10.2006 mennessä kirjeessä tai postikortilla osoitteeseen Sotaveteraani-lehti, Korkeavuorenkatu 41 A 7, 00130 Helsinki, faksilla numeroon (09) 6126 2020, tai sähköpostitse osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi "Sanakilpa".

Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme äänikasettia *Suomen Sodat 1939–1945, äänikuvia ja selostus viime sodista*.

Uolevi Lassander

Merenkurkun Turvapalvelu Oy

Ylätori 2 A, 3 krs., PL 83, 65101 Vaasa
Puh. 020 761 6350, www.mtp-security.fi

Virkistä muistiasi

1. Eräs merkki Saksan Suomeen kohdistuvasta politiikan suunnanmuutoksesta oli Saksa–Ruotsi–Suomi yleisurheilumaaottelu eli "korvikeolympialaiset" upouudella stadionilla 7. syyskuuta 1940. Mikä maa sai eniten pistevoittoja?

1. Suomi
2. Saksa
3. Ruotsi

2. Joulukuun 11. päivänä 1941 Saksa julisti sodan USA:lle. Milloin tämä sotatila päättyi?

1. 8.5.1945
2. 10.2.1947
3. 24.10.1951

3. Mikä aiheutti sen, että USA joutui mukaan II maailmansotaan?

1. Japani hyökkäsi amerikkalaisten laivastotukikohtaan.
2. Saksa upotti amerikkalaisen sotalaivan.
3. Japani nousi maihin USA:n länsirannikolla.

4. Vuoden 1942 alusta otettiin käyttöön talkoorengas. Mikä se oli?

1. Maaseudun talkoaputyöryhmä.
2. Ohi säännöstelyn annettu polkupyörän rengas, palkkioksi talkootyöstä.
3. Kuminkeräystalkoissa jaettu rintamerkki.

5. Jatkosodan jälkeen 1944 Suomeen asetettiin liittoutuneiden valvontakomissio seuraamaan aselepoehtojen toteutumista. Kuinka suuri joukko?

1. 50 henkeä
2. 170 henkeä
3. 310 henkeä
4. rykmentti

6. Mistä teoksesta on seuraava lause: Venäläinen jalkaväen sotilas oli sankarillinen ja järkkymätön...

1. Mannerheimin muistelmat
2. Churchillin muistelmat
3. De Gaullen muistelmat

Vastaukset sivulla 55

Syyskuun ristikko

SIMO PUOPPONEN PAKINOI JA ARMAS J. PULLA KERTOI RYHMYN JA ROMPPAISEN SEIKKAILUISTA, YRJO KOKKO LOI "PESSI JA ILLUSIA"-SADUN. MUITAKIN KIRJOJA ILMESTYI.

12-KALIBERINEN 40- —"—" PÄIVÄN TEKSTI KIRKOSSA KUNIN-GAS BIRGER

MIELTÄ PIRISTIVÄT "ISO IITA", "ÄÄNISEN AALLOT", "KODIN KYNTTILÄT" JA MUUT VIIHDYTYSKIERTUEIDEN ESITTÄMÄT KAPPALEET.

THAIMAA ENNEN **KROOH** **PUUH** **KUNTOI-SUUS-** **OLA-VIN-LIN-NAN PE-RUS-TAJA**

MEK-KALAT **USKONTO SUUN-TALA** **PEI-LI-** **JOKI TAI SUO** **LÖNN-ROT** **-TAR-KOI-TUS**

APOS-TOLI **TANGO-MONONEN** **SELUS-TAT**

VT:N KIR-JANOPPINUT

12-KALIBERINEN 40- —"—" PÄIVÄN TEKSTI KIRKOSSA KUNIN-GAS BIRGER

LIISA PIEN ELI LILI MARLEEN **IRLANNIN KIELI**

JOU-TUIN **KEL-LUVA** **SURMA-LAITE** **OITIS RU-KOILLA**

ISO-SE-SAM **"PELKO"** **ISÄN-MAAL-LINEN ELLA** **ATLAN-TIN LIITTO** **ELÄÄ "SII-VELLÄ"** **SAN-KARI-VAINA-JISTA** **JÄL-JEL-ROUNTO LAI** **SYHTÄ-JÄ-JORMAN SUKU** **SÄVY**

MEREN SALMI **VIRTAA NOPE-ASTI** **LUOT-TA-MUS** **KAL-SEIN** **VAPA-US-**

www.sanaris.fi / laadinta Aulikki Nenonen, ulkoasu P.A. Manninen

Fysioterapiapalveluja sotaveteraaneille

ANJALANKOSKI

Myllykosken Fysikaalinen Hoitolaitos

Seurantalo puh. 05-325 5911,
Inkeröisten palvelukeskus, Valtatie 10
puh. 05-367 4916

ESPOO

FYSIOSPORTTIS

FYSIOTERAPIAN JA LIIKUNNAN ASIAANTUNTIJA
SPECIALISTEN INOM FYSIOTERAPIA OCH MOTION

• ESPOO • KAUNIAINEN • HELSINKI

CALL CENTER (09) 540 4340

www.fysiosporttis.fi

TERVETULOA! VÄLKOMMEN!

Espoonlahden Fysioterapia Ann-Britt Rajala

Espoonlahdenkuja 4, Espoonlahden uimahalli
puh. 09 - 802 2083

Kauklahden Fysioterapia Oy

Kuninkaankartanontie 5 B

puh. 09-811 818

Kotikäynnit lääkärin läheteellä

Espoon Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Tapiolan Keskustorni 5 krs.
puh. 09-466 019

Fysikaalinen Hoitolaitos Tmi Fysio-Masa

Fysioterapeutti Matti Turtiainen
Sateenkaari 1 A, Tapiola, 02100 Espoo, puh. 09-455 3138

Villa Lyhde Oy

Dementiatoimintakeskus

Villa Fysio

Viherlaaksonranta 8, 02710 Espoo

- päivä kuntoutusta,
- laitoskuntoutusta dementoituneille veteraaneille

Puh. 09-5915 7320

www.villalyhde.fi

EURAJOKI

Fysikaalinen Hoitolaitos Kuntotaito Oy

Tohkantie 8, 27100 Eurajoki, puh. 02-868 3270
Sahamäentie 26, Lappi, puh. 02-826 1717
Kalliokatu 2, Rauma, puh. 02-825 1551

HAAPAJÄRVI

Fysiokolmio

Kauppakatu 9, puh. 08-763 575
Reisjärvi, Anjalantie 9, puh. 08-776 770

HAUHO

Hauhon Lääkintävoimistelu Oy

Tiina Sissala & Antti Huikkonen
Sullintie 5, Virastotalo, 14700 Hauho
puh. 03-675 1808

HEINOLA

Heinolan Fysito Ky Aalto

Virtakatu 4, puh. 03-714 2041

Heinolan Lääkintävoimistelu

Savontie 14, puh. 03-7154 195

Heinolan Fysikaalinen Hoitolaitos

Savontie 7, puh. 03-715 7061

HELSINKI

FYSIOTERAPIA • HIERONTA
JALKOJENHOITO • JUMPPA
AKUPUNKTIO • LYMFATERAPIA

OULUNKYLÄN KUNTOUTUS
Mäkitorpantie 19, 00640 Helsinki P. 728 2475

Helsingin Fysioterapia Ky

Hämeentie 35 A, puh. 09-701 3216

Herttoniemen Fysikaalinen Hoitolaitos

Niittajankatu 1, puh. 09-783 856

Malmin Fysioterapia Ky

Kirkonkyläntie 8, 00700 Helsinki
puh. 09-345 1551
www.kolumbus.fi/malminfysioterapia

Pukinmäen Fysiopalvelu

Säterintie 3, puh. 09-345 1609

Meilahden Fysioterapiakeskus

Topeliuksenkatu 36 A 4, puh. 09-241 4606

Pitäjänmäen Fysikaalinen Hoitolaitos

Henrikintie 5 D, puh. 09-555 917
Fysioterapeutit Anita Lagerqvist ja Raija Rajala

Lauttasaaren Fysikaalinen Hoitolaitos

Raija Kaila
Pohjoiskaari 9 A, 00200 Helsinki
Puh. 09-6820 201

- myös kotikäyntejä

Erikoisosaamistamme: Ikäihmisten, veteraanien ja
dementoituneiden kuntoutus.

Myös kodeissa ja hoitolaitoksissa.

Geriatrinen Fysioterapia

Länsi-Pasilan Fysioterapia Helppis Oy

-Fysioterapia, hieronta, lymfaterapia ja akupunktio
Palkkatilankatu 1, Puh. 09 - 2533 8500

Suomen Fysiogeriatría Oy

Kyläkirkontie 6-10 E, 00370 Helsinki
puh. 09-3922 302
Veteraanikuntoutusta ammattitaidolla, myös kuntoutusta kotiin.
www.suomenfysiogeriatría.fi

Myllypuron Fysikaalinen Hoitolaitos Maj-Len

20-vuoden kokemuksella sotiemme
veteraanien kuntoutusta
Myllypurontie 1, Liikuntamylly, puh. 09-349 5245
www.fysiomylly.com

HELSINKI

METROFYSIO
Kauppakeskus Itäkeskus, Helsinki
Pasaasi 2. krs

• FYSIOTERAPIA
• LYMFATERAPIA
• HIERONTA
• VETERAANIKUNTOUTUS

puh. 343 2044

Suursuon Fysikaalinen Hoitolaitos & Hieronta

Pakilantie 11, Suursuon ostoskeskus, H:ki
Puh. 09 - 724 9577

- myös jalka-kosmetologiset palvelut -

Etelä-Haagan Fysikaalinen Hoitola Fysio- ja lymfaterapia

Kylätie 24 B, 00320 Helsinki
Puh. 09 - 587 0779, Annika Rinne

HÄMEENLINNA

Hätilän Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Viipurintie 36, puh. 03-674 1237

ILOMANTSI

Ilomantsin Fysikaalinen Hoitolaitos Uarpu ja Voitto Heinonen

Kauppatie 32, puh. 013-881 147

IMATRA

FysioNiska

Vuoksenniskantie 54, 55800 Imatra
puh. 05-433 3211

JÄMSÄNKOSKI

Jämsänkosken Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Aira Putkonen, Koivutie 3 C 19, 42300 Jämsänkoski
puh. 014 - 746 975

JÄRVENPÄÄ

Järvenpään Kuntohoito

Kansakolunkatu 32 B 1
puh./fax 09-291 7177
www.jarvenpaankuntohoito.fi

KAJAANI

Teppanan Fysikaalinen Hoitolaitos

Rekitie 1, puh. 08-629 290

KANGASALA

Kangasalan Lääkintävoimistelu Ky

Torikatu 1, 36200 Kangasala
Puh. 03 - 377 0297

KARSTULA

Karstulan Fysikaalinen Hoitolaitos

Tarja ja Mikko Lähdenvesi, Virastotalo, Karstula
Puh. 014 - 461 830

Fysioterapiapalveluja sotaveteraaneille

KAUSALA

Kausalan Fysioterapia Ky

Merrankuja 3 C, 47400 Kausala
puh. 05-326 0328

KOUVOLA

Fysikaalinen Hoitolaitos Jukka Parikka Ky

Kouvolan Manuaalinen Terapia

Kauppalankatu 19, puh. 05-3122 381, fax 05-3753656

KUUSANKOSKI

Fysikaalinen Hoitolaitos Kuusaan Kuntoutus

Fysioterapeutti Marjo Lakka
Valtakatu 53-55, 45700 Kuusankoski,
puh. 05-379 2492

LAHTI

Lahden Fysteam Oy

Vapaudenkatu 23 B, 15140 Lahti
puh. 03-8858 600

LAPINLAHTI

Fysioterapiakeskus Tupuna

Juhani Ahontie 4, puh. 017-732 032

LEMI

Fysikaalinen Hoitolaitos Savikunto Oy

Toukkalantie 4, puh. 05-414 6328
www.savikunto.info

LIEKSA

Fysio-Leena Ky

Pielisentie 18, 81700 Lieksa
Puh. 013 - 526 607

LOHJA

Lohjan Fysikaalinen Hoitolaitos Oy

Kauppakatu 5-9 (Lohjantähti), 08100 Lohja
puh. 019-321 104

Virkkalan Fysikaalinen Hoitolaitos

Fysioterapeutti Kerttu Kakko
Virkkalantie 13, 08700 Virkkala
puh. 019 - 341 330

LOIMAA

Kanta-Loimaan Fysioterapia

Hirvikoskentie 221, Loimaa
puh. 02-762 7187

Fysioterapeutti Anne Tevasaari

Koulukuja 11, puh. 02-762 2091, 050-564 2699

MELLILÄ

Mellilän Fysioterapia

Sahantie 3, Mellilä
puh. 02-767 1424

MYNÄMÄKI

Kunto-Rennox Fysikaalinen Hoitolaitos

Hanna Käkönen
Keskuskatu 18, puh. 02-430 6492
gsm. 040-847 5517

Mynämäen Kuntoutus Ky

Virastotie 2, puh. 02-430 6077

MYRSKYLÄ

Fysikaalinen Hoitolaitos Hele-Fysio

Keskustie 12, puh. 019-677 0720

NAKKILA

Fysioterapia Kivelä Oy

Kauppatie 1, Nakkila
puh. 02-537 4855

NASTOLA

Nastolan Fysikaalinen Hoitolaitos

Timpurintie 2, puh. 03-762 4888
- Veteraanien asialla jo 32 vuotta -

NIVALA

Nivalan Fysioterapia Oy

Fysioterapeutit: Esa Laakkonen, Jenny Arvola ja
Pirkko Similä
Kalliontie 36, 85500 Nivala
Puh. 08 - 440 733, gsm. 044 - 296 4042

Nivalan Fysikaalinen Hoitolaitos Oy

Urheilutie 1, 85500 Nivala
puh. 08-440 850

NURMES

NURMIJÄRVI

Fysioterapia Kärkkäinen

Pratikankuja 4 B, puh. 09-250 9898

ORIVESI

Oriveden Fysioterapia Taru Kalela

Koulutie 1, 35300 Orivesi
puh. 03 - 3352 826

PALOKKA

Palokan Fysioterapia

Olavintie 1, puh. 014-677 777

PELLO

Pellon Fysikaalinen Hoitolaitos Oy

elv Heli Järnström, ft Jari Rundgren
Yksityislääkärin vastaanotto
Kunnantie 2, 95700 Pello, puh. 016-513 066

PIELAVESI

Fysioterapiakeskus Tupuna

Toritie 2, puh. 017-861 505

PORI

Fysikaalinen Hoitolaitos Ualpio & Paasiaho

Harry Gullichsenintie 14, 28800 Pori
puh. 02-648 2400
Juhana Herttuankatu 17, 28100 Pori
puh. 02-641 3550

PORVOO

Fysiopiste Lena Granfelt

Rihkamakatu 10, 06100 Porvoo
puh. 019 - 584 915

Fysio Porvoo

Mannerheiminkatu 16, 06100 Porvoo
Puh. 019-583 808

RAAHE

Kuntoutusta,
Lääkintävoimistelua,
Hierontaa

Antinkankaantie 30, 92130 Raahen
puh. 08-220 444
Siikajoen sivupiste, puh. 044-522 0480

SAVITAIPALE

Fysikaalinen Hoitolaitos Savikunto Oy

Peltolahdentie 11, puh. 05-416 0990
www.savikunto.info

SEINÄJOKI

SEINÄJOEN
TYÖTERVEYSKESKUS OY

FYSIOTERAPIA

Kauppakatu 30 Puh. 06-420 2500
60100 Seinäjoki Fys. 06-420 2524
www.seinajoentyoterveyskeskus.fi Fax 06-414 1650

SIEVI

Sievin Fysikaalinen Hoitolaitos

Matinpolku 12, 85410 Sievi
puh. 08-480 348

Fysioterapiapalveluja sotaveteraaneille

SILTAKYLÄ

Fysikaalinen Hoitolaitos Pyhtään Hoitokeskus

Motellikuja 1, puh. 05-343 1020

SIMPELE

Simpeleen Fysikaalinen Hoitolaitos & Kuntokulma

Fysioterapeutti MIRJA RÄTY
Lakkakuja 1 C 13, 56800 Simpele
puh. 05-437 1084

TAMPERE

Tampereen Kuntouttamislaitos Oy

(Polioinvalidit ry)
Kyttälänkatu 5 (katutaso), 33100 Tampere
puh. 03-3142 5800
www.tampereenkuntouttamislaitos.fi

TAMPERE

Tampereen Sairashuolto Ky

Petsamonkatu 14, puh. 03-255 0655

Fysioterapeutti Uirpi Reijonen

-kotikäyntejä - "helpotusta hoitotyöhön"
puh. 040 - 514 8860

TUUSNIEMI

Tuusniemen Kuntoutus Ky

Poikkitie 2, 71200 Tuusniemi,
puh. 040 - 545 5788 ja 040 - 535 7544

VARKAUS

Kommilan Fysikaalinen Hoitola

Savontie 30, 78300 Varkaus,
Ajanvaraus puh. 017 - 555 4410,
Vastaanotto myös Naarajärvellä puh. 015 - 422 480

VIITASAARI

Fysioterapiakeskus Tupuna

Keskitie 8, 44500 Viitasaari
puh. 014-562 626

VILPPULA

Viilppulan Fysio Oy

Kaarikatu 5, puh. 03-471 3288

VIROLAHTI

Fysikaalinen Hoitolaitos Kaakon Kuntohoito Oy

Virojoki, puh. 05-347 1630 , 040-596 4203
Klamila, puh. 040-7717 468

YLÄNE

Yläneen Kuntoutus

OMT-fysioterapeutti ARTO JOKELA • akupunktiot
Vodder-lymfaterapeutti/työfysioterapeutti
SATU TIKKINEN
Koulutie, Palvelutalo, 21900 Yläne
puh. 02-256 3875

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

TAMPERE

PIRKANMAAN HAMMASLÄÄKÄRIASEMA

Hämeenkatu 7 B, 6. krs, Tampere

Marja Heinonen
puh. 03-212 3584

Hanna-Mari Kairtamo

puh. 03-214 7480

Heikki Hanhijärvi

puh. 03-214 6396

Anne Latvanne
puh. 03-212 3340

Sami Kangas

puh. 03-214 6396

**HAMMASLÄÄKÄRI
PÄIVI VIRTANEN**

Puh. 214 8648, e-mail. paivi.virtanen@saunalahti.fi
Hämeenkatu 14 C, 3. krs, Tampere

Hammaslääkäriasema Dentapex Oy

Enqvistinkatu 7, puh. 03 - 345 3372,
Sammon Valtatie 7, puh. 03 - 255 4519, TAMPERE

HAKEUDU HOITOON ENNEN KUIN HAMPAASI
IRTOAVAT!
lenssairauksien ja hampaiden tukikudossairauksien
erikoishoitoa ja ennaltaehkäisyä.
Myöskin muuta hammashoitoa.

Erikoishammaslääkäri HLT, FK HILKKA HELOVUO

Tullintorilla, Hammareninkatu 2 A, Tampere
PUH: (03) 212 7129

TURKU

Reijo Kari
kliinisen hammashoidon
erikoislääkäri

Ajanvaraus klo 11-12 ja 16-17

hammaskari oy

Hämeenkatu 16 A 1, TURKU, puh. (02) 231 1710

Turun Hammaslääkärikeskus

Hämeenkatu 2, (esteetön kulku liikuntarajoitteisille)
20500 Turku, puh. 02-2333 778

Hammaspulssi

Humalistonkatu 11 , 20100 Turku
Puh. 02 - 277 7000

Keskustan Hammaslääkäripalvelu

Kauppiaskatu 11 E 44, 20100 Turku
puh. 02-251 7555

Hammaslääkäri Matti Laiho

Raskinpolku 9 C , 20360 Turku
Puh. 02 - 253 9092

Hyvältä
tuntuva
hymy

Puutarhakatu 12, 4 krs.
20100 Turku
Puh. 02-2333 222

TUUSULA

Hyrylän hammas

Hammaslääkärit :

Keloharju Arto
Läärä MATTI, HLT
Nykänen Roy, EHL (oikomishoito)
Halonen Katri, EHL (oikomishoito)
Teronen Anneli, EHL (iensairaudet)
Lindholm Tom, Dos., HLT, EHL (suukirurgia)
Hytinen Pekka

Suuhygienistit :

Hiltunen Mirva
Ala-Tuori Minna
Os. Nahkurintie 2 A 04300 Tuusula
Puhelin (09) 275 5655
Faksi (09) 273 3122
hyrylanhammas@kolumbus.fi

VAASA

Hietasaarenkatu 24, Sandögatan 24
65100 VAASA-VAASA
Puh. 06-320 2700

VANTAA

Martti Hammas HAMMASLÄÄKÄRI

Maija Partanen, Riitta Martikainen, Ari Kilpi, Tiina Kokora
© 878 7930, Martinlaakso, Kivivuorentie 4

VARKAUS

Varkauden Tekaripaja Oy, Erikoishammasteknikot Soili Hyvönen ja Keijo Pesonen,

Kauppakatu 11, 78200 Varkaus,
puh. 017-552 8660 ja
Leppävirta puh. 017-554 2350

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

HELSINKI

Forumin Hammaslääkärikeskus Oy

Mannerheimintie 20 B, 4.krs, 00100 Helsinki
ajanvaraus puh. 010 414 6202

Hammaslääkärit ARTO & RIITTA SNÄLL

Hämeentie 97-99 A, Hki 55, puh. 09-765 735
Kiikkaistenkuja 1, 01800 Klaukkala, puh. 09-879 9003

Hammaslääkäri Hannu Cederberg

Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus
Mustalahdentie 4, 00960 Helsinki
puh. 09-321 8388

Hammaslääkäri Esko Liukkonen

Malminraitti 16 D 16, 00700 Helsinki
Puh. 09 - 7001 8270

HÄMEENLINNA

HÄMEEN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS OY

Hämeenlinna, Turenki, Parola
Puh. 03-616 6616

IISALMI

Hammaslääkäri Juha Sirviö

Kirkkopuistonkatu 15 A, 74100 Iisalmi
puh. 017-825 002

JOENSUU

Teräskulman Hammaslääkäriasema

Siltakatu 14 B 25 A, 80100 Joensuu
puh. 013-224 140, 013-122 838, 013-224 200

EHT Mikko Hyvärinen

Koskikatu 5, 80100 Joensuu
Puh. 013-221 133
Ilomantsi, puh. 050-351 7706

JYVÄSKYLÄ

Hammaslääkäriasema Densens Oy

Kansakoulukatu 1, 40100 Jyväskylä
puh. 014 - 214 219

Vastaanotto Jämsässä:

Hammaskulma

Talvialantie 4, 42100 Jämsä, puh. 014 - 716 641

Korva- ja hammaslääkärikeskus Otonhammas

Puistokatu 2 A, 40100 Jyväskylä
puh. 014-333 4455

KARHULA

HELILÄN HAMMASLÄÄKÄRIT

Karhula Karjalant. 8
Ajanvaraus
puh. ★ (05) 260 6400

KOKKOLA

Hammaslääkärikeskus Kokkodent

Rantakatu 5, 67100 Kokkola
puh. 06-831 5563

KOTKA

KIINTEÄT HAMMAS- JA PROTEESIRATKAISUT

Hammaslääkäri

KIMMO KAUKONEN

Eteläinen Karjalantie 9, 48600 Karhula
puh. 05-225 9700

KUOPIO

DENTAALIPALVELU OY
HAMMASLÄÄKÄREIDEN
YHTEISVASTAANOTTO

Puijonkatu 23, 70100 Kuopio
Puh. (017) 262 4443

Hammaslääkäri- ja erikoishammaslääkäripalvelut

Erikoishammasteknikko Esa-Matti Koponen

Puijonkatu 26 B 23, 3 krs., 70110 Kuopio
Puh. 017 - 261 3370

LAHTI

Siltapuiston Hammaslääkäriasema

Aleksanterinkatu 25 a B, 15140 Lahti, puh. 03-877 377
www.siltapuisto.com
siltapuisto@phnet.fi

Hammas-Tiimi Oy EHT Timo Vuori

Rautatienkatu 21 B, 15100 Lahti
Puh. 03-752 7577

LOHJA

KliinDent Hammaslääkäri Lauri Korpikoski

Karstuntie 2, 08100 Lohja
Puh. 019-324 640

Plus Terveys Oy / Helmen Hammaslääkärit

Laurinkatu 32 B 21, 08100 Lohja
Puh. 019 - 321 456

MIKKELI

Mikkelin Hammaslääkärikeskus

Mikonkatu 3, 50100 Mikkeli, puh. 015 - 761 0100

ORIMATTILA

Hammaslääkärikeskus Merja Hämäläinen

Erkontie 15 D, 16300 Orimattila
puh. 03-777 7031

OULU

OULUN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS OY

Isokatu 32 B, 3 krs
90100 Oulu

Puh. (08) 374 444
Fax (08) 377 096

OULU

Hammaslääkäri Heikki Kantola

Hallituskatu 9, 2 krs, 90100 Oulu
puh. 08-311 8036

Plus Terveys Oy

Erikoishammaslääkäri Kalevi Mähönen

Kirkkokatu 10, 2 krs., 90100 Oulu
Puh. 08 - 311 3845

RIIHIMÄKI

KIINTEÄT HAMMAS- JA PROTEESIRATKAISUT

Hammaslääkäri

KIMMO KAUKONEN

Hämeenkatu 24-26 3krs.
11100 Riihimäki
puh. 019-724 880

ROVANIEMI

NAPAPIIRIN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS

Pohjolan talo, Valtakatu 16, 96200 Rovaniemi
Puh. 016-333 1444, fax 016-333 1455

Hammaslääkäreiden yhteisvastaanotto, hammas- ja digitaalinen leukaröntgen sekä hammaslaboratorio Särky- ja muut äkilliset tapaukset sopimuksen mukaan Kelan SV-korvaukset veteraaneille suoraan

Dentia Hammaslääkärit

Rovakatu 18, 96200 Rovaniemi
puh. 016 - 311 855 ja 016 - 344 656

SALO

SALON HAMMASLÄÄKÄRIPALVELU OY

Vilhonkatu 11-13, II kerros, 24240 Salo
puh. 02-733 2211

Salon Hammaslääkärikeskus Oy

Turuntie 8, 24100 Salo
puh. 02-727 6600

SAVONLINNA

HAMMASHOITOLA WIISAUDENHAMMAS

Kirkkokatu 7 A 3.krs, 57100 Savonlinna
Puh. 015-511 60
Ukkoherrantie 15, 96100 Rovaniemi
Puh. 016-334 0400

SIILINJÄRVI

Siilin

Hammaslääkäripalvelu

Toritie 8, Siilinjärvi
AJANTILAUS PUH. (017) 462 4315
Avoimna myös arkilauantaisin

TAMPERE

Osfix Tampere Oy Hammaslääkäri Per Jansen

Insinöörinkatu 23, 33720 Tampere
puh. 03-317 3548

Haetaan yhteyttä

Onko tietoa Mattilan joukkueen miehistä?

Heinäkuun alussa vuonna 1941 hyökkäsi 2/JR29 Korpiselän kautta etelään. Suuntana oli Sortavala ja kauempana Äänislinna. Tämän reitin varrella oli kii-vas taistelu kukkulapitoisessa maastossa Helmelän-vaaralla. Komppania Kamppila ja sen neljäs joukkue johtajanaan reservin vänrikki Veikko A. Mattila kävi tulitaistelun vaaran laella. Vaaran laen korkeimmalla kohdalla käydyssä tulitaistelussa sai osuman rintaan-sa eräs Mattilan joukkueen miehistä ja jäi odottamaan lääkintämiehiä. Tästä henkilöstä en ole saanut tietoja tapahtuman jälkeen, elääkö hän tai elääkö joku hänen tuttavansa tai omaisensa? Haluaisin yhteyden häneen tai tietoja hänestä, kiitos.

Ystävällisin terveisin sekä yhteydenotot: Silloinen reservin vänrikki, rovasti Veikko A. Mattila, Papintie 4, 69300 Toholampi, puh (06) 885324.

Porajärven suunnalla taistelleet tai sen kautta vetäytyneet veteraanit!

Onko joukossanne henkilöä, joka tietäisi ketkä kaksi suomalaista on haudattu Porajärven kylän laitaan, Suojärven maantien lähelle. Viime kesänä eräs vanha karjalaisnainen kertoi Porajärvellä, että sodan aikana oli haudattu samaan hautaan kaksi suomalaista. Tänä kesänä on porajärveläinen etsijä avannut tuon haudan, ja todennut siinä olevan kahden ihmisen jäänteet, joiden joukossa oli neljä VPT -merkkisen kiväärin hylsyä. Kuvasin hautakummun syksyllä 2005. Kumpu oli huomattavan korkea. Voiko kyseessä olla omien toimesta teloitettujen aseveljien hauta, vai mistä on kysymys? Porajärvellä on tietysti, jo edesmenneet ihmiset kertoneet, että hauta on suomalaisten. Miksi suomalaisia olisi haudattu Porajärvelle ja niin, että paikalliset asukkaat ovat tulleet asian tietämään.

Nyt tarvitaan veteraanien tietoa tämän tärkeän asian selvittämiseksi. Odotan yhteydenottoanne. Vapaaehtoisetsijä Ismo Mikkonen, Neitsytkatu 2 B 14, 57100 Savonlinna Puh 050 540 8086.

Kysymys Sinisessä Prikaatissa palvelleille

Veljeni Lasse Heliö, s. 1919, on asunut Hollolassa ja Lahdessa. Astui sotapalvelukseen tammikuussa 1940, joukko-osasto tuntematon. Jatkosodan aikana hän palveli Sinisessä prikaatissa (JR 3) ainakin Muurolassa, Nuijamaalla, Kämärässä, Huurolassa, Porlammilla, Koivistolla sekä Rajajoella, myöhemmin Krivillä sekä osastossa, joka oli komennettu Sallasta Kannakselle. Uudenkirjon taisteluissa veljeni haavoittui jalkaan. Sittemmin hän haavoittui kuolettavasti sairaan-kuljetuksessa olleessa junassa, joka joutui Venäjän ilmapommituksen kohteeksi. Veljeni oli alikersantti ja tietääkseni komppanian kirjuri.

Hänen henkilökohtaisia tavaroitaan on aikanaan palautettu kotiin. Palautettujen tavaroiden joukossa oli myös neljä sinikantista vihkoa, joiden kannessa teksti: Sotapäiväkirja 7/2/ J.R.3. Päiväkirjat alkavat 12.6.1941 ja päättyvät 8.4.1942. Tiedossani ei ole, ovatko päiväkirjat veljeni laatimia. Olen saanut vihkot vasta hiljattain haltuuni. Jos vielä löytyy aseveljiä tahi muita tahoja jotka tuntevat asiaan kiinnostusta, ottakaa yhteyttä!

Jaakko Heiliö, 17120 Paimela, Paimelantie 461, puh. (03) 787 3211.

Haen yhteyttä Jatkosodan JR12 (jänkijääkärit) I pataljoonan 3. K. eli Claudelinin komppanian veteraaneihin, jotka olivat mukana Sallan suunnalla hyökkäysvaiheen alussa 10-12.7.41 Kelsinkäisissä.

Olen laatimassa pienimuotoista sotahistoriaa isäni, Eero Johannes Anttilan, s. 9.11.1906, k. 10.1.1985 vaiheista. Hän haavoittui Kelsinkäisissä 11.7.1941 I pataljoonan perääntyessä rautatielle tehdystä hyökkäyksestä takaisin Vuorikylän tielle.

Isäni oli tuolloin alikersantti ja pst-ryhmän johtaja. Olen tavannut 2. komppaniassa Kelsinkäisissä taistelleen veteraanin, mutta en ketään 3. komppaniaan kuulunutta. Olisin kiitollinen yhteydestä tai tiedosta, onko kyseisiä 3. komppanian veteraaneja vielä elossa.

Veikko Anttila, Holmantie 52, 01800 Klaukkala, puh (09) 8795035, 050 5926593, veikko.anttila@kolumbus.fi

Eero Anttila 1941

Onko kenelläkään tietoa tai muistikuvaa terijokelaisesta Paavo Pajusta?

Paavo Paju sai talvisodassa tuntemattoman sotilaan pakettini. Tuli kiitoskirje valokuvineen: ”Ne villaneuleet olivat tosi tarpeeseen”. Hän pyysi lähettämään kuvani, jos kirjoittaisin hänelle. Tein niin! Sitten sota loppui. Oli sunnuntai ja työvuoroni kukkakaupassa loppui klo 11.00.

Tullessani kotiin, kotonamme oli kaksi sotilasta, Paavo ja toverinsa Eino Inkinen. Äitini keitti kahvit ja toi haukattavaa. Tarinaa riitti. Iltapäivällä lähdimme kaupungille Savonlinnaan. Poikkesimme siistiin ravintolaan syömään, ruokaryypyllekin. Kun työnantaja sai tietää, hän maksoi laskumme. Illalla pojat jatkoivat matkaansa. Lupasimme jatkaa kirjoittelua.

Jatkosodassa oli jo kolmas siirto puhelinkeskukseen Viteleeseen. Ainoatakaan peitenumeroa ei enää ollut. Kirjoitin Paavolle siis osoitteella Vitele, puhelin-keskus. Sain vastauksenkin pian. Sen jälkeen en ole kuullut hänestä mitään.

Valvojamme saatua terijokelaisen lotan vieraakseen, lotta oli kysynyt: Eikös teidän lotista yksi ole Paavo P:n kanssa kirjeenvaihdossa? ”Kyllä, mutta ei ole nyt paikalla”, valvoja vastasi.

Joku aseveljistä oli kertonut Paavon joko haavoittuneen, kaatuneen tai joutuneen vangiksi. Häntä ei ole löydetty. Voi kun olisin ollut paikalla, olisin ehkä saanut tietää enemmän.

Etukäteen mahd. tiedosta kiittäen

Sylvia Sippola, Petäjätie 4 F 45, 45200 Kouvola, puh (05) 371 3794 (tyttönimi Kokki, joka muuttui 1950 Sippolaksi)

Muistaako joku Antti Kurikan?

Etsin sotaveteraania, joka on taistellut jatkosodan hyökkäysvaiheessa ja asemasodan aikana 3.D:n huoltajoukoissa (mieluiten autokeskuksessa) Uhtuan suunnan taisteluissa. Sodan loppuvaiheessa JR 11:n huoltajoukoissa Länsi-Kannaksella Kivennapa —Muolaa—Heinjoki—Vuosalmi suunnalla. Muistaako joku isäni Antti Kurikan?

Juhani Kurikka, Punakiventie 5 as 105, 00980 Helsinki, puh. (09) 3237841.

Laguksen panssarijääkärit

Isäni Pentti Olavi Hiltunen (synt. 13.2.1920) palveli vänrikkinä ja luutnanttina koko Jatkosodan ajan Laguksen panssarijääkäreissä.

Korpiselästä alkanut sotataival kulki mm. Loimolan, Tuuloksen ja monien muiden taistelupaikkojen kautta Syvärille ja Äänislinnaan.

Kannaksella hän osallistui kesän 1944 raskaisiin torjuntataisteluihin.

Panssarijääkärien kunniankentältä Polviselästä johti tie Kuuterselän ja Summan kautta Tali-Ihantalan suurtaisteluun.

Hänen 6./PsJP II-joukkue osallistui 25.6 päivän vastahyökkäykseen, alistettuna majuri Mikkolalle, jolloin 75 mm piiskat seurasivat varmistaen omien vaunujen takana.

Tästä vastahyökkäyksestä ja sen tapahtumista on paljon kirjoitettu.

Monia tutkijoita on kuitenkin hämmästyttänyt ne monet ristiriitaiset tiedot kirjallisuudessa, niin romaaneissa kuin myös n.s. faktateoksissa.

Yksi tällainen seikka on ollut esim. pohjastaan kiinni jääneen ISU-152:n valtaus ennen Portinhoikan tienristeystä 25.6.1944.

Useissa kertomuksissa on lähdetty tuhoamaan tätä ensimmäistä vaunua, mutta sitten siirrytään luontevasti kuitenkin kertomaan seuraavan (26.6) savuilla vallatun vaunun valtausta ym. No, osaltaan tähän selvittämättömään asiantilaan ovat vaikuttaneet myös kadoksissa olleet taistelupäiväkirjojen liitteet ym. jotka nyt ovat käytettävissä. Vielä 50-luvulla näkyivät panssarijääkärit kykkivän aivan ISU-152 takana mutta 60-luvulla kirjallisuudessa he olivat ”poistuneet sieltä” muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta.

Syyskuussa onkin tähän asiaan tulossa vihdoin selvyys, kun kaikki tarvittavat luvat on saatu julkais-tavaksi.

Isäni haavoittui vaikeasti 25.6. ollessaan ISU-152 kannella ”pahanteossa”, jolloin Portinhoikan risteys-takaa Talin tien suunnalta pääsi T-34 Sotkan am-pumaan.

Tämä kranaatti osoittautuikin myöhemmin kohtalokkaaksi vuosien perästä, vaikka hän ”palasikin vielä kuolleista” sekä Ihantalaan että Lapin sotaan.

Olen tekemässä tutkimusta Laguksen panssarijääkäreistä ja toivoisin yhteydenottoa kaikilta vv. 1941-44 panssarijääkäreiltä tai heidän läheisiltään.

Toivoisin voivani haastatella heitä sekä lainata valokuvia tai mahdollisia muistiinpanoja.

Samalla kiitän teitä jotka jo olette ottaneet yhteyttä tai lähettäneet valokuvia, ne ovat todella auttaneet.

Yhteystietoni: Keijo Hiltunen, Prästö, 22530 SUND puh. kotiin: (018) – 44 106 tai 040 54 90 797 e-posti; m03356@aland.net

Laguksen osasto Krh/J.P.3

Televisiossa tuli elokuussa Arvo Tuomisen toimittaman Laatokan ympäri -sarjan Vitele -jakso, jossa kerrottiin Suurmäen vankileiristä. Tämä toi mieleeni tapauksen jatkosodan hyökkäysvaiheesta samalta seudulta. Hyökkäysvaiheen aikana olin mukana Laguksen osastossa Krh/J.P.3. Johtajina olivat vääpeli Hermunen, vänrikki Jarmo Järvilehto ja kapteeni Veikko Loppi. Edetessämme joukkojen kärjessä taistellen rajakon-nusta Tuulokseen 23.7—25.7.1941, muistini mukaan tällä välillä lähti tieltämme vasemmalle lankuista puunkuljetusta varten tehty puurata, sillä vieressä oli hakattu metsää. Johtajamme valitsi minut ja lohtajalaisen Oiva Jukkolan sekä kolmannen, jonka nimeä en

SEINÄJOEN KAUPUNGINTEATTERI

SEINÄJOELTA KAJAHTAA JÄLLEEN! ANTTI TUURI

SOTA-TUOMARI

- Paavo Alkion päiväkirjoihin ja jatkosodanaikaisiin tapahtumiin perustuva väkevä sota-ajan lauluilla maustettu uutuusnäytelmä.

KANTAESITYSENSI-ILTA 7.10.2006

MUUKALAISIA yössä

MAAILMANENSI-ILTA 2.12.2006
 pukusuunnittelu ja lavastus: **Jukka Rintala**
 koreografia: **Marko Keränen**

FRANK SINATRAN & AVA GARDNERIN ELÄMÄSTÄ KERTOVA UUTUUSMUSIIKKINÄYTELMÄ!

Ava Gardnerina vuorottelevat upeat artistit: näyttelijätär **Satu Silvo** ja tangokuningatar 2005 **Kati Fors**
 Frank Sinatraa **Miro Honkanen**

NOEL COWARD VAIMOJA JA KUMMITUKSIA - maaginen komedia. ENSI-ILTA 16.9. 2006

EUGENE O' NEILL PITKÄN PÄIVÄN MATKA YÖHÖN - "yksi vuosisadan parhaimmista näytelmistä". ENSI-ILTA 20.9. 2006

HEIKKI & PIA KAHILA VALKOKANGAS TANSSII JA SOI - uusi tanssimusikaali, solisteina tangokuninkaallisia: mm. Ailamari Vehviläinen, Mira Kunnasluoto, Erkki Räsänen, Rami Rafael ja Risto Nevala. ESITYKSET marras-joulukuussa 2006!

Yleisöennätyksen kerännyt SUURMUSIKAALI The SOUND of MUSIC - jatkaa ohjelmistossa 14.10.-06 saakka, Marian roolissa vierailee ARJA KORISEVA (Rajoitetusti vapaita paikkoja - tiedustele peruutuspaikkoja!)

Alvar Aallon katu 12, Seinäjoki | www.seinajoenkaupunginteatteri.fi
LIPPUMYYMÄLÄ (06) 416 2600 | ma-pe klo 11-17, la 12-19

Hovin olon tunteita

Viiikonloppupaketti

2 vuorokautta, 2 hengen huone
 Sisältää puolihoitoateriat

112,- € / henkilö

1 hh -lisä 20€ / vrk

Voimassa lokakuun loppuun saakka.

Parhaat pikkujouluajankohdat myydään nyt!

Pyydä ryhmällesi tarjous myyntipalvelustamme!
 Puhelin 0207 57 5238 / 0207 57 5239

Kuntoutuspalvelut

Nyt veteraanikuntoutukseen myös puolison kanssa. Tarjoamme monipuolisen, ikäihmisille sopivan kuntoutus- ohjelman ja puitteet luonnonkauniissa ympäristössä Saimaan rannalla.

Soita ja kysy lisää.

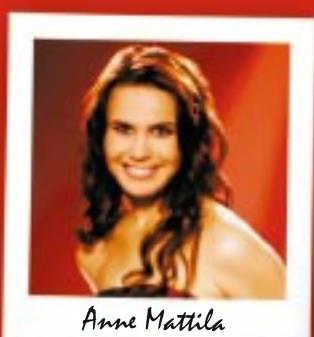
Kuntoutusasioissa työryhmäsihteeri: puh. 0207 57 5230
 Loma-asiat myyntipalvelustamme: puh. 0207 57 5238
 myyntipalvelu@anttolanhovi.fi

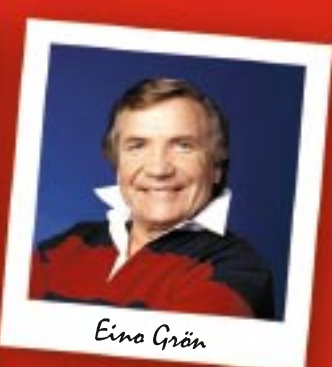
Hyvää oloa Saimaan rannalla

Hovintie 224, 52100 Anttola | Puhelin 0207 57 5200 | www.anttolanhovi.fi

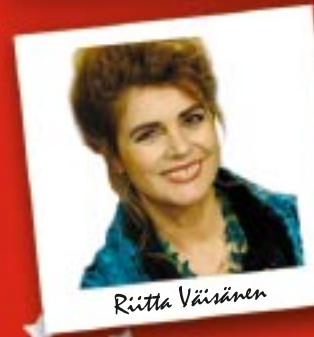
Tähtiä ja tunnelmaa Kultaisella Linjalla!

Anne Mattila

Eino Grön

Riitta Väisänen

Kari Tapio

Hyödynnä Kultaisen Linjan etukortteja: kerää leimoja niin saat täydellä kortilla matkan matkustajamaksun hinnalla!

Erikoislähdöt Helsingistä Tukholmaan

Kultaisen Linjan Erikoislähdöillä viihdytään tanssittavien suosikkiartistien parissa. Syksyn Erikoislähdöillä esiintyvät: **10.10.** Janne Tulkki **14.11.** Kari Tapio **12.12.** Anne Mattila. Jokaisella lähdöllä luennoitsijoita, mm. **12.12.** Aromaterapeutti Ulla-Maija Gracen luento: Aromaterapialla helpotusta kipuihin. Hinta esim. **60 €**/koko B-luokan hytti. Tuotetunnus **FKGYLK**.

Tanssittavat ViihdePiknik-risteilyt 20.12. asti (ei 6.12.)

Viking Linen ViihdePiknikillä ma-ke -lähdoillä koet 7,5 tuntia iloista tunnelmaa iloisella tanssilaivalla, m/s Rosellalla. Mukana kotimaiset tähdet kuten Anne Mattila, Eini & Boogie ja monia muita. Hinta **24 €**/hlö, sis. risteilyn ja lounaan ruokajuomineen. Tuotetunnus **FKGYLP**. (Muista passi tai uudenmallinen henkilökortti). Bingoristeilyt **24.10.** ja **7.11.** Paljon eri bingoja ja Jackpot-bingo, jossa voittomahdollisuus jopa 10.000 euroa! Emäntänä Riitta Väisänen. Risteilyisäntänä toimii Petri Lehtinen. Rosellan Timanttiansseissa saat kokea jalokiven taikaa ja tanssin hurmaa. Arvomme upean timanttisormuksen kerran kuukaudessa tiistaisin **26.9.**, **31.10.**, **28.11.** ja **19.12.**. (Sormuksen arvo n. 100-150 €).

Oopperamatkat Tallinnaan

Viking Line vie sinut iloisesti musiikin, tanssin ja laulun elämykselliseen maailmaan. Paketti alk. **102 €**/hlö. Tuotetunnus **FROPER**. Ohjelmistossa mm. operetti Iloinen Leski. Kysy lisää!

Itämeren iloisimmat tanssilaivat Turusta!

Aamusta alkaen tanssitaan Amorellan Meriristeilyillä. Esiintyjinä Charlies, Annika Eklund ja monia muita. Lauantaitansseissa 15 tuntia elävää musiikkia, mm. Eino Grön ja Neljän Suora. Kultaisen Linjan Erikoisristeilyt: **20.9.** Kivikasvot ja **15.11.** musiikkiohjelma Olavi Virrasta. Bingoristeilyt **16.10.** Jackpot-emäntänä Riitta Väisänen ja **11.12.** Sari Tamminen. **9.11.** Jazzristeily. Isabellalla esiintyy loistavia Tähtiartisteja joka ilta mm. Janne Tulkki, Jean S., Yölintu, Jussi & The Boys. Molempien laivojen Cafessa soivat su-ke lähdoillä kotimaiset sävelet ja emännät/isännät vetävät leikkimielisiä kilpailuja ja yhteislauluja.

Miniristeilyt Turusta alk. vain 20 €/hytti (ei 6.12.)

Hintaan sisältyy 2-4 henkilöä ja koko C/B2P-luokan hytti. Tuotetunnus **FRNGLI**. Tarjous on voimassa 30.12.06 asti (ei 6.12.). Varaa ja maksa Viking Buffet -lounas etukäteen niin varmistat paikkasi tiettyyn kattaukseen, hinta **17 €**/henkilö. Kysy edullisia ryhmähintoja.

Kultaisen Linjan risteilyhinnat koskevat 60 v. täyttäneitä matkustajia. Paikkoja rajoitetusti. Pidätämme oikeuden muutoksiin. Palvelumaksu 5 €/varaus.

Varaukset matkatoimistostasi tai meiltä:
 www.vikingline.fi/risteilyvaraukset
 Helsinki (09) 123 577 - Turku (02) 333 1331
 Tampere (03) 249 0111